

CESTA V PODLJUBEN ODPRTA — Po krajši slovesnosti, na kateri je navzočim spregovoril predsednik KS Birčnega vas Alojz Muhič, nekaj pesmi pa je zapel moški pevski zbor Ruperc vrh, je predsednik novomeške občinske skupščine Franc Šali prerezal trak in s tem oznanil, da je 950 metrov nove asfaltirane ceste v Vel. Podljuben odprte. Ob tej priložnosti so podelili priznanja KS Birčna vas GG Novo mesto, tozdu Transport in Gradnje Straža, IMV, tozdu Tehnoservis. Cestnemu podjetju Novo mesto, Jožetu Primcu in strojiniku Francu Turku za zasluge pri gradnji, posebno priznanje krajanov pa sta za prizadevnost dobila še Alojz Jerčič in Alojz Muhič. (Foto: T. Jakše)

Življenje je koalicija

Sprejeli smo povečanje zveznega proračuna. Seveda letošnjega, znašal bo 7.610 milijard, kar je za 600 milijard več, kot smo načrtovali. Ko je bil predlog rebalansa še v razpravi v republiški in pokrajinski skupščini, je zbor združenega dela slovenskega parlamenta menil, naj povečanja ne bi dovolili, saj bi morala revščina nekoliko udati tudi državo in ne samo uboga (predvsem rentabilna) podjetja. Slovenske neposredne proizvajalce je ukrotil slovenski finančni minister Rudi Šepič, češ sprejmite te drobtinice, borili se bomo za prihodnje leto, ko nam nameravajo podkrediti zvezni proračun v višini 21.000 milijard din. Številka je zanesljiva, tisto o slovenskem boju in morebitnih zmagah pa bomo šele videli. Skeptiki namreč pravijo, da smo nazadnje zmagali pod generalom Maistrom.

V reški rafineriji so se odločili tožiti državo, ki ima pri vsaki podražitvi nafnih derivatov največ dobička. Od litra super bencina, ki je zdaj po 1730 din, ostanejo rafinerijam 803 dinarji, drugo dobijo država (744), trgovci (101) in cestarji 80 dinarjev. Jugoslovanske rafinerije, ki predelujejo za 40 odstotkov dražjo nafto, kot se jo da kupiti na svobodnem trgu, imajo iz dneva v dan večjo izgubo. Lanska še sploh ni poravnana. Vodstva rafinerij sprašujejo državo, kam gre denar, ki ga kupci derivatov plačujejo za krije tečajnih razlik. Dragi nafta državi in njenim vedno praznim blagajnam povsem ustreza. Ob dražji nafte je dražji tudi bencin, tako dobi država brez motike več denarja. Zaradi pomankanja deviz lahko naša država kupi na svobodnem trgu le omenjene

količine poceni nafte. Nafto večinoma nabavljamo kot zamenjavo za izvoženo blago in storitve. Tega blaga in storitev pa nafte veslele (predvsem Irak in Iran) ne bi vzele, če mi ne bi pristali na nemoralno visoke cene njihovih nafte. Krajši konec je vedno v naših rokah. Zaradi omenjene poenostavitve sheme naj bi liter bencina po novem stal od 2120 do 2200 din. Kakšen zvezni minister bo na morebitni tiškovni konferenci rekel, da je bencin še vedno veliko cenejši kot v ZR Nemčiji.

Novinarji nismo veliko boljši od ministrov. To je dokazalo dvodnevno srečanje jugoslovanskih novinarjev v Barju. Med drugim je bilo rečeno, da imamo osem novinarstev in prav toliko resnic. Objektivno poročanje je v hudi krizi, čeprav je težko pričakovati, da bo tisk ravnal pametneje in bolj objektivno kot politika, ki ga stiska za gošbo. Ponekod bolj, drugod manj.

V Sloveniji smo ob 40-letnici sprejema in razglasitve splošne deklaracije o človekovih pravicah na široko razpisali o slednjih. Bavcar in stotil sočlanska tovaršija imajo očito tudi dejanski vpliv, da uradnega sveta za varstvo človekovih pravic v okviru uradne SZDL niti ne omenjamo. Jože Smole, ki mu nekateri očitajo, da je v vsakem času sposoben govoriti o čemer koli, je dejal, da je modernizacija kazenske zakonodaje takojšnja in neposredna naloga v okviru človekovih pravic. Po Smoletu je treba ukiniti znani 133. člen. Tako imenovani verbalni delikti ne sme biti osnova za sodni pregon. Prav tako je treba spremeniti zakon o vojaških sodiščih v tem smislu, da ta ne bi smela v mirnem

času soditi civilnim osebam. Postopki vojaškega tožilstva proti civilnim osebam se morajo obravnavati pred rednimi civilnimi sodišči. Zaradi teh in podobnih stališč bo imel Smole (skupaj z drugimi Slovenci) še prenekatere težave na zvezni ravni. Prav nič burno pa ne bo letos zaradi slovenskega praznovanja božičnega večera. Pade namreč na nedeljavno soboto. Mir ljudem v Sloveniji bo tudi leta 1989, ko pride božični večer na nedeljo. Za naprej se ne ve, vendar se premika tudi drugod. Letos bodo na zagrebški televiziji našli minuto ali dve za božično voščilo kardinala Kuharića. Še lani so (televizijski in strici za njimi) to misel zavračali z gnusom. Morda pa bodo božič za dela prost dan naredili Hrvatje. Tako kot so vojvodinski mladinci namesto slovenskih ukiniteli štajfeto mladosti. Toda takrat temu še nihče ni rekel nenačelna koalicija. Sicer pa sploh ne vem, kaj tako inkvizicijsko preganjamo koalicije. Kot da ne bi vedeli, da je človeško življenje ena sama koalicija. Za nekatere načelna, za druge nenačelna.

Več kot 70 odstotkov komaj 4000 prebivalcev otoka Vis je podpisalo petico, naj njihov otok spet odprejo za tujski turizem. Kot je znano, velja Vis za našo proti zahodu izpostavljeno vojaško trdnjavo, oči tistih, ki imajo v denarniki marke, dolarje in lire, tukaj niso zaželeni. Prebivalci Visa in bližnjega otoka Lastovo, ki ima enak status, so v povprečju stari več kot 60 let. Mladi so se torej izselili. Beografska Politika je seveda zapisala, da so otočani zoper JLA, kar so slednji dostojanstveno zavrnili. Visani so užale ni zaradi sklepa skupščine SFRJ, ki jih je uvrstila med nerazvite. Prebivalci Visa in Lastova za razliko od nekaterih ne marajo miloščine. Obžalujejo tudi, da ni med podpisniki peticije nikogar od vojaških oseb ali članov njihovih družin, ki žive na Visu. Vojaške oblasti so svojim pripadnikom prepovedale podpisovanje peticije.

M. BAUER

Iskan priročnik

Že peta izdaja knjige o menici in čeku

V kratkem bo izšla v založbi Gospodarskega vestnika peta, dopolnjena izdaja priročnika »Menica in ček kot vrednostna papirja.« Avtorja te obsežne knjige z nad 400 stranmi sta Joško Žiberna in dr. Šime Ivanjko.

Knjiga nas seznaja z menico, s čekom in vrednostnimi papirji tistih časov, ko se je začelo razvijati bančništvo. Kako pomembna je menica, ki mora imeti krije, nam pove naslednji odlomek iz knjige »Menica je vrednostni papir. Ta papir bi bil vreden le toliko, kolikor je vreden naveden papir, ko bi ne bilo na njem napisane menične besedila. V čem je torej moč in vrednost tega papirja, ki kroži med našimi gospodarstveniki? Na to je možen en sam odgovor: v zaupanju, vendar ne v papir, temveč v tistega, ki je menico podpisal kot izdajatelj, upnik, dolжник ali porok. Zloraba zaupanja ima tako kot pri drugih pravnih opravilih tudi pri menici določene posledice, ki se obravnavajo pogostoma pred kazenskim sodiščem kot hujše kaznivno dejanje. Tisti partner, ki je z menico ogoljufan, je namreč tudi v poslovnem svetu onemogočen.«

Težko je govoriti, kako je z menico pri nas. Zgovoren primer, kako je lahko narobe, nam pove zadeva Agrokomerc, ki pa na žalost ni edina. Menica odigra svojo vlogo samo v odprti družbi, kjer veljajo tržne zakonitosti in načela poslovne morale. Sankcije za kršitev določb zakona o menici so pri nas bolj simbolične. To velja še posebej za menico, namenjeno zavarovanju plačil med uporabniki družbenega premoženja.

Knjiga je zaradi svoje poučne in informativne vsebine izredno pomembna za bančno poslovanje med gospodarstveniki in tudi med ostalimi občani. Avtorja knjige sta se izogibala teoretiziranju in se naslonila predvsem na prakso. Zato je knjiga laže razumljiva in dostopna širšemu krogu uporabnikov.

M. LIKAR

Občinska raziskovalna skupnost

razpisuje raziskovalne naloge za leto 1989 z naslednjih področij:

1. inovacije in razvoj,
2. varstvo okolja,
3. prestrukturiranje gospodarstva,
4. pridobivanje hrane,
5. energija,
6. pitne vode,
7. zdravstvo in socialni razvoj.

Predlog naj vsebuje naslov raziskovalne naloge, kratak opis in grobi finančni proračun.

Pozivamo DO in ostale delovne ljudi, da v času od 15. 12. 1988 do 15. 1. 1989 pošljejo svoje predloge na naslov: OBČINSKA RAZISKOVALNA SKUPNOST KRŠKO, CKŽ 59a, Krško.

553/50

S CARGO PREVOZI MANJŠE ZAMUDE

LJUBLJANA — Po uvedbi t. i. cargo prevozov pred dvema mesecema v železniškem gospodarstvu Ljubljana zdaj ugotavljajo, da imajo njihovi tovorni vlaki v zadnjih mesecih veliko manjše zamude kot prej. S cargo prevozi, ki pomenijo za železničarje predvsem strogo spoštovanje voznega reda in za uporabnika možnost, da ve precej natančno za čas izročitve pošiljke naslovniku, so železničarji zmanjšali tudi obseg poškodb na tovoru.

J. S.

REPUBLIŠKI SEKRETARIAT ZA NOTRANJE ZADEVE SR SLOVENIJE

Uprava za notranje zadeve Novo mesto vabi k sodelovanju:

DIPLOMIRANE EKONOMISTE, DIPLOMIRANE PRAVNIKE, PRAVNIKE, ELEKTROINŽENIRJE, STROJNE INŽENIRJE IN KEMIJSKE INŽENIRJE za delo v oddelku za zatiranje kriminalitete

Pogoji:

- visoka izobrazba ekonomske ali pravne smeri; višja izobrazba pravne, ekonomske, elektro, strojne ali kemijske smeri
- zaželeno delovno izkušnje
- odslužen vojaški rok

REFERENTA — za določen čas

Pogoji:

- 4-letna srednja izobrazba ekonomske ali administrativne smeri

Poleg splošnih pogojev po zakonu o delovnih razmerjih morajo kandidati izpolnjevati še pogoje 84. člena zakona o notranjih zadevah.

Pisne prijave z življenjepisom in dokazili o izobrazbi pošljite v 8 dneh po objavi Upravi za notranje zadeve Novo mesto, Jerebova 1, Novo mesto.

O izidu objave bodo kandidati pisno obveščeni v 15 dneh po izbiri kandidata.

Naša anketa

Kdo zapravlja naš ugled?

Slovenski gospodarstveniki imajo vse razloge za zaskrbljenost. Jugoslovanski trg se za slovensko blago, in tukaj ni treba nič slepomišiti; lahko čisto jasno zapišemo, da zaradi notranjepolitičnih razlogov, čedalje bolj zapira, pa tudi na zunanem se pojavlja vse več ovir, ki jih je treba premagovati, če hočemo obdržati sedanjo raven izvoza, ki po zadnjih podatkih že presega četrtno jugoslovanskega. Za kaj gre? Pri tujih partnerjih, ki jim je poslovna morala iz različnih vzrokov tako rekoč sveta, dela kupčijo solidarnost blaga, odnosov in cena, vse skupaj pa začinja splet različnih drugih stvari, ki bi jim z eno besedo rekli ugled. Kako je s slednjim, pa ni samo stvar delovne organizacije, njenih poslovnih in osebnih stikov, dolgoletnega solidnega poslovanja, ampak tudi tega, iz katere države prihaja partner. Določene stvari so jugoslovanskim partnerjem v odnosih s tujimi tako rekoč že vtisnjene na čelo, to pa določa tudi njihovo vlogo v razgovorih. Ugled si je zapravlja država. Kako se je to lahko zgodilo?

JANEZ LAVRIČ, pomočnik direktorja Rikostroja v Ribnici: »Stanovnik je s svojimi izjavami v Ameriki gotovo manj škodil ugledu Jugoslavije kot naš konzul, ki so ga zalotili ameriški kriminalisti s polnim kovčkom dolarjev. Zadeva z dolarji sicer še ni dokončno razčiščena in se lahko ugotovi, da je bil naš konzul nedolžen, čeprav dvomim, da bi se Američani spuščali v nekaj, za kar ne bi imeli zanesljivih dokazov. Ponizujoče je bilo videti, kako šerif drži našega konzula za vrat.«

ROBERT BURNIČ, mizar-vzdrževalec v Itasu v Kočevju: »Ugled Jugoslavije v zadnjem obdobju hitro pada. Šele zdaj smo pokazali svojo pravo, balkansko mentaliteto. Ugled je najbolj okrnjen zaradi procesa proti Bogataju in četverici, zaradi obnašanja naših diplomatskih predstavnikov in uslužbencev na Švedskem, v Avstraliji in ZDA, zaradi čudnega načina volitev, zaradi sankcioniranja tako imenovanega verbalnega delikta itd. Stanovnikov nastop v Ameriki pa našemu ugledu ni škodil, ampak ga je, nasprotno, povečal.«

ALOJZ PIRC, učitelj na srednji šoli v Krškem: »Stanovnik vsekakor ni škodoval ugledu Jugoslavije, prej razne diplomatske afele, ki jih je bilo v zadnjem času kar nekaj, zlasti odmevni pa streljanje pred konzulatom v Sydneyu in dolarska afera v Chicagu. O teh aferah je svetovno časopisje pisalo na naslovnih straneh in nikakor ne v pozitivnem smislu, o Stanovnikovem nastopu v ZDA pa so se razpisali le domači časopisi in po mojem čisto neupravičeno.«

MARTIN ŽNIDARŠIČ, vodja servisa pri gasilskem društvu Sevnica: »Menim, da sem zaveden Slovenec, a ne šovinist, če rečem, da nas slaba desetina vseh prebivalcev Jugoslavije prispeva približno četrtno vsa denarja za to našo predrago družbeno nadstavo. Nesprejemljivo je, da so prej Stanovnika tako napadli, zlasti v Srbiji, zdaj pa niso niti približno tako glasni, ko so našega generalnega konzula v Chicagu obtožili, da je neposredno sodeloval pri pranju umazanega mafijskega denarja!«

ŠTEFKA MOŽINA, delavka Iskrine Tovarne elektrolitov v Mokronogu: »Mislim, da sploh ne more biti primerjave med Stanovnikovim nastopom v ZDA, ki je prispeval k ugledu Jugoslavije v razvitem zahodnem svetu, in skandalom z jugoslovanskimi državljani v ZDA, med katerimi je celo naš diplomat, generalni konzul Biječić. Če naš diplomat ne bi imel masla na glavi, si ga verjetno Američani že ne bi dovolili niti začasno pripreti!«

BOJAN ĐORĐEVIČ, strojni ključavničar v črnomajskem Beltu: »Ugleda naše države v svetu ne kazi govor Janeza Stanovnika v ZDA, ampak reakcija srbskega CK ZK na Stanovnikove besede. Govor, kakršen je bil Stanovnikov, lahko daje Jugoslaviji le ugled zunaj njenih meja. Pri nas bi se morali zavedati, da če Jugoslavija ne štiti svojih državljanov v svoji državi, potem tudi ne bo uživala zaupanja v svetu, prav tako pa ne tudi njeni državljani.«

FRANC MAJKEŽ, klepar v GIP Pionir, Novo mesto: »V zadnjem času se veliko govori o ugledu naše države in kdo ga zapravlja, o Stanovniku pa o naših konzularnih predstavnikih v Avstraliji in ZDA, a čeprav imam tudi o tem svoje mnenje, mislim, da naš ugled v svetu najbolj kvarijo naše notranje razmere, naši medsebojni odnosi v državi, gospodarska situacija in visoka inflacija, skratka, neurejenost, ki v tujih očeh res ne more uživati ugleda.«

ANTON TEŽAK, trgovec iz Radovičev pri Metliki: »O tem, kdo Jugoslaviji dela sramoto po svetu, ni dvoma. Gotovo to ni Janez Stanovnik, ki je odkrito in jasno, kot so tega zunaj vajeni, povedal, kako stvari pri nas stojijo. Drugo pa je, če naše predstavnike v Ameriki dobijo pri umazanih poslih, kot je pranje mafijskega denarja. Zaradi Stanovnikovih besed se svet ni nič zgražal, zaradi takih ljudi, kot je naš konzul v Chicagu, pa res močno trpi ugled.«

TONE ZORKO, dipl. inženir in direktor Obrtne zadruge Grič Brežice: »Janez Stanovnik po mojem mnenju med zadnjim obiskom v ZDA ni izjavil nič takega, kar bi škodovalo ugledu Jugoslavije. Zelo neprijetno za nas pa je, če generalni konzul v ZDA prenaša v diplomatski aktovski mafijski denar. Zaradi takih in drugih zunanjih ter notranjih afer, od Agrokomerca naprej, izgubljamo v svetu simpatije in dobro ime, če nam je to všeč ali ne.«

Razviti dajo največ štipendij

Na seji MS ZK za Posavje so opozorili na pomen kadrovske politike

KRŠKO — Mnenja o tem, ali je posavska regija na repu slovenskega razvoja, so deljena, obstaja pa soglasna ocena, da v dosedanjem razvoju regije niso posvečali dovolj pozornosti zagotavljanju ustrezne izobrazbene strukture, zlasti na vodilnih mestih, posledica tega pa je nizka tehnološka dela in pa nezadovoljiva strokovna zavest o razvojnih možnostih. O teh odprtih vprašanjih so razpravljali na seji medobčinskega sveta ZK za Posavje, ki je bila 5. decembra v Krškem.

Izhodišče za razpravo je bila analiza štipendijske politike in problematike nezaposlenosti, ki jo je izdelala skupina strokovnjakov iz regijske skupnosti za zaposlovanje. Po podatkih te analize prejema štipendije okoli 70 odst. šolske

mladine, kar je več, kot znaša republiški poprečje. Neustrezno pa je razmerje, saj večino štipendij prejema šolajoča se mladina na srednji stopnji, medtem ko je delež štipendistov na višjih in visokih šolah sorazmerno nizek,

pa še tu je največ tistih s štipendijami iz združenih sredstev, medtem ko je odstotek prejemnikov kadrovskih štipendij majhen. Podatki so zelo zgovorni, saj kažejo, da največ kadrovskih štipendij podelijo v krški občini, ki je gospodarsko tudi najbolj razvita, in najmanj v brežiški, ki ima med posavskimi občinami največ gospodarskih težav. Na seji so se strinjali, da bo potrebno kadrovskemu štipendiranju posvetiti več pozornosti, zlasti pa poskrbeti že med šolanjem, da se bodo mladi seznanili s proizvodnim procesom, in jim tudi pomagati pri izdelavi seminarov in diplomskih del. Čeprav so materialni okviri vse ožji, je še dosti drugih ovir za ustrezno štipendijsko politiko, zlasti med vodilnimi.

V Posavju pričakujejo, da se bo problem nezaposlenosti povečeval, saj se je število nezaposlenih samo v tem letu podvojilo in bo do konca leta na seznamih že 900 nezaposlenih. Z ekstenzivnim zaposlovanjem je torej konec, saj je med tistimi, ki čakajo na zaposlitev, vse več nekvalificiranih in priučnih delavcev, medtem ko višje in visoko izobraženi delavci skoraj nimajo težav z zaposlovanjem. Delež delavcev z višjo in visoko izobrazbo je v Posavju v primerjavi s slovenskim poprečjem še vedno dokaj nizek. Vzrok temu pa je tudi neustrezna zasedenost vodilnih delovnih mest, kar vodi do neustrezne kadrovske politike, ki sloni na trenutnih potrebah.

J. S.

Ljubljansko pismo

Kosovo: od štirih dela samo eden

Čez 32 let bo v pokrajini že dvakrat več prebivalcev

LJUBLJANA — Da bi bolje razumeli, zakaj je Kosovo in z njim Jugoslavija v tako globoki krizi, si velja ogledati demografske podatke, ki jih je zbral Center za demografske raziskave inštituta za družbene vede pri beograjski univerzi.

Iz podatkov popisov jugoslovanskega prebivalstva v obdobju 1880—1981, je rečeno v študiji, sledi, da se je število prebivalcev naše države v 100 letih povečalo od 8,9 na 22,4 milijona ali za 13,5 milijona. V vsej Jugoslaviji je bila stopnja naravnega prirastka leta 1987 6,2 promila, v Vojvodini pa 0,2 promila. Največjo vrednost absolutnega letnega naravnega prirastka prebivalstva so zaznali na Kosovu — od leta 1950 do danes se je povečalo od 22.000 na 42.000 ali skoraj za 100 odstotkov. Nič čudnega, če je zdaj 42 odst. prebivalcev pokrajine mlajših od 14 let.

V minulih štirih desetletjih se je število prebivalcev Kosova povečalo za 1,1 milijona, samo od leta 1959 do danes pa se je podvojilo. Današnje in močne bodoče posledice takšne demografske eksplozije so najpomembnejši razlog za čimprejšnjo uvedbo jasne populacijske politike na Kosovu.

Naglo povečevanje števila prebivalcev na tako majhnem ozemlju povzroča hude težave, predvsem gospodarske. Na Kosovu je zato 75 odstotkov vzdrževanih prebivalcev ali trije ljudje, ki ne delajo, na zaposlenega. V Srbiji brez pokrajina pa je na zaposlenega 0,8 odstotka vzdrževanih. Medtem ko v Jugos-

laviji sestavlja delovno aktivno prebivalstvo skoraj polovico celotnega števila prebivalcev, je ta delež na Kosovu komaj dobrih 20 odstotkov.

Izrazito visoka nataliteta med albanskim prebivalstvom na Kosovu je eden najpomembnejših vzrokov, da je ta del naše države danes najbolj homogen etična celota. Albancev je blizu 80 odstotkov, Srbov 13, Črnogorcev pa slaba dva odstotka. Od leta 1961 do zadnjega popisa prebivalstva leta 1981 se je število albanskega prebivalstva povečalo za 89,7 odstotka ali od 646.605 na 1.226.736. V istem obdobju se je število Srbov na Kosovu zmanjšalo za dobro polovico. Albanske družine so na prvem mestu tudi po številu članov. V Prištini ima, denimo, povprečna družina 5,1 člana, v Ljubljani pa 2,6. Na Kosovu še danes ni nič nenavadnega, če družina šteje 10 ali več članov.

Če se bo ohranila sedanja letna stopnja rasti 22,2 promila, bo na Kosovu čez 32 let dvakrat več prebivalcev kot danes. Da bi se število prebivalcev v drugih delih Jugoslavije podvojilo, bi moralo pri sedanji stopnji rasti (3 promile) miniti 230 let. Posledica današnje demografske eksplozije je, da bi na Kosovu do leta 2000 potrebovali 366.000 novih delovnih mest, če bi hoteli, da bi se brezposelnost pri takšnem prirastku ohranila na današnji ravni.

Zato se zastavlja tudi vprašanje odgovornosti prebivalcev Kosova za takšne razmere, odgovornosti staršev do otrok in celotne družbe. Če namreč prebivalstvo ne nadzoruje rojstev in na pragu 21. stoletja dovoljuje, da je ekonomska prihodnost več mladih rodov nadvse negotova, tedaj vzroki za takšne razmere presegajo ustaljene religiozne, tradicionalne ali kulturne okvire. Neodgovorno ravnanje oblasti na področju populacijske politike na Kosovu »požira« večino sredstev, ki jih celotna skupnost namenja za razvoj Kosova, navzlic očitnemu obubožanju Kosova pa tam še vedno ne nadzorujejo rojstev. Kam to pelje in kako dramatične politične, gospodarske in socialne težave povzroča tolikšna demografska eksplozija, ni težko domnevati.

VINKO BLATNIK

kmetijstvo

POVEDALA STA...

KOLIKO SE IZGUBI V MEJAH — Od skupno 10 milijonov hektarov obdelovalne zemlje v naši državi je več kot 8,4 milijona hektarov v zasebni lasti. To seveda ne povzroča skrbi, povzroča pa jo izjemna razdrobljenost poljedelskih gospodarstev. Povprečna njiva je velika le 0,3 ha, kar pomeni, da je obdelovalna zemlja razdeljena na več kot 20 milijonov parcel. Če je meja med dvema parcelama široka samo 30 cm, dolga pa 200 m in če upoštevamo, da je takih njiv 20 milijonov, dobimo 250.000 ha veliko neizkoriščeno njivo, ki bi lahko dajala 900.000 ton pšenice. Tudi to je velikanska neizkoriščena rezerva. (Klimate Corbe, predsednik Zadrugne zveze Jugoslavije)

OB POLDRUGO MILIJARDO DOLARJEV — Suša je letos pobrala v Jugoslaviji hud davek. Namesto da bi z izvozom pridobili 1,5 milijarde dolarjev, bomo približno toliko denarja potrebovali za dodatni uvoz. Do nadaljnjega, dokler ne bomo videli, pri čem smo, je prepovedan vsak izvoz hrane, saj moramo najprej zadostiti domačim potrebam. To pomeni, da na tuje ne bomo poslali planiranih 100.000 ton sladkorne, 80.000 ton olja, več kot milijon ton koruze. Precejšnje količine teh proizvodov bomo morali celo uvoziti. (Milan Prostran, pomočnik predsednika zveznega komiteja za kmetijstvo)

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

V ponedeljek je veljal kilogram jabolk 1.500 do 2.000 din. Fižol so prodajali po 6.000 do 9.000 din, česen po 6.000 do 9.000, redkev po 2.000, zelje po 1.400 in solato po 3.000 din kilo. Kilogram ocvirkov je veljal 8.000 do 9.000 din in ajdove moke 7.000 din. Kilo skute je bilo moč dobiti za 8.000 din, lonček smetane pa za 4.000 din. Cebulček so prodajali po 7.000 din liter. Za eno jajce je bilo potrebno odšteti 800 din. Na stalnih stojnicah so prodajali mandarine po 6.000 din, cvetača po 4.000, grozdje in solato po 3.000 din in krompir po 2.000 din kilo. Jajca so bila tam po 550 din.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 185 prašičev, starih do 3 mesece, in 28 starejših. Prvih so prodali 97, in to po 7.500 do 8.000 din kilogram žive teže, drugih 12, in sicer po 6.800 do 7.000 din kilo žive teže.

Kmetijski nasveti

Mehurjavost zakrivi človek

Prišel je mraz in z njim najprimernejši čas za zakol prašičev na domu, zato ne bo odveč nekaj besed o mehurjavosti (ehinokokiozi), parazitskem obolenju, ki marsikdaj škali lastniku živali veselje ob kolinah. Objavljamo izvešček iz daljšega članka mag. Jasne Pirjevec, diplomirane veterinarke. Mehurjavost je zdravstveno nevarna in gospodarsko škodljiva zajedavska bolezen, za katero obolenjajo ne le prašiči, marveč tudi govedo, drobnjska črna, divji prežvekovalci, kopitarji in tudi človek. Vaški mesarji jo običajno opazijo na jetrih in pljučih, pa tudi na drugih organih v obliki večjih ali manjših mehurjastih tvorov. Povzroča jih mala pasja trakulja, s katero je pri nas okuženih 3 odstotke psov, torej ne tako malo. V prašiča pride s pasjimi iztrebki, ki vsebujejo odrasle trakulje, polne jajčec. Nevarno je predvsem, da oboleni psi in prek njih tudi prašiči ter druge živali običajno ne kažejo bolezenskih znamenj. Opazimo jih šele pri zakolu, včasih pa tudi že prej, saj prašiči slabše priraščajo in so nemirni.

Sliši se neverjetno, toda prav človek je neposredno odgovoren za širjenje mehurjavosti. Zato je nadvsem pomembno, da uniči mehurje in s tem prepreči okužbo psov. Mehurji so namreč nevarni samo psom; če ti požre mehurje ali njihovo vsebino, se jim v tankem črevesu razvijejo trakulje. Kdor vrže obolela jeta psom, naredi največjo napako, prav to pa delajo neosveščeni ljudje. Tudi zakopavanje obolelih jeter v gnoj ni zanesljivo, saj jih psi kaj lahko izsledijo in požre. Obolela jeta je treba zanesljivo uničiti (kafilirje) ali vsaj zakopati globoko v zemljo. Učinkovito je tudi temeljito kuhanje.

Seveda je treba pri zatiranju mehurjavosti zdraviti obolele pse. Živinozdravstvo ima zanesljivo zdravilo: najbolje je, da rejci psov ob spomladanskem cepitvenju dajo živali zdravstveno pregledati in v primeru obolenosti izvedejo še terapijo proti parazitom.

S kmetom bo jokala tudi trta

Z odklonitvijo solidarnostne pomoči se je zgodila velika krivica

BREŽICE — Naravne ujme so letos osiromašile vinograde v občini za 596 vagonov grozdja, čigar vrednost predstavlja 14 odst. lanskega družbenega proizvoda. Največje opustošenje je povzročila spomladanska pozeba, ki je obrala 65 odst. pridelka, za njo pa dobrih 10 odst. še poletna suša.

Izpadli pridelek je res nekaj manjši kot po pezebi 1985, toda posledice bodo zaradi vsesplošne krize hujše, ker se

OBVEZEN POPIS ČEBELNJAKOV

SEVNICA — Sevnški občinski izvršni svet v sodelovanju z republiško veterinarsko upravo in Kmetijskim inštitutom Slovenije odreja obvezen popis čebelnjakov. Lastniki čebel so dolžni do 18. decembra 1988 pri krajevnih uradih prijaviti število čebeljih družin, število panjev in kraj stojišča čebelnjaka. Svojo obveznost pa lahko čebelarji izpolnijo tudi v nedeljo, 18. decembra, ob 8. uri v sindikalni dvorani v Sevnici na občnem zboru čebelarskega društva Sevnica, kjer si lahko ogledajo tudi film o zatiranju varoze.

Bojkotirali bodo referendum

Tako so napovedali v krški podružnici Slovenske kmečke zveze, če jih ne bodo upoštevali

KRŠKO — Krška podružnica Slovenske kmečke zveze obstaja od 24. julija letos, vanjo pa se je doslej včlanilo 172 kmetov, strokovnih kmetijskih delavcev in upokojevcov. Predsednik kmečke podružnice Branko Šoba meni, da se bo zanimanje za članstvo v stanovski organizaciji v zimskih mesecih povečalo, hkrati pa si prizadeva in želi, da bi kmetije ne bili tako nezaupljivi do nove organizacije.

»Po svoje kmete kar razumem, saj vsak dan na lastni koži občutim, da kmetijski stan pri nas nima prave veljave. Vendar bomo kmetje lahko kaj dosegli le, če bomo držali skupaj in bomo soglasni glede reševanja temeljnih vprašanj, s katerimi se ubadamo. V prvi vrsti

• V krški podružnici kmečke zveze imajo precej pripomb tudi na delovanje M — Agrokombinata. Menijo, da imajo premalo vpliva na njegovo poslovanje, da se pospeševalci premalo zanimajo za delo kmetov in žrtvujejo premalo časa za strokovne nasvete. Kmetje pa se tudi ne strinjajo s predvideno reorganizacijo M — Agrokombinata. Zahtevajo ustanovitve samostojne kmetijske zadruge z enim oskrbnim centrom in odkupnim skladiščem, predelovalni obrati morajo delovati samo za kmete, zahtevajo še ponovno delitev zadruge lastnine itd. Hkrati zahtevajo kmetje, da Agrokombinat izstopi iz sozda Mercator. Člani krške podružnice Slovenske kmečke zveze bodo bojkotirali referendum o reorganizaciji, če ne bodo upoštevali njihove zahteve.

si želimo človeka dostojno življenje, socialno varnost in občutek, da smo v tej družbi potrebni in zašeleni. Čeprav Slovenska kmečka zveza še ne obstaja dolgo, mislim, da je s svojim dosedanjim delovanjem upravičila svoj obstoj. Po svojih močeh smo se tudi v Krškem vključevali v vse akcije, ki jih je izvajala zveza. Vključili smo se v razprave o nepotrebnosti intervencijskega uvoza hrane, o ceni pšenice, na lastno pobudo pa smo organizirali tudi razpravo o težavah pri odkupu mleka,« pripoveduje Branko Šoba. In potem dodaja, da so prvi večji uspeh ob pomoči krškega izvršnega sveta in uprave za družbene prihodke dosegli, da kmetje v zadnjem četrtletju ne bodo plačevali prispevkov iz katastrskega dohodka in prispevkov za sise.

je ekonomski položaj vinogradnikov poslabšal,« je napovedal direktor TOK Slovin Bizeljsko Brežice inž. Lojze Kunej. »Ljudje so ostali brez tržnih presečkov in brez dohodka, s katerim v normalnih letinah nabavljajo škropiva in vse drugo, da si zagotovijo pridelek za naprej. Trta brez gnojenja preživi, brez minimalne zaštite pa ne, zato je odklonitev solidarnostne pomoči zaradi pozebe hud udarec za prizadete vinogradnike. Če bo ostalo pri tem, se bo ljudem zgodila velika krivica. Proizvodni stroški so se v enem letu povečali za štirikrat, materialni stroški (gorivo in škropiva) za sedemkrat. Za en hektar vinograde v rodnosti je treba odšteti dandanes že 2,95 milijona dinarjev. Tam, kjer je vinograd edini vir dohodka, se zato sprašujejo, kako bodo preživel,« zaskrbljeno ugotavlja Kunej.

V temeljni organizaciji kooperantov še vseeno upajo, da bo kmetom prihranjeno razočaranje, čeprav razumejo, da sta za Slovenijo živinoreja in poljedelstvo primarni dejavnosti. Republiški komite za kmetijstvo je sprva obetal solidarnostno pomoč za pozebo v vinogradih, po suši pa se je komite za varstvo okolja odločil, da bodo priznali kot osnovo zanjo samo sušo. Za vinogradništvo pomeni to le 10,5 odst., ker je v

• V zadnjem obdobju je Slovinova pospeševalna služba organizirala obnovo 800 ha vinogradov. Od tega jih po podatkih Alojza Kuneja prihaja v rodnost 150 ha, obnovljenih po 1983. letu. Po izračunih TOK Vinogradništvo velja en hektar obnove z oskrbo do rodnosti 80 milijonov dinarjev, 800 hektarov pa 64 milijard dinarjev.

primerjavi s škodo zaradi pozebe kakor kaplja v morje.

Slovin se je zaradi tega obrnil na republiški komite za kmetijstvo in gozdarstvo in na odbor podpisnikov družbenega dogovora pri komiteju za varstvo okolja. Odgovora ni dobil, zato je poskusil vplivati še prek občinskega izvršnega sveta, da bi v republiki popravili krivično odločitev do podgorjanskih stajerskih vinogradnikov, ki lahko povzročijo v Posavju nepopravljivo škodo.

J. TEPPEY

KMEČKI TURIZEM TUDI NA BIZELJSKEM

BIZELJSKO — Na Balonovi domačiji, ki jo domačini poznajo pod imenom Bela Gofca, bodo 23. decembra odprli kmečko turistično gostišče. Za zdaj imajo vse pripravljeno za potrebo prehodnih gostov, pozneje pa bodo za obiskovalce uredili tudi sobe v nadstropju. Prostora v gostišču imajo za 120 ljudi, tudi za glasbenike. Najemali bodo samo domače pevec in muzikante. Letos bo pri njih prvo silvestrovanje. Prijave zanj še sprejemajo. Gostom obetajo dobro postrežbo z domačimi jedmi ter domačimi namiznimi in sortnimi vini. (O ponudbi več prihodnjič!) Kmečki turizem pri Balonu je zastavil oče Francelj, vodil pa ga bo sin Branko.

Da ugotovitev o težkem socialnem položaju nekaterih kmetov ni iz trte izvita, je dovolj navesti podatke, da sedaj znaša kmečka pokojnina le 160 tisoč dinarjev ali toliko, kot zasluži zidarski pomočnik v dveh dneh. Zato se je tudi Zveza slovenske kmečke mladine odločila za zbiranje podatkov o takih kmetih, katerih socialna varnost je resno ogrožena. Aktivisti kmečke zveze bodo zbrali podatke in potem bodo poskrbeli za pomoč takim kmetom.

J. SIMČIČ

Branko Šoba, predsednik krške podružnice Slovenske kmečke zveze

Bivol se upira traktorju

Varčni škoti raziskujejo, če ni žival boljše od stroja

Če bi upoštevali samo delo, bi ugotovili, da žival bolje izkorišča energijo kot traktor. Neto učinek energije vlečnega bivala na primer znaša skoraj 40 odstotkov, traktorja pa le 33. Seveda je treba upoštevati tudi čas, ko traktor ali žival ne dela. Traktor takrat ne troši nič, žival pa potrebuje vsaj vzdrževalno krmo, četudi ne prirašča. Vendar te krme ni treba kupiti tako kot nafto.

Primerjava je zato mnogo bolj zapletena in sploh ni možna brez natančnih fizioloških meritev. Razen tega je pri delu z domačimi živalmi treba upoštevati še dodatno korist, ki jo dajejo, to je hlevski gnoj in prirast od razmnoževanja. V škotskem centru za tropsko veterinarsko medicino so se lotili zahtevne naloge, da bodo znanstveno raziskali učinkovitost živali v primerjavi s strojem in potem svetlovali, kaj naj poljedelci naredijo. Že prvi rezultati raziskav kažejo, da se »bivol dobro upira traktorju« in da zamenjava domače živali s strojem ni vedno smotna. (Tehnične in tehnološke informacije)

»Nismo drugorazredni kmetje!«

Kmečka zveza zahteva enake odkupne cene kot drugod po Sloveniji — Koristen dialog med predstavniki zadruge in predstavniki novomeških kmetov

NOVO MESTO — Kmečka zveza Slovenije je tudi v Novem mestu postala upoštevanja vreden partner, kar zadeva zadržno politiko odkupnih cen in njeno ravnanje s sredstvi zasebnih kmetov. To je dal jasno vedeti že prvi tak razgovor, ki so se ga v sredo, 7. decembra, udeležili predstavniki novomeške kmetijske zadruge, predstavniki krajevnih odborov kmečke zveze v novomeški občini ter nekateri močnejši kmetje.

Razgovor je minil v umirjenem tonu, v medsebojnem razumevanju, vendar z jasnimi stališči, ki so si dostikrat tudi nasprotovali. To se je pokazalo zlasti pri odkupnih cenah za živino, kjer kmetje trdijo, da velja v novomeški občini ena najnižjih postavk v Sloveniji, predstavniki zadruge pa to zanikajo. Glede tega je bil sklenjen dogovor, da je treba zbrati točne podatke, odkupna cena pa naj bi tudi v Novem mestu dosegala vsaj povprečno.

Tudi pri odkupu mleka bi se dalo še marsikaj urediti. Res je, da tukaj zadruga ni neposreden partner, vendar proizvajalci mleka trdijo, da predolgo zadržuje nakazila, se pravi, da obrača denar, ki bi ga kmetom morala izplačati

takoj po prejemu od mlekarne. Pri taki inflaciji se pozna vsak dan, so menili kmetje in dobili obljubo, da se bodo stvari pri izplačilu izboljšale, prav tako pa tudi pri izplačevanju premij, ki jih sedaj kmetje dobivajo ponekod tudi s trimesečno zamudo.

Beseda je tekla še o intenzivni reji, razdelitvi kmetij v višinske in nižinske, o izplačilu škode, ki jo je povzročila letošnja suša, in o odnosu zadruge do kmetov. Slišati je bilo občutek, da se zadruga zanima le za velike kmete ter da se nasploh kmete na Dolenjskem ima za drugorazredne. Predstavniki zadruge so kmetom očitali, da ne opravljajo svoje samoupravne vloge, saj se njihovi predstavniki malo udeležujejo sej za-

družnih svetov na kar so kmetje odgovorili, da je med kmeti zanimanje za seje zadržnih svetov upadlo zato, ker so spoznali, da se tam njihov glas preveč izgubi.

»Še precej stvari je, o katerih se moramo pogovoriti z zadrugo pa tudi drugimi organizacijami, da bomo končno obrnili oči javnosti in odgovornih na probleme naših kmetov in kmetijstva nasploh, vendar ne moremo sprožiti vseh vprašanj naenkrat. Hočemo nastopati resno in argumentirano, to pa zahteva čas in priprave, saj nimamo strokovnih služb kot naši partnerji. Videli pa smo, da se dajo nekatere stvari kaj hitro rešiti, nam je po razgovoru z zadrugo dejal predsednik Slovenske kmečke zveze za novomeško občino Jože Vovk.

T. JAKŠE

NEDELJSKO OSEMENJEVANJE GOVEJH PLEMENIC

Dolenjski veterinarski zavod Novo mesto uvaja s 1. januarjem 1989 nedeljsko osemenjevanje na območju občin Novo mesto, Črnomelj, Metlika in Trebnje. S tem bo izpolnjena želja rejcev govejih plemenic in izpolnjen paket uslug iz reprodukcije. Naročila za nedeljsko osemenjevanje (in ob praznikih) se bodo sprejemala samo po telefonu od 7. do 8. ure, in sicer za občino Novo mesto na telefon št. 21-259 in 21-511, za občino Trebnje na telefon št. 44-027, za območje Črnomelj in Metlika bo naročila sprejemala dežurna služba. Osemenjevanje se ne bo 1. januarja, 27. aprila, 1. maja, 4. in 22. julija, 1. in 29. novembra. Zaradi višjih stroškov pri prevozih bo cena nedeljskega osemenjevanja višja. Razliko med nedeljsko ceno in ceno med delavnikom bo potrebno poravnati pri vsakem obisku. Organiziranost naročanja osemenjevanja na območju občine Novo mesto ob delavnikih je še vedno po zbiralnikih. Ker bomo le-te začeli ukiniti, bomo postopoma prešli na naročanje osemenjevanja po telefonu za območje Novega mesta. Zbiralniki ostanejo v Mirni peči in Skočjanu. Zbiralniki bomo predvidoma ukiniti 1. februarja. Priporočljivo je, da se v predhodnem obdobju čimveč poslužujete naročil prek telefona, da kasneje ne bo nepotrebnih zapletov.

Dolenjski veterinarski zavod
NOVO MESTO
Oddelek za reprodukcije

Le preudarni posegi v naravo

Varstveniki okolja proti večjim posegom v naravo zaradi pridobivanja novih kmetijskih površin — Reke naj ne bodo kanali — »Zeleni« hočejo besedo

RIBNICA — Posvet o načrtovanih hidromelioracijskih posegih v občini Ribnica je pred kratkim sklical svet za varstvo okolja pri OK SZDL. Osnova za razpravo je bil dolgoročni načrt razvoja občine do leta 2.000, predvsem razvoja kmetijstva, ki predvideva pridobivanje in izboljšavo kmetijskih zemljišč ter regulacijska dela na vodah Bistrica, Obrh, Sajevec in Tržišnica.

Predsednik sveta za varstvo okolja Vojko Stanfelj je opozoril, da že sedanjí posegi v okolje in vode niso dali pričakovanih rezultatov. S takimi posegi uničujemo rastlinstvo in živalski svet, lepe vijugajoče potočke spreminjamo v ravne kanale, itd. Tudi drugod po svetu so pred desetletji podobno počeli, danes pa vlagajo še več denarja, znanja in moči v to, da zregulirane potoke spet

vračajo v prvotno stanje. Na škodljivost posegov v naravo je opozoril tudi znani ribiški strokovnjak in bорец za varstvo narave dr. Božidar Voljc.

Predsednik občinskega izvršnega sveta inž. Peter Lestek je izrazil prepričanje, da zadrževalnik v Prigorici dobro deluje in da so zaradi njega kmetje pridobili boljše zemljo. Predstavniki Projektivnega ateljeja iz Ljubljane pa je

menil, da načrtovani posegi niso kakšni večji in odločilni posegi v naravo. Direktor KZ Ribnica inž. Mirko Pirč pa je dejal, da se zaradi takih razprav čuti užaljenega in da se je na zatožni klopi znašlo kmetijstvo, kar ni prav in pomeni. Opozoril je, da je potrebno razlikovati regulacije od hidromelioracij. Dokumentacija o kmetijskih načrtih bo pripravljena v kratkem in že v januarju postavljena na ogled občanom. Z melioracijami žele dati kmetom več obdelovalne zemlje, saj je bilo doslej veliko kmetijske zemlje pozidane.

M. GLAVONJIČ

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Dobersek

Lepe misli o vinu

Lansko leto je v Založbi tržaškega tiska v Trstu izšla knjiga inž. Zvonimira Simčiča, priznanega enologa, praktika in dolgoletnega direktorja velike kleti Goriška Brda, z naslovom: Vino med ljudsko modrostjo in sodobno znanostjo.

Ker je knjiga mnogim pridelovalcem in ljubiteljem vina težko dostopna (v knjigarnah je ni, v Trstu pa bo po knjigo šel malokdo, ki jo želi brati), bom v Dol. 1. objavil najbolj zanimive misli iz knjige.

Jože Šmit je v uvodnem sestavku med drugim zapisal:

»Iz zgodovine vem, kaj sta trta in njen dar — vino — pomenila človeku: vir preživljanja, okras pokrajine, čudežni napoj, simbol prijateljstva in sožitja, a tudi razvrata, greha in pokore...

Vino ima še več imen. In imeti bi jih moralo še več. Ne samo po vrstah (sortah) in kraju pridelovanja, marveč predvsem po kakovosti. Vina so kakor ljudje. Vsako ima svojo osebnost, svoj značaj. Vina se rodijo, njihove matere so trte, a ob človekovi pomoči odrasajo, zorijo. Tisočletne izkušnje pridelovalcev, nenehno razvijajoča se znanost, ki ji pravimo enologija, tehnika za pridelovanje, nego in shranjevanje vina, ki je napredovala od glinastih posod (amfore) in kozjih mehov do današnjih velikanskih cistern, vse to govori o tem, da bo vino živelo ali pa tudi izumrlo s človeštvom.

Ljudje tega, sedanjega sveta smo. Trdno upamo, da ne moremo propasti, smeli bomo še naprej, če tudi v znoju in trpljenju, uživati plodove zemlje, katere dragocen dar je tudi vino!

Ali vino cenimo dovolj? Slabo je, če se ponašamo z litri, bokali, stefa-

ni kakršnega koli vina. Hvalimo se raje s kozarci, čašami najzlahtnejše pijače tega imena. Tegoba današnjih dni je človekova osamljenost in zapiranje vase, plemenito vino pa je lahko njegov prijatelj. Družina ob naličevanju s ceninim vinom podvija, zlahtna kapljica v zmerni količini pa jo lahko prijetno razvedri, poraja ljudem topla čustva, ideje, pravi pogum in trezne odločitve.

Nikogar ne bom navajal v k pitju. Toda namesto žganja (razni likerji, viski itd.), posebno še ponaredkov, pijmo raje kvalitetno vino! Mamila (posebno pri mladini) prinašajo grenka razočaranja in obup, silijo k nepremišljenosti in celo zločinu, kozarec dobrega vina pa prinaša optimizem in ga tudi ohranja.

Za poznavanje vina, njegovo pridelovanje in nego in še posebej za pravo, zdravo pitje, ki ga nekaterim priporoča celo zdravilstvo, je potrebno učenje. Sedaj stanje glede tega še ni zadovoljivo, včasih se celo sprašujemo, če naj se sploh odpravimo pridelovanju in uživanju vina. Neuspehi prohibicije (prepoved pitja alkoholnih pijač) v svetu (zlasti v Ameriki po prvi svetovni vojni) nam povedo, da bi s tem stanje še poslabšali. Zato se bomo raje posvetili skrbi za prilagoditve tisočletne vinske in pivske kulture današnjim razmeram in potrebam. Glede tega imamo tudi v slovenskem jeziku dovolj strokovne literature, katero skrbno prebirajmo v zimskem času.

Pijmo torej zmerno in samo kvalitetna vina. To ne bo samo v zadovoljstvo uživalcev vina, hkrati bo tudi spodbuda pridelovalcem vina, ki nam bodo res postregli s »tistim od zida«.

T. D.

Spanje bolnega?

V novomeški občini ni zanimanja za družbena sredstva

NOVO MESTO — »Ne draži leva, dokler spi!« Ta pregovor, sicer v izvirniku, je bilo slišati na predzadnjem zasedanju občinskega izvršnega sveta, ko je bil govor o tem, kakšno je v novomeškem gospodarstvu zanimanje za možnosti nepovratnega sofinanciranja preusposabljanja ekonomskih in tehnoloških presežkov se zaposlenih delavcev, ki jih daje spremenjen zakon o zaposlovanju s tem, da je bila uvedena enotna republiška prispevna stopnja, ki zagotavlja sredstva v te namene. S tem, da ni v novomeški občini nikakršnega zanimanja za ta sredstva — s takimi podatki razpolagajo na Skupnosti za zaposlovanje — je gospodarstvo res podobno spečemu levu, veliko vprašanje pa je, ali je njegovo spanje res tako zdravo, da ne potrebuje tovrstne pomoči, ali pa je le mora, iz katere ne ve, kako bi se prebudilo. Čedalje pogostejše se iz te ali one delovne organizacije slišijo napovedi o tehnološkem presežku, do sedaj pa so bili vsi problemi te vrste rešeni na domačem dvorišču z razporejanjem delavcev in brez uporabe družbene pomoči.

Seveda se pri tem pojavlja vprašanje, če so bili s tem problemi res rešeni, ali pa so bili le potlačeni pod gladino, od koder bodo, žal, izbruhili vsi hkrati. Obstaja namreč tudi bojazen, da družbena sredstva niso izkoriščena zato, ker delovne organizacije ne izpolnjujejo pogojev, ki jih je kar precej. Ugotovljen in utemeljen mora biti ekonomski oziroma tehnološki presežek delavcev, izdelan in verificiran sanacijski oziroma investicijski program ter izdelani in finančno ovrednoteni programi preusposabljanja. Poleg tega mora udeleženec iz lastnih virov ali preko kreditiranja zagotoviti vsaj polovico potrebnih sredstev.

Nekateri že izvedeni programi pri naših sosedih, predvsem v trebanjski občini (Novoles Račje Selo, Trimo, Kolinska Mirna) in nekateri pričakovani (Tonosva Adlešiči, IMV Mirna in Novoles, toz SGT Mehanski obrati Metlika) dajo vedeti, da je tako reševanje zaposlitve tehnološkega presežka delavcev možno, zato bi kazalo spečemu levu malo stopiti na rep in spodbuditi njegove možganske celice.

T. JAKŠE

POSLOVANJE V MEJAH MOŽNOSTI

ČRNOMELJ — Člani tukajšnjega občinskega sveta ZSS so na nedavni seji poslušali informacijo o poslovanju v občini v devetih mesecih letos. Rezultati so v mejah danih možnosti, čeprav stopnja akumulativnosti iz četrtrletja v četrtrletje pada. V tem času so v občini pridelali za 970 milijonov dinarjev izgub, torej za 5 odst. več kot v enakem obdobju lani. V delovnih organizacijah s primanjkljajem dela 499 ljudi. Ti kolektivi pa so SGT toz Kovinar, Novotek Vinica, Tekstilov toz Konfekcija v Adlešičih, Valjni mlin, Dom starejših občanov in osnovna šola Stari trg. V Črnemlju so zadovoljni z ugodnimi izvoznimi rezultati, veliko manj pa z osebnimi dohodki, ki so v gospodarstvu znašali v devetih mesecih povprečno 495 tisočakov, kar je za 144 odst. več kot v enakem lanskem obdobju, realni padec OD pa znaša po uradni statistiki 12 odst.

Previsoka udeležba za zdravje

Čeprav denar od participacije zdravstvenemu domu še kako prav pride in rešuje iz likvidnostnih težav, menijo, da je udeležba previsoka

METLIKA — V metliškem zdravstvenem domu so v devetih mesecih letos od občinske zdravstvene skupnosti dobili le 67 odst. od letos za to ustanovo namenjenega denarja namesto 75 odst., a so kljub temu tričetrtrletje zaključili brez izgube. Upajo, da bo tako tudi ob koncu leta, računajo pa, da se bo v zdravstveni skupnosti zbralo več denarja in da bo ta lahko poravnala svoje obveznosti od metliškega zdravstvenega doma.

Da zdravstveni dom ni v izgubi, gre v prvi vrsti na račun še vedno dokaj velikega priliva pacientov in s tem plačila storitev iz drugih občin, največ iz sosednje ozelske, iz črnoljske in novomeške, pa tudi povisane participacije. V devetih mesecih so od participacije dobili več kot 80 milijonov dinarjev, kar je 8 odst. celotnega prihodka doma v tem obdobju. Še vedno pa je to manj kot leta 1979, ko je participacija v celotnem prihodu zdravstvenega doma znašala kar 12 odst. Kasneje so namreč participacijo namesto v odstotkih od cene zdravstvenih storitev začeli obračunavati v absolutnih zneskih, ki jih je hitro razvednotila inflacija, poleg tega se je krog tistih, ki so plačevanja participacije oproščeni, precej razširil. Pred 1981 so bili participacije oproščeni le vojni invalidi in prvoborci.

Čeprav v metliškem zdravstvenem domu ne opažajo, da bi se zaradi višje

Brezcarinsko pričakovanje praznikov

Uvedba davka bi izničila dobro zamisel

ŠMARJEŠKE TOPLICE — Pravijo, da se je po naši ljubi domovini razpaslo že kar preveliko število brezcarinskih prodajal, vendar bi tega za novomeško okolico ne mogli trdit. Premoremo le dve, po eno v vsakem od zdraviliških in kopaliških centrov, ki tudi sicer gostita precej tujih gostov. Zlasti za prodajalno v Šmarjeških Toplicah, ki je bila tudi prva, vlada med tujimi gosti veliko zanimanja, radi pa se oglašajo tudi naši zdomci, za katere je nakup v brezcarinski prodajalni tudi zelo ugoden. Prav nanje se je prodajalka v Šmarjeških To-

Beba Piltaver

plicah Beba Piltaver letos še posebej pripravila: »Za noveletne praznike imamo veliko izbiro čokolad in drugih sladkarij, otroških igračk ter raznovrstnih pižam in darilnih ovitkih. Seveda imamo na zalogi tudi različne tehnične predmete, orodje, akustiko, videotehniko, fotografske aparate, ličila, kozmetiko in še marsikaj drugega. V zadnjih devetih mesecih, odkar sem tukaj, se je promet, v tuji valuti seveda, precej povečal. Predvsem zaradi tega, ker upoštevam želje kupcev in naročam stvari, ki jih oni pogrešajo. Tako se je ponudba na policah precej popoptrila. Pri vsej stvari pa je zelo pomembno tudi odnos do kupca, kako mu zna človek svetovati.«

Po mnenju Bebe Piltaver bi bilo delo v brezcarinski prodajalni ali Duty free shopih, kakor jih imenujemo s tujo, še kar prijetno, če ne bi bilo toliko administracije. Zanimivo je, da je le-te še veliko več pri domači robi kot pri uvozi. Obe prodajalni, v Šmarjeških in v Dolenjskih Toplicah, je odprl reški Brodokomerc, če pa bo država, kot se govori, uvedla na prodano blago prometni davek, bodo prodajalne postale tako za tuje kot za naše zdomce nezanimive in še ena v bistvu dobra zamisel bo splavala po vodi.

T. J.

FOLKLORNI VEČER

METLIKA — Folklorna skupina iz Podbrezja v ozalski občini bo v soboto, 17. decembra, vrnila obisk metliški folklorni skupini »Ivan Navratil.« Obe skupini bosta v kulturnem domu pripravili folklorni večer, Metličani bodo nastopili s kresnicami, metliškimi obredjem, viniškim kolom, zelenim Jurjem, petelinjim bojem in turnom.

Za novo razvojno filozofijo

Člani OK ZKS Novo mesto o gospodarskih gibanjih in težah za razvojno prenovo združenega dela — Potrebujemo zdrav kapital, prave programe in ljudi

NOVO MESTO — V četrtek, 8. decembra, popoldne so člani občinskega komiteja ZKS in sekretarji osnovnih organizacij ZK razpravljali o oceni gospodarskih gibanj, stanju v družbenih dejavnostih ter razbremenjevanju gospodarstva v novomeški občini, pa tudi o usmeritvah za delovanje komunistov občinske organizacije pri razvojni preobrazbi združenega dela, ki jih je pripravilo predsedstvo občinskega komiteja ZKS Novo mesto.

Ocenili so, da vzbuja skrb čedalje večji odliv denarja v republiko in naprej v federacijo, pri čemer ostaja združenemu delu čedalje manjši prostor za manevriranje, samoupravljanje pa nima več čim samoupravljalni. Veliko je govora o razbremenitvi gospodarstva, konkretnih rešitev pa je zelo malo. Gospodarstvo potrebuje zdrav kapital, ne obremenjenega z visokimi obrestmi. Ob kapitalu pa je prav tako pomemben

KULINARIKA ZA OBRTNIKE

NOVO MESTO — Sklad za izobraževanje delavcev pri obrtnikih je v novembru in decembru skupaj s Srednjo šolo za gostinstvo in turizem pripravil tečaj kuhanja, ki se ga je udeležilo petnajst delavcev. Obsegal je šest tematskih področij, od priprave predjedi, juh in glavnih jedi do sladice, pogrnjka in mešanja pižam. V delavskih družinah tak tečaj ni potreben, saj ob teh plačah ni kaj dati v lonec.

Dohodek odhaja iz občine

Metliško gospodarstvo peša — Preverjajo sedanje in uvajajo nove programe — Tudi v nerazvitih KS?

METLIKA — Na zadnji skupni seji občinskega sindikalnega sveta in predsednikov osnovnih organizacij sindikata prejšnji teden v Metliki so največ pozornosti posvetili devetmesečnemu poslovanju metliškega gospodarstva in negospodarstva.

Zaradi stalnega menjavanja obračunskega sistema podatki že nekaj let niso primerljivi s tistimi iz enakega obdobja v prejšnjem letu. Opozorjanje na to očitno nič ne zaleže, poleg tega delovne in druge organizacije različno izkoriščajo možnosti, ki jim jih daje obračunski sistem pri prikazovanju njihovega poslovanja, tako da tudi ti podatki ne kažejo dejanske slike uspešnosti oziroma neuspešnosti poslovanja. Dejstvo pa je, da inflacija se naprej divja in da se že bliža 250 odstotkom, vse to pa močno vpliva na dohodek. Likvidnost v združenem delu se slabša, večji del dohodka gre za porabnike zunaj gospodarstva. Vendar v Metliki glede tega ne krivijo občinske skupne in splošne porabe, kajti metliško gospodarstvo je po izločanju dohodka za občinske potrebe med najmanj obremenjenimi v Sloveniji, kar se seveda v negospodarstvu tudi močno pozna.

Osebnih dohodkov v metliški občini, že tako ves čas precej pod republiškim povprečjem, močno zaostrajo za rastjo življenjskih stroškov in ta razkorak se še povečuje. Intervencijski zakon o omejevanju rasti osebnih dohodkov, poudarjajo v Metliki, je na tem področju naredil veliko škodo, zlasti pa je bil sprejet v nepravem času.

Za ugotavljanje dejanske produktivnosti v sedanjem obračunskem sistemu ni pravnih meril, a v Metliki ocenjujejo, da se zmanjšuje, isto velja za ekonomičnost poslovanja, rentabilnost, akumulacijo, sredstva za reprodukcijo. Kljub vsem tem težavam pa v Metliki

ocenjujejo devetmesečne rezultate, seveda upoštevaje razmere, v katerih gospodarstvo posluje, dokaj ugodno in tako naj bi bilo tudi ob koncu leta. Precej si za naprej obetajo od novih programov Beti, Novolesa, suhorskega IMV in IMP, ki naj bi rezultate pokazali že prihodnje leto. Poleg tega preverjajo sedanje programe metliškega gospodarstva, da bodo podprli tiste, ki so dohodkovno in izvozno zanimivi. Za nove programe pa bodo skušali dobiti tudi sredstva, namenjena za razvoj nerazvitih krajevnih skupnosti.

A. B.

Vse hudo je pozabljeno

Toliko, kot so v zadnjih 10 letih naredili ljudje v KS Dobravice, niso nikjer drugje v občini

GERŠIČI — Krajevna skupnost Dobravice je s štirimi vasi in vsega 175 prebivalci med manjšimi v metliški občini. V zadnjih desetih letih je krajevna skupnost močno napredovala, dobili so trifazni tok, vodovod, asfaltno ceste, most čez Lahinjo pri Geršičih. Vendar vse to ni prišlo samo od sebe, objektivni poznavalci razmer v metliški občini pravijo, da toliko, kot so za vse to delali in prispevali prebivalci KS Dobravice, niso nikjer drugje v občini. Prvi asfalt so dobili leta 1976; to je bilo 1700 m ceste Primožek — Krivoglavice. To je bila hkrati prva cesta v občini, ki so jo asfitali s pomočjo krajanov. Ko so delali vodovod, je Komunala samo položila cevi, vse ostalo so opravili krajsani sami. Kadar se dela v tej krajevni skupnosti, je na delu staro in mlado, moški, ženske in otroci. Pred praznikom metliške občine so končno asfitali še 1,6 km ceste od Dolnjih Dobravice do Geršičev, tako da je sedaj asfalt od Primostka preko Krivoglavice, Dobravice do Geršičev in naprej čez most do Grma, kjer se cesta spet priključi na glavno cesto Metlika — Črnemelj.

»Res, v zadnjih desetih letih se je v naših vaseh ogromno naredilo,« pravi Vida in Martin Matkovič iz Geršičev. »Zahvala za to gre tudi našima predsednikoma, prejšnjemu Lojzetu Štefaniču in sedanjemu Tonetu Žuniču, ki jima ni bilo nikoli žal časa in tudi ljudi sta znala navdušiti za delo.« Lani so dobili nov most čez Lahinjo. »Tega smo bili najbolj veseli. Takega nismo niti pričakovali, bili bi zadovoljni tudi z bolj skromnim. Bo pa ta betonski sedaj za zmeraj.« To je že četrty most čez Lahinjo, kar jih pomni Vida, domačinka iz Geršičev. »Petege jaz ne bom videla,« pravi.

Geršiči so majhna vas, vsega skupaj je 11 hiš, od tega so tri nove. »Po eni strani je težko kaj narediti, ker smo tako majhni, po drugi strani pa vsako stvar lažje speljemo, ker smo tako složni. Dela pa smo navedeni od malega.« Med vojno so Italijani odgnali na Rab 8 moških — tri

ŽIVLJENJE V GERŠIČIH — Matkovičeva iz Geršičev sta v življenju užila več hudega kot dobrega. V zadnjih letih pa življenje tudi v Geršičih, nekdanji vasi vdov, postaja lažje in lepše.

so že prej ubili — v vasi je ostal samo en moški, po vojni pa se je z Raba vrnil tudi samo eden. V celi vasi so bile samo vdovice in otroci. Vse delo je bilo na ženskah, orale so, kosile in opravljale vsa druga kmečka dela. Leta 1949, ko so v te vasi napeljevali elektriko, so kopale tudi jame za drogeve. Električarjem so se zasmile in so jim pomagali. In v naši vasi je najprej zasvetila elektrika,« se spominja Vida Matkovič.

V življenju sta Matkovičeva užila več hudega kot dobrega. Martin je 15 let fural za gozdno. »V eni pomladi sva sama sfurala 600 kubikov lesa. Kaj vse sva doživela! Tudi konji so nama padli v Lahinjo,« pripoveduje Martin, ki je zvozil tudi ves les za prejšnji most. Na novem pa je prav on lani prerezal trak. »Sedaj je vse hudo pozabljeno,« pravi Matkovičeva. »Pred kratkim smo dobili še asfalt do Dolnjih Dobravice. In kako na hitro je to prišlo, v soboto je bil sestanek, v ponedeljek so že prišli stroji!«

Sedaj v Geršičih čakajo še na telefon. Pri vsaki hiši so ga naročili in seveda plačali in delali. Drugovi že stojijo. »Potem nam bo manjkala samo še javna razsvetljava,« sta se zasmejala Matkovičeva.

A. BARTELJ

PRASIČEK — Pred dnevi so člani ene od številnih novomeških lovskih druženj (lov postaja velika moda) uprizorili juriš na divjeja prasička. Zivalca je po strahotni kanonadi obležala. Tehtala je 25 kg, brez drobovine in zlasti krogel pa 10. Če bi sešeli vrednost vseh izstreljenih nabojev, bi skorajda dobili vrednost v Afriki ustreljenega slona Marka Bulca.

TELEFON — Občan, ki živi pod od družbe strogo nadzorovano vladavino novomeške pošte oziroma ptt podjetja, je dobil enomesečni račun za tisto, kar mu je uspelo pogovoriti se po telefonu. Račun je bil, poslušaj in se čudi, 900 starih milijonov in še nekaj drobšč! Ubogi možak se je moral pogovarjati na marsovske daljave, kajti če bi se ves mesec (43.200 minut) pogovarjal na krajevno razdaljo, bi ga to ob ceni impulza 9.100 (naj bo vse v starih) din, stalo komaj 131 milijonov. Morda pa je vse skupaj ena sama napaka.

STARE KOSTI — Iz poročila, ki podaja rezultate in uvrstitve na delavskih športnih igrah v novomeški občini, je razvidno, da so naši vrli upokojenci zelo vitalni, saj jih pogosto (posamično ali ekipno) opazimo na drugem ali tretjem mestu posameznih športnih disciplin, tako častitljiva ustanova, kot je dom starejših občanov, pa je bil v odbojki peti in s tem sploh ne zadnji. Kako frotini so naši dedki in babice, kaže tudi končni seštevek. Med 40 ekipami je novomeško društvo upokojencev zasedlo 13., dom starejših občanov pa 14. mesto!

Ena gospa je rekla, da je sredi junija pri Novolesu vplačala brikete. Kaže, da bo z njimi kurila še prihodnjo zimo, do takrat pa se bodo v Novolesu veselo greti z njenim denarjem.

PLES TUDI OB ČETRTRTIH

OTOČEC — Po mrzlih nakupih v prednovoletnih dneh se kaže tudi sprostiti. Prečevati doma, koliko ste zapravili, ne bo pomagalo, zato vas vabijo v otoško motelsko restavracijo, kjer se že zdaj ob glasbi lahko povesele ob koncu tedna, skupina Miss Dior pa bo igrala tudi zadnja dva četrta v letu. Ni kaj, priložnosti, ko da bi jo prinesel dedek Mraz, ne gre zamuditi.

VARČUJEMO

Tudi mi varčujemo v pionirski hranilnici. Vanjo je včlanjenih 749 učencev in 24 šolskih organizacij oziroma oddelčnih skupnosti. Ob dnevu varčevanja so postali tudi naši prvošolci varčevalci z začetno vlogo 500 din. Obljubili so, da bodo postali pridni varčevalci, kar so nekateri med njimi že dokazali. Na hranilni knjižici ima pionirska hranilnica prek 4 milijone dinarjev. Od tega imamo več kot 2 milijona obresti, ki jih bomo med letom porabili za nagrade na raznih tekmovanjih, ki jih bo organizirala PH.

ROK MENCIN

OS Sentiernje

SREČANJE Z BERTO GOLOB

Ob vsakoletnem šolskem knjižnem sejmu Mladinska knjiga pripelje k nam tudi gosta. Letos je bila to pisateljica Berta Golob. Vsi smo težko pričakovali avtorico Drobnihih zgodb, Spročanja, Zgodb iz bačične skrinje in drugega. Najprej smo se z njo srečali v avli in spoznali, da Berta Golob ni iskriva le v knjigah, ampak tudi na odru. Z otroki pa zna, smo priznali vsi. Bila je tudi tako prijazna, da je odgovarjala na vprašanja »novinarjev«. Ta srečanja s pisatelji so vedno lepa.

JOŽE JUDEŽ

OS Sentiernje

Sprehod po Metliki

SKRB ZA SLOVENSKI JEZIK je marsikomu španska vas, saj si drugače ne moremo razlagati skrupal, ki jih v obliki gradiv in zapiskov pošiljajo naokoli metliške delovne organizacije, samoupravne skupnosti, občinska skupščina, družbeno-politične organizacije in drugi. Ne gre zgolj za besedičenje, ki malo pove, ampak za kopico pravopisnih napak, hrvatiškov in druge sorte spakedraščine. V Sloveniji je že navada, da imajo polpismeni lektorji. Dokler bo prišlo to do Metlike, bo preteklo še veliko kolpe, slovenščina pa bo že tako spadena in pokvarjena, da jo bo težko prepoznati.

METLIŠKA BETI SE JE ODLOČILA za 20-odstotni prednovoletni popust, ki ga ponuja kupcem do 24. decembra za otroške, ženske in moške trikotne izdelke. Popust bo mogoče uveljaviti le v njihovi industrijski prodajalni, ki bo v času cenejšega nakupa še posebej založena. Tudi več prodajalcev bo za prodajalnimi pulti, tako da vam brada zaradi čakanja ne bo zrasla. Nabava izdelkov Beti bo posebej ugodna za vse zaposlene v tej delovni organizaciji, ki bodo lahko s pomočjo kartice uveljavili še 25-odstotni popust pri nakupu do višine milijona.

NOVOMEŠCAN DRAGO VOVK, lastnik tonskega studia Sraka, je obljubil Ediju Maceletu iz Rajmerjevega bifeja, da bo posnel pri njem dve skladbi. Edi namreč igra diatonično harmoniko, in da mu v bodoče v bifeju ne bi bilo treba raztegovati hvala vsakemu pijancu posebej, bosta Vovk in tehnika opravila svoje.

ČRNOMALJSKI DEMANTI — Na nedavni seji mladinske organizacije so demantirali vest, ki kroži po Črnomlju, češ da je eden od črnomaljskih politikov odjavil 2 avtobusa, ki so jih mladinci s srednje šole Edvarda Kardelja rezervirali za miting v Ljubljani 21. novembra. Ena od srednješolke je pojasnila, da so avtobuse sami odpovedali ter se zaradi slabega vremena raje odločili za pot z vlakom. Sekretar občinske konference Socialistične zveze pa je še dodal, da so prav tako čista izmišljotina govorice, da so v Črnomlju hoteli preprečiti nastop Bavarja in Janše. »Marsikaj se želi komu tudi kaj podtakniti, je pa daleč od resnice,« je zatrdil sekretar.

PRILJUBLJENOST — Črnomaljski župan Mladen Radošević je močno priljubljen v svoji občini, saj so njegovi privrženci pesem o njem, ki jo poje ekipa Modre kronike s studia D, »povzdignili« skoraj v hit. Zahtevajo, da jo na dolnjemskem radiu neprestano vrtilo, tako da jo bodo lahko vsi presneli na kasete, od katerih bodo nekatere (preverjeno) romale celo v Ameriko. Zakaj ne bi tudi tam vedeli, kakšnega župana imajo v Črnomlju!

PRASICI — Ob bodici v Črnomaljskem drobriju v prejšnji številki Dolenjskega lista se nekateri kmetje v črnomaljski občini sploh ne čudijo več, da smo kmetijstvo pripeljali do točke, na kateri je obstalo. Ne vedo pa še popolnoma natančno, ali je to za kmeta dobro ali slabo, če ljudje, ki kupujejo prašice za kolone, ne ločijo lepo rejenga pujsa od breje svinje ...

O ODLAGALIŠČU

ČRNOMELJ — Na ponedeljkovi seji zbora krajevnih skupnosti črnomaljske občinske skupščine so razpravljali o lokaciji občinskega odlagališča komunalnih odpadkov ter o osnutku odluka o ravnanju z odpadki v občini. Več o odlagališču odpadkov v današnji Prilogi, o seji pa v prihodnji številki.

Drobne iz Kočevja

RAZSTAVA O RINŽI — V okviru razprave o varstvu reke Rinže je bila v avli SŠTUD v Kočevju razstava likovnih in literarnih del na temo o Rinži. Mladina se le še iz pogovorov s starši spomni, da je bila Rinža nekoč čista voda, v kateri so se ljudje kopali.

PRESTAVLJEN POSVET — Posvet o alkoholizmu, ki je bil načrtovan in tudi že sklican za 9. decembra, je zaradi zadržnosti docenta dr. Slavka Zihlerja iz Ljubljane prestavljen na današnji dan. Bo ob 10. uri v prostorih Ljubljanske banke.

NOVE TRGOVINE — Trgovin je uredil in odprl trgovino za talne in druge obloge in podobno, in sicer v svoji bivši samopostrežnici na Roški cesti. Na Trgu zbora poslancev (blizu uprave krajevnih skupnosti) pa je odprl butik »Marjeta«, ki nudi predvsem oblačila, obutev in drugo za otroke, tudi dojenčke, in za bodoče mamice.

Ribniški zobotrebci

DODATNO OPOZORILO — Odgovorni za promet v Ribnici so izdali še posebno pismeno obvestilo vsem občanom, naj vendar še upoštevajo spremembo prednosti cest. Zdjaj je prednostna obvoznica, in ne več Šeškova ulica in Gorenjska cesta. Na to opozarjajo novi prometni znaki (ki pa jih udeleženci v prometu niso upoštevali, zaradi česar je prišlo do več nesreč), utripajoče luči oz. semaforji, zdaj pa še pismena obvestila.

DANES SE BO POSVETILO — Zvedeli smo, da bo nova cestna razsvetljava v Ribnici začela delati prav danes, 15. decembra, seveda če ne bo prišlo kaj vmes.

MIKLAVŽ S SPREMSTVOM — Ribniško dolino je za Miklavžvo (6. december) obiskal sam sv. Miklavž s spremstvom, v katerem so bili parkeljini in angelčki. Miklavž je obiskal Hrovačo in še nekatera naselja. Ta običaj je v Ribniški dolini že star. Po vojni so posvetne in politične oblasti Miklavža preganjale, da je ta običaj skoraj izumrl, le ponekod se je po zaslugi velike trme posameznikov ohranil.

Trebanjske iveri

SKRPUČALO — Trebanjci so že dali ime prvemu novemu stanovanjsko-poslovnemu bloku na Pavlinovem hribu, ki ga gradijo grupski gradbeniki. Skrupučalo je kar pravih besed za ta objekt, s katero sicer ni ravno mogoče strašiti otrok, gotovo pa se bodo znanim križali zavoljo abdenške urbanistične politike prednikov, ki so dovolili, da tako mastodontski tujek skazi še ta del dolenjske krajine.

»CRNE« ZOBOZDRAVSTVENE AMBULANTE NI VEČ — Čeprav nas je malo zabolelo pod »osebno«, ko smo slišali, kakšna reakcija je bila na našo bodičko v tej rubriki, s katero smo opozorili na nezdružljivost tega, da je najstrojši davčni inšpektor oddal prostor v svoji hiški v Trebnjem zobozdravniku za »črno« ambulantno, imamo vendarle mirno vest. Inšpektor je namreč moral kmalu po objavi bodice zaradi višjih frontalnih motenj odpovedati gostoljubje zobozdravniku. In zdaj je prizadetih kar več osebkov, se najbolj pa omenjeni inšpektor, ki je skušal s takšno »sivo ekonomijo« malce zakrpati luknje v družinskem proračunu.

RAČUNI A LA LUFTHANSA — Novi direktor bivšega motela Putnik, Nace Hribar, je s sodelavci vzel malce pod drobnogled račune, ki jim jih izstavlja Komunalna trebnje za opravljene komunalne storitve. V motelu so ves čas plačevali dvojne račune, tudi za čistilno napravo, čeprav kanalizacija ni priključena nanjo, prav tako za smeti.

Slabi odnosi podijo sposobne

Črnomaljski komunisti zahtevajo, naj v delovnih organizacijah dajo več možnosti domačim strokovnjakom — Pomembna pomoč skupin komunistov

ČRNOMELJ — Na seji občinskega komiteja ZKS Črnomelj pretekli teden so se najdlje zadržali pri nadaljnjih nalogah obnove Zveze komunistov, ki v črnomaljski občini intenzivno poteka že tri leta. Velika večina od 65 osnovnih organizacij je v tem času postala bolj samostojna, samoiniciativna, se pogostejše sestaja, odločnejše spopada z razvojnimi programi, kadrovskimi vprašanji, kar se pozna tudi pri rezultatih poslovanja.

V občini so uspešno razvili oblike pomoči delovnim organizacijam s skupinami komunistov, ki predlagajo posamezne rešitve, ki jih potem sprejme samoupravni organi. Tako so te skupine imele pomembno vlogo pri razvoju Belta, Iskre, kmetijske združbe in nekaterih drugih. Tudi v bodoče, so menili na seji, bo potrebno še bolj skrbeti za gospodarski razvoj, saj v občini število zaposlenih pada. V letošnjih devetih mesecih je padlo kar za pol odstotka oz. za skoraj 100 ljudi, več pa se število brezposelnih, med njimi tudi mlajših.

V razpravi so bili komunisti kritični. Menili so, da je v občini premalo investicij v nove programe, da se o razvoju drobnega gospodarstva le govori, narejena pa ni nič. Zato so se zavzeli za ustanovitve projektne skupine za razvoj, saj ugotavljajo, da je v črnomaljski občini prav na tem področju veliko možnosti za gospodarski razvoj in napredovanje. Sedaj je namreč v zasebnem sektorju zaposlenih le 160 delavcev.

IZSILJENI SESTANEK GOSTINCEV

ČRNOMELJ — Pretekli petek so imeli v Integralovem tozdu Gostinstvo Bela krajina v Črnomlju izsiljeni sestanek zaradi nezadovoljstva delavcev z osebnimi dohodki. Najnižji osebni dohodek v kolektivu je namreč 430.000 din, povprečno pa znašajo prejemki 610 tisočakov, vendar je v to vsoto všteto tudi delo ob sobotah in nedeljah. Ker ni dovolj denarja, so se na sestanku dogovorili le za 8-odstotno povečanje osebnih dohodkov s čimer delavci niso bili popolnoma zadovoljni, a so kljub temu odšli na delo.

TEŽAVE SZDL

ČRNOMELJ — Občinska konferenca SZDL Črnomelj je imela v devetih mesecih letos dobrih 1,25 milijona dinarjev primanjkljaja. Prihaja celo do tega, da si ne obračunavajo več potnih stroškov, ker ni denarja. Po drugi strani pa naj bi Socialistična zveza postala prostor, kjer naj bi se našli vsi ljudje. Toda četudi bodo prišli v ta prostor, se je bati, da bodo tudi kmalu odšli, ker jim razen moralne podpore v SZDL ne bodo mogli nuditi ničesar drugega več. Žal se niti mladinski niti borčevski organizaciji v črnomaljski občini ne godi nič bolje.

Pripombe Kočevja

V razpravi o šolstvu sodeloval tudi predsednik dr. Ludvik Horvat

KOČEVJE — Te dni potekajo v Kočevju razprave o stanju in razvoju osnovnega šolstva ter o predlogih zakonov o šolstvu, ki jih bo sprejela republiška skupščina predvidoma 27. decembra. Nedavnega takega razgovora v osnovni šoli Zbora odposlancev v Kočevju se je udeležil tudi predsednik republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje dr. Ludvik Horvat. Glavne kočevske pripombe so bile:

Sprememba ni potrebna le zakonodaja o usmerjenem izobraževanju, ampak tudi o osnovnem šolstvu. Tako v določilih o predmetniku in učnem načrtu za osnovno šolo že ob sprejemu leta 1983 ni bila zajeta minimalna opremljenost za izvajanje programov in minimalni cilji. Po petih letih ta pomanjkljivost še ni odpravljena.

Enotni nacionalni program bi moral zajeti tudi minimalno kakovost, ki jo je treba zagotavljati s sedanjimi načini finansiranja. Potrebno so predvsem enotne osnove meril za plačevanje dela šoli.

Od svobodne menjave dela ostaja šolam le delo, vse ostalo pa je določeno in omejeno z različnimi zveznimi predpisi. Šolstva tudi ne bi smeli obravnavati kot porabo. Nezdružljivo je tudi, da bi bili svetovalci Zavoda za šolstvo hkrati še inšpektorji. Svetovalce šole potrebujejo, inšpektorje pa potrebuje država in ta naj to službo tudi vzpostavi, lahko tudi tako, da bi inšpektorje občasno imenovali le za opravljanje ene naloge.

Strinjali pa so se, da je zakon o usmerjenem izobraževanju spremenjen tako, da so v njem predvideni zaključni izpiti in matura. Matura je legitimacija za nadaljevanje izobraževanja na fakulteti, zaključni izpit pa za zaposlitev. Po tem predlogu bo matura imela tudi mednarodno priznanje.

J. P.

Zveza komunistov bo odločno zahtevala, naj v delovnih organizacijah dajo več možnosti domačemu znanju in kadrom; kajti v zadnjih letih je veliko domačih strokovnjakov odšlo iz občine, a ne le zaradi nižjih osebnih dohodkov, ampak tudi zaradi slabih odnosov in zato, ker niso imeli možnosti izkoristiti znanja.

Vse ceste imajo prednost

Črnomaljski cestarji pravijo, da ne bodo upoštevali neživiljenjskih navodil o pluzenju cest

ČRNOMELJ — Ob prvem snegu imamo navado reči, da je ta zimska nadloga cestarje zopet presenetila, kar je navadno razvidno tudi iz opravljene dela. Toda v Cestnem podjetju Novo mesto — tozdr Vzdrževanje in varstvo cest Črnomelj zatrjujejo, da ni tako, saj imajo že avgusta pripravljene načrte dela za zimsko službo.

Res pa je, da nimajo nikoli določene datuma, od kdaj naprej naj bi bila zimska služba v stalni pripravljenosti. To bi bilo za cestarje sicer veliko lažje, a je vprašanje, kdo bi delavce, čakaajoče le na sneg, lahko plačal. Zato opravljajo letna dela vse do taktar, dokler jih ne preseneti sneg. Prav zaradi tega je prvi sneg za cestarje najtrši oreh, saj se tedaj še prepletata letno in zimsko delo, poleg tega je tudi večja možnost okvar na strojih, ki gredo na cesto po najmanj polletnem počitku.

V Črnomlju zatrjujejo, da so na zimo dobro pripravljani, saj poleg dveh lastnih tovornjakov s plugi dobijo še 6 vozil iz Novega mesta, s kmeti po vsej Beli krajini pa imajo sklenjene pogodbe za 11 vlečnih plugov z 22 traktorji za pluzenje makadamskih cest. Kar pa se tiče novih pravil o vzdrževanju zasneženih cest od 5 do 22. ure, so v Črnomlju ogorčeni. »Ta pravila niso življenjska in je očitno, da so bila napisana v toplih pisarnah, kjer se ne zavedajo, kakšne so razmere na terenu, zato jih ne bomo upoštevali. Pač pa bomo poskrbeli, da bodo lahko vsi pravočasno prišli v službo. Za nas so vse ceste prednostne, najsi bo gorjanska ali tista s Sinjega Vrha. Zavedamo se, da je naša zimska služba tudi zato, da poskrbi za pravočasno.

TEŽAVE Z ODVOZOM SMETI

SEMIČ — V odluku o odvozu komunalnih odpadkov iz leta 1981 so tudi Vavpca vas, Vrtača, Sela, Mladica in Kašča v okolici Semiča. Odluk se je v teh vaseh začel uresničevati 1. oktobra letos. Ker pa gre pretežno za kmečka gospodinjstva, kjer je malo komunalnih odpadkov, približno 80 odst. gospodinjstev sploh ni nabavilo kant za smeti, a tudi ostali jih redno ne nastavljajo smetarjem. Nekateri od tistih, ki so sicer bile nastavljen, pa smetarji niso izpraznili. Odvoz smeti iz teh vasi je kar dvakrat na teden. Komunalna je obljubila, da bo brez izjeme zaračunavala odvoz smeti vsem, tistim, ki kante nastavljajo, in tistim, ki jih ne. Zato so v Semiču predlagali, naj bi Komunalna razširila odvoz smeti enkrat tedensko še na ostale vasi v krajevni skupnosti ter tako zmanjšala stroške gospodinjstvom. Hkrati naj bi spremenili način obračunavanja: nič več od Kv. metra, ampak od osebe. Semiški delegati so na seji zbora krajevnih skupnosti dali pobudo o spremembi odluka, IS pa je že imenoval ustrezno komisijo za to.

Slovenija Moja dežela.

PRIZNANJA ZA LEPO OKOLICO

TREBNJE — Posebna komisija turističnega društva Trebnje je letos tretjič ocenjevala urejenost okolice stanovanjskih hiš, cvetje na oknih in balkonih. Martina in Božidar Groznik sta že tretjič prejela priznanje in prvo nagrado za celostno ureditev okolice. 2. mesto je osvojila Jožica Grmovšek, 3. pa Iva Franc Terobčič. Za balkonsko cvetje sta si 1. mesto oz. nagrado enakopravno delili Amalija Urbič in Brigita Vrščaj. Komisija je najvišje ocenila tudi cvetje na oknih stavbe Šolskih sester v Trebnjem. Nagrade oz. priznanja je TD Trebnje podelilo še Ani Potokar, Mariji Višček, Cvetki Brezovar, Greti Novak, Olgi Podpadeč, Slavki Čeh, Nadi Meglič, Cilki Gabriel, Mariji Jarc in Francu Jarcu.

Na seji so sklenili, da bodo vztrajali pri politični diferenciaciji, torej izločevanju nedelavnih članov. Letos so jih izločili 4 odst. Več skrbí bodo namenili sprejemanju novih članov, saj so v letošnjem letu sprejeli le 3, evidentiranih pa imajo 16.

Član CK ZKS Jože Matekovič je na seji med drugim dejal, da ima komite v Črnomlju stalne in točne ocene stanja na posameznih področjih, kar je pogoj za uspešno delo, zato v občini vedo, kje je potrebna akcija članov ZK, to pa je tudi smisel prenove, saj bo ZK le tako pridobil pomen.

M. B.-J.

Nikola Radić

Dom odprt vsem

Dom JLA dom krajanov Ribnice in okolice

RIBNICA — Ob letošnjem dnevu JLA bo minilo 13 let od otvoritve doma JLA v Ribnici, ki je postal osrednje zbirališče ne le pripadnikov JLA, ampak vseh krajanov Ribnice pa tudi bližnje in širše okolice. V domu se vsak dan kaj zanimivega dogaja.

»Predvsem so privlačne kulturne in zabavne prireditve. Veliko obiskovalcev je na slikarskih, kiparskih in fotografskih razstavah pa tudi na športnih prireditvah in zabavnih večerih,« pove načelnik doma JLA Nikola Radić in dodaja, da so v domu poleg kina še razna predavanja, sestanki, seminarji, srečanja in drugo. Tako dom združuje prebivalstvo in pripadnike JLA, za kar je bil tudi zgrajen.

Slavica Ugrešević, referentka za kulturo doma JLA, pa pravi: »Trudili se bomo, da bo tudi v bodoče ponudba doma dobra in celo vedno boljša. Tako bomo organizirali gostovanja znanih gledaliških hiš, glasbenikov, likovnikov in drugih. Z raznovrstnostjo prireditev bomo skušali zadovoljiti okus obiskovalcev vseh starosti.«

M. GLAVONJIČ

M. B.-J.

Malo za razvoj in plače

Kočevsko gospodarstvo ob tridesetletju — Kaj s presežki delavcev, ki se bodo pokazali v podjetjih?

KOČEVJE — V letošnjih prvih devetih mesecih kočevsko gospodarstvo ni poslovalo posebno uspešno, kar se najbolj kaže v dejstvu, da mu ostaja malo denarja za razvoj, pa tudi osebni dohodki so v regiji in republikah med najnižjimi. V podobnem položaju je negospodarstvo. Pričakujejo pa, kot je dejal predsednik občinskega izvršnega sveta Anton Turk, da se bo položaj do konca leta izboljšal.

Najuspešneje poslujejo v Melaminu, Avtu in Gozdnem gospodarstvu, največ težav pa imajo v Itasu, Zidarju in Trikonu. Pri tej oceni so upoštevane le težave in tudi zelo uspešno poslovala; v Itasu pa vse kaže, da bo potrebno zmanjšati obseg proizvodnje in s tem tudi število zaposlenih.

V razpravi na zadnji seji OK ZK Kočevje so posvetili posebno pozornost Itasu in Tekstilani. Ocene odgovornih so bile zelo različne, vendar je le prevladalo mnenje, da se bo Tekstilana rešila težav in tudi zelo uspešno poslovala; v Itasu pa vse kaže, da bo potrebno zmanjšati obseg proizvodnje in s tem tudi število zaposlenih.

J. PRIMC

Jože Miklave je med drugim poudaril še pomen dolgoročnih razvojnih in delovnih programov v podjetjih, izvoza, povezave s svetom na področjih tehnologije in znanosti ter dolgoročne

• V razpravi sta sodelovala tudi sekretar medobčinskega sveta ZK Ljubljana-okolica Andrej Ambrožič in predstavnik CK ZKS Jože Miklave, ki sta na kočevsko tarnanje o pomanjkanju kadrov med drugim predlagala, naj bi organizirali razgovore z absolventi raznih šol, ki so brez dela in jih je v Ljubljani dovolj. Zadolžiti se bo namreč treba tudi s kadri brez praktičnih izkušenj, če drugih ni na razpolago.

kadrovske politike. Že zdaj pa je potrebno v občini in republikah pripraviti načrte, kaj z ljudmi, ki bodo zaradi novih pogojev gospodarjenja ostali brez dela (kar grozi tudi v Itasu).

J. PRIMC

Mladinci: prilagajajmo se času!

Boris Mužar je postal poklicni sekretar OK ZSMS Črnomelj

ČRNOMELJ — Pretekli teden se je nadaljevala in zaključila volilno-programska seja črnomaljske občinske konference ZSMS, ki so jo prekinili pred približno mesecem dni. Da so številni delegati vzeli nadaljevanje seje neresno, je pokazala komajda zagotovljena sklepčnost. Zato tudi ne čudi, da bodo morali opraviti nadomestne volitve za člane predsedstva, nadzorni odbor in komisijo za statutarna vprašanja in pritožbe, saj vsi kandidati niso dobili potrebne tretjinske večine. Izvolili so tudi novega poklicnega sekretarja OK ZSMS, Borisa Mužarja, učitelja v se-miški celodnevni osnovni šoli, medtem ko bodo volitve za predsednika do konca januarja prihodnje leto.

Mladi so razpravljali tudi o okvirnih programskih usmeritvah za naslednje mandatno obdobje, h katerim so imeli veliko pripomb. Predlagali so, da bi morali narediti analizo, kako je z vključevanjem mladincev v mladinsko prostovoljno delo, in glede na to, da je to že preživeto, bolj sodelovati pri organizaciji raziskovalnih taborov. Zmotilo jih je, da je v program zapisano vključevanje mladinske organizacije v vojaški nabor, saj pri tem mladi nimajo nikakršnih možnosti vpliva. Pač pa bi se mladinska organizacija lahko lotila obravnavanja odnosa do vojakov, saj je na primer v večini jugoslovanskih vojaških prepovedana revija Mladina. Spotačnili so se tudi ob točko, ki omenja »vključevanje v izvajanje programov republiške konference ZSMS in aktivno sodelovanje«, in spraševali, zakaj letos ni bilo v Črnomlju nobene okrogle mize o tem, s čimer se je ukvarjala RK ZSMS.

Veliko besed je bilo znova izrečenih na račun mladinskega kluba, ki v glavnem sameva. Mladinski klub bo po njihovem lahko zaživel le, če se bo v njem kaj dogajalo, če se bodo kresala različna mnenja. Dovolj zgornja je bila misel, da od mladincev, ki je dejal: »Kaj lanko mladina naredi pri reševanju zaposlovanja, študiranja in stanovanjskih problemov, če pa se za svojo organizacijo ne more urediti prostorov za delo?«

M. B.-J.

DEDEK MRZ KMALU NA POT

KOČEVJE — Tik pred zdajci so se tudi v Kočevju končno dogovorili o programu letošnjih novoletnih prireditev za otroke. Dedek Mrz bo začel obiskovati in obdarjati otroke po delovnih organizacijah in skupnostih že v sredo, 21. decembra, nato pa bodo obiski vsak dan vse do konca leta. V mladinskem klubu Škorp bodo od 26. do 30. decembra vsako dopoldne in popoldne predvajali za otroke risanke in mladinske filme. Najbolj živahno pa bo 28. in 29. decembra, ko se bo dedek Mrz s spremstvom predstavil otrokom na mestni ploščadi, in sicer oba dneva ob 16. uri. Poskrbljeno bo tudi za kulturno-zabavni program. Po prireditvi na ploščadi bo 28. decembra v prostorih SŠTUD igrice Borisa A. Novaka »V ozvezdju postelja«, 29. decembra pa se bodo že dopoldne pričele za šolarje in vrtnarje predstave igrice »Medvedek Pu«, s katero bo gostoval Mladinsko gledališče iz Ljubljane.

Samozavest za vzpon Mokronoga

Turističnemu društvu in številnim krajanom le ni vseeno, kaj se dogaja s kulturno dediščino Mokronoga — Odprto pismo svetu krajevnih skupnosti

MOKRONOG — »Ogledalo kraja niso samo asfaltne ceste ali čistilna naprava, ni samo komunalna urejenost kraja, še manj lahko najdemo krajan v njej svojo identiteto. Ogledalo in identiteta sta vendar trajnejši vrednoti Mokronog postaja nerazpoznaven kraj in brez dostojanstva svojih let vrača naravi najimennejšee spomenike tisočletne kulturne dediščine.«

Tako piše v odprtem pismu, ki ga skupina krajanov Mokronoga s predsednikom tamkajšnjega turističnega društva Markom Kapusom na čelu naslavlja na svet krajevnih skupnosti Mokronog. Povejmo še, da se tem Mokronožanom zdi, da urbanistična politika ni dosegla mokronožkih meja in pravni red kot da ni kaj več kot dihlil skozi njihove kraje. Mokronog ne spi kot kralj Matjaž pod Peco, Mokronog izginja, pravijo ogorčeni krajan. Nič kaj milozvočno odprto pismo je bilo dovolj tehten razlog, da smo povprašali predsednika TD Kapusa, kje tiči jedro problema.

»Mokronog je v stoletni zgodovini doživel vzpone in padce. Turistično društvo ne more trasirati njegovega vzpona, vrne pa mu lahko samozavest. Turizem je gostoljubnost, odprtost, darovanje in v sodobnem jeziku — komunikacija. Turizem smo ljudje, potem šele je trženje. Zame in še za koga je sporna trditve v novem prospektu Bele

krajine, Dolenjske in Posavja, ki tudi Mokronog uvršča med kraje, ki so znani ohraniti 1000-letno dediščino in jo prenesti v sodobno življenje. Tako samozadovoljstvo nas lahko ugonobi. Nov vzpon Mokronoga bolj kot kdajkoli predpostavlja njegovo samozavest. Ta

pa se začne pri resnici o sebi. Tako je tudi nastalo naše odprto pismo. Podpisniki tega pisma smo se odločili, da se začnemo javno pogovarjati o našem prostoru, ker smo prepričani, da je skrb za dostojanstvo in samozavest Mokronoga vendarle skrb večine Mokronožan.

• Podpisniki odprtega pisma zahtevajo, naj svet KS Mokronog poskrbi za uresničitev letošnje akcije Zavoda za varstvo narave in kulturne dediščine Novo mesto na obrambnem stolpu in za ohranitev delov obodnega zidovja na romanskih osnovah goško razvitega grajskega kompleksa nad naseljem Mokronoga. Letos je na OS Jančka Mevžja začel delati turistični krožek. Društvo načrtuje izdajo turistične karte in vodiča po Mokronogu, pripravili bodo pusto-vanja in izdelali metodologijo skupnega nastopa turizma, trgovine in gostinstva.

nov. In ta skrb začne in pade na kulturni dediščini Mokronoga,« pojasnjuje Kapus.

P. PERC

Pomoč Ivangradu

Krčani bodo pomagali papirničarjem iz Ivangrada

KRŠKO — Kar ne uspeva politikom, očitno uspeva gospodarstvenikom, ki znajo kljub zagatnim političnim razmeram poiskati poti čez republiške meje. Težko bi bilo naštet vse iste primere, ko je slovenska industrija pomagala tujim v drugih republikah, med najbolj znane pa gotovo šteje pomoč TCO Djuro Salaj tovarni papirja v Titovem Drvarju. Ker dober glas seže v deveto vas, se je tudi o tem primeru po Jugoslaviji veliko pisalo in govorilo.

Zdaj so krški papirničarji dobili še ponudbo Črnogorcev, naj bi pomagali sanitirati tovarno celovito in v papirja v Ivangradu. S tem namenom je bil sklican tudi sestanek med predstavniki slovenskega in črnogorskega izvirnega sveta v tovarni »Djuro Salaj«, kjer so predstavniki te tovarne lahko sporočili le, da ne morejo prevzeti sanacije tovarne v Ivangradu. Vzrok za zavrnitev je v tem, da imajo še precej dela v Titovem Drvarju, pa tudi doma jih čaka velika naložba v papirni stroj. Verjetno so ta gospodarski realizem razumeli tudi Črnogorci. Vendar krška tovarna ni povsem odklonila pomoči. Strokovnjaki iz krške papirnice bodo izdelali dve študiji o tehnološko-proizvodnih možnostih tovarne v Ivangradu in marketinško študijo, ki naj bi pokazala, ali je tovarna sploh še sposobna obratovanja brez večjih investicijskih posegov. Hkrati bo TCP Djuro Salaj pomagala poiskati morebitne tuje investitorje, pri zaščiti opreme itd. Skratka, v TCP Djuro Salaj ne zmorejo prevzeti celotne sanacije, bodo pa nudili vsaj strokovno pomoč in tudi to je več kot dovolj, če ni možnosti za kaj več.

J. SIMČIČ

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 28. novembra do 9. decembra so v brežiški porodnišnici rodile: Kolar Milena iz Šutne — Katarino, Martina Cerovšek iz Gor. Dul — Saro, Ružica Razum iz Kladija — Stjepana, Đurđa Jakolič iz Kraja Donjega — Daniela, Ida Medvedec iz Brežic — Matjaža, Matica, Nadica Ratešič iz Rajca — Andrejo, Sonja Blažič iz Sel — Mitja, Mira Škof iz Stare vasi — Andreja, Anica Salmič iz Gorenje vasi — Tanjo, Branka Božič iz Selc — Dejana, Lidija Dedukič iz Brežic — Sanjo, Iva Dugandžić iz Senkovec — Nikolino, Jasminka Štába s Cateža — Mateja, Jolanda Jeke iz Vel. Mraševega — Uroša, Renata Kovačič iz Mrtvic — Dejana, Milena Miler iz Gorice — Mateja, Lidija Zorenč iz Hrašaja — dečka in Romana Vodopivec iz Gorenje vasi — Ivana. Čestitamo!

ZAGREBŠKI GLEDALIŠČNIKI NA OBISKU

KRŠKO — Tukajšnji Delavski kulturni dom Edvarda Kardelja je oskrbel novo gostovanje gledališke skupine iz Zagreba v krški občini. Skupina, v kateri igra tudi Martin Sagner (Dudek) in Smiljka Bencet (Regica), bo v soboto, 17. decembra, prišla na obisk z delom »Nema frke za frkonje«. Ob 17. uri bo predstava v kulturnem domu na Zdobah, ob 20. uri pa v kulturni dvorani v Velikem Podlogu.

»SVEČANA VEČERJA V POGREBNEM ZAVODU«

SEVNICA — V okviru turneje po Sloveniji bo v soboto, 17. decembra, ob 18. uri gostovalo v sevniki kulturni dvorani GD Narodno gledališče Ivan Zajc z Reke. Rečani se bodo predstavili z groteskno tragedijo Iva Brešana Svečana večerja v pogrebnem zavodu, s katero uspešno nastopajo že od leta 1983 in so za njeno uprizoritev prejeli že več priznanj.

Rešitev je le v krčenju pravic

Odgovor strokovne službe sisov o možnostih za razbremenitev gospodarstva

SEVNICA — »Po zakonu smo za obdobje januar — oktober »ugotovili« 760 milijonov dinarjev presežkov. Glede na to, da je ZIS zvezni skupščini že predlagal ponovno spremembo intervencijskega zakona s pomikom dovoljene rasti na 142 odstotkov na leto 1987, imamo po objavi tega podatka v resnici 140 milijonov premla zbranih sredstev za vse družbene dejavnosti v občini Sevnica,« odgovarja vodja strokovne službe samoupravnih interesnih skupnosti občine Sevnica, Ljubo Motore, na delegatsko vprašanje M-Kopitarne, ki je predlagala, naj ponovno preverijo možnosti za znižanje prispevnih stopenj.

Motore nadalje pravi, da so na omenjeni podlagi izdelali oceno do konca leta, ki vključuje možnost 140-odstotne rasti čistih osebnih dohodkov v občini. Ta ocena pa kaže, da bodo za dogovorjene programe zbrali 1.400 milijonov manj, kot bo dovoljeval omejitveni zakon, in na drugi strani najmanj toliko premalo za kritje vseh stroškov in osebnih dohodkov njihovih izvajalcev, oziroma pokrije vseh denarnih in drugih pravic delavcev in občanov.

Delo smo takega izpada »krvivi«

V Kapelah so izglasovali dinar za asfalt

KAPELE — V krajevni skupnosti imajo 28 km cest, od tega 17 km makadamskih. Odločili so se, da jih bodo posodobili v desetih letih z dvema samoprispevkoma. Prvega so izglasovali minulo nedeljo. Z njim bodo solidarnostno asfaltirali 17 odsekov v skupni dolžini 10,5 km.

»Na naš prvi referendum smo se pripravljali dve leti, da bi asfalt čimbolj pravično porazdelili po vaseh,« je dejal predsednik gradbenega odbora Viktor Pšeničnik. »Imamo 360 gospodinjstev in 35 jih bo

Viktor Pšeničnik

moralo počakati na naslednji referendum. Tako kot do zdaj tudi vnaprej računamo na solidarnost in uvidevnost tistih, ki imajo asfalt že speljan do praga. Vsaka hiša je pred referendumom dobila dve številki Biltene, v katerih smo krajane natančno seznanili z načrti, s potekom del in stroški.«

Koliko denarja boste zbrali v petih letih?

»430 milijonov, vendar to ne bo dovolj in računamo, da nam bo razliko do 565 milijonov prispeval sis za komunalno in cestno dejavnost.«

V krajevni skupnosti ste že prej veliko postorili, kako ste financirali napredek?

»Največ smo naredili za telefonijo, saj jih ima od 360 gospodinjstev kar 200 telefonske priključke. Osem let je trajalo, ker smo vse delali sami. Prispevke smo zbirali pri krajanah, vendar prav tako po solidarnostnem ključu. Tudi centralo smo plačali sami. Na enak način smo zgradili mrliško vežico, razširili pokopališče in na njem uredili betonske poti. Letos smo z okrasnim zelenjem in drevjem zasadili središče Kapel, da bo podoba kraja še privlačnejša. V gradnji so tudi štiri avtobusna postajališča, za dve pa še pripravljamo dokumentacijo.«

J. T.

Prometni davek najbolj teži

V Brežicah za urejenost gostinskih obratov — Manjše naložbe krijejo sami, za večje združujejo denar pri Emona hotelih — Kdaj na vrsti?

BREŽICE — O Turist hotelu smo po mnenju direktorja gostinskega tozda Emona Posavje Alojza Močnika napisali tako malo pohvalnega, da je dolžan povedati nekaj v njegov prid, predvsem o načrtih za razvoj.

• In kakšni so ti obeti?

»Prenova in preureditev hotela. Idejni projekt je izdelal Region Brežice v sodelovanju z Emona hoteli. Vanj smo naknadno vnesli povečanje prenočitvenih zmogljivosti za 25 postelj, vendar zaradi denarnih težav to ni bilo osvoje. Trenutno imamo 49 postelj, vendar je to premalo, ker je največ povpraševanja po polovičnem penzionu. Dijaki dom, kamor občasno pošiljamo skupine gostov, pride v poštev samo za mlade ljudi. Tako si pomagamo, zato da ustrezemo nekaterim skupinam, čeprav za nas pomeni to odliv denarja. Račune moramo poravnati.

Največje težave nam povzročajo utesnjeni kuhinjski in pomožni prostori. Opremo zanje že nabavljamo, razširili pa jih še nismo. Hotela pa ne bomo mo-

gli celovito urediti brez preselitve salona pohištva. Širimo se lahko le na tisto stran, edino sobe lahko pridobimo pod sedanjo streho, čisto na vrhu. Za gostinstvo nameravamo preurediti tudi dvorano v prvem nadstropju. Na premetitev salona pohištva gostinci sami

ne moremo vplivati, o tem lahko odloča le delovna organizacija kot celota.«

• V Brežicah imate še druga gostišča. Kaj ste do zdaj naredili za posodobitev in boljše počutje gostov?

»Odkar sem tukaj (od 1985), smo v Kolodvorski restavraciji z lastnimi sredstvi zgradili nove sanitarne in pomožne prostore, posebno sobo, sofinancirali pa smo tudi ureditev zelenice, da je okno v mesto lepše. V bifeju pri pošti načrtujemo novo opremo. Spremeniti ga nameravamo v slaščičarno in kavarno ter tako privabiti vanj drugačen krog gostov. Polepšali bomo tudi gostišče pri kinu, kjer strežemo s slovenskimi jedmi. Doslej se je najbolj uveljavila restavracija pri Blagovnici, ki je letos osvojila za

nagrado zlate vilice za lepo okolje, čistočo, prijaznost osebja in negovanje domačih specialitet.«

• Kaj vas v gostinstvu najbolj teži?

»Prometni davek. Če bi bilo po naše, bi ga znižali. Tukaj ob meji nas to najbolj prizadeva, saj ljudje hodijo na Hrvaško kupovat pijače, kruh in druga živila, ker so tam manj obdavčeni.«

J. T.

ZDRAVILA TUDI ZA KRČANE

KRŠKO — Zaradi likvidnostnih težav krške zdravstvene skupnosti nekateri krški zavarovalnici v drugih jekarnah niso mogli dvigniti zdravil. Čeprav v zdravstveni skupnosti zagotavljajo, da ima krška lekarna na zalogi vsa zdravila, se le zgodi, da gredo občani po zdravila tudi v druge lekarne. Vendar se je nekaterim med njimi že zgodilo, da zdravila niso dobili. Zato krška zdravstvena skupnost obvešča svoje zavarovalnice, da zdravila vseeno dvignejo, jih plačajo s svojim denarjem, zdravstvena skupnost pa jim bo takoj poravnala znesek, seveda, če bodo račun prinesli s sabo.

Strah pred bogatenjem ima velike oči

Konec leta ne delajo, ker bi jim preveč pobrala davkarja

Progresivno obdavčevanje ni nobena jugoslovanska posebnost, pozna jo tudi veliko bogatih držav, vendar s to razliko, da davkoplačevalcev ne stisnejo pri dnu, ampak jih pustijo, da se vzpno višje. Pri nas pa spodbujajo zasebnike k nede lu že pri sorazmerno majhnem dohodku. V brežiški obrtni zadrugi Grič dobro poznajo take primere in sodijo, da je veljavna progresivna lestvica v končni posledici škodljiva za občino in skupnost nasploh. Zakaj? Ko se bliža konec leta, nekateri obrtniki prenehajo delati, ker bi se morali sicer naprezati samo za davkarjo. Tudi avtovozniški nočejo v novembru ali decembru več na pot. Tisti, ki izračunajo, da jim ne bo skoraj nič ostalo, če prešejejo z davčnimi predpisi določeno dohodkovno mejo, raje počivajo. Spornega denarja pa potem ni ne v davčni blagajni ne v njihovem žepu.

J. T.

ŠE PO PLAČE V ZAGREB?

SEVNICA — Prejšnji teden se je veliko delavcev sevnškega M-Kmetijskega kombinata odločilo, da pri zagrebškem trgovcu, ki je prodajal blago pred KOC-om (Kmetijskim oskrbovalnim centrom) v Sevnici nakupi dosti izdelkov po ugodnih cenah. Vrste pisarniških delavcev M-KK pred konkurenco iz Zagreba pa očitno niso bile nič kaj všeč direktorju sevnškega tozda Trgovina, ki je pognal trgovca iz bratske republike izven »teritorija« M-KK. Podjetni Zagrebčan in za njim tudi truma delavcev M-KK sta se jedro pomaknila na sosednji parkirni prostor pri kovaču Jugu. Posel je lepo tekel dalje, direktor pa je samo nemočno kukal, kdo si drzne zapravljati svoj denar pri Zagrebčanu. Če bodo pri njem zapravljali celo delavci M-KK, kam to pelje? Naj gredo potem še po plačo v Zagreb, je glasno razmišljal direktor.

SPET NOVOLETNI VRTILJAK

SEVNICA — Marljivi delavci sevnškega turističnega društva so s svojimi sodelavci že v glavnem pripravili vse, da bo tudi letošnji novoletni sejem v Sevnici potekal v zadovoljstvo večine obiskovalcev. Sejem bo potekal od ponedeljka, 26., do četrta 29. decembra, pred Merxom, Elektrotehno in železnino M-KK Sevnica, in to vsak dan od 9. do 19. ure. Uradna otvoritev bo 26. decembra ob 16. uri. Sledila bo modna revija, za prijetno razpoloženje pa bosta poskrbela sevnška godba na pihala in zabavni ansambel. Ob 17. uri bo, tako kot tudi preostale dni ob tem času, prišel dedek Mraz s spremstvom. Sevnški ljudski godci bodo pomagali k domačemu vzdušju, sevnški trgovci pa obljubljaljo razprodajo izdelkov po zelo ugodnih cenah. Sevnška klavnicarica naj bi tudi presenetila s svojimi izdelki.

J. S.

PRENOVA BO KONČANA DO MARCA

BREŽICE — Samoupravna stanovanjska skupnost nadaljuje z oživiljanjem starega mestnega jedra in s prenovo Faleskinjeve hiše v Černelčevi ulici bo tudi ta del mesta dobil drugačno podobo. Prej zapuščena hiša bo imela v pritličju lokale, v nadstropjih pa več stanovanj kot do zdaj. Zasedle naj bi jih predvsem družine mladih strokovnjakov, del stanovanj pa je namenjen tudi solidarnosti. Po prvotni pogodbi bi morala biti prenova dokončana že decembra letos, vendar so delo morali prekiniti zaradi etažnega lastnika, ki se s prenovo ni strinjal. Gradbena dela je prevzel Pionir. Hišo bo dokončal do marca 1989 za nekaj več kot 237 milijonov dinarjev.

IZDELKI MLADOSTI PRITEGNILI POZORNOST — V krškem hotelu Sremič je bila minuli teden razstava izdelkov domače obrti delovne organizacije Mladost iz Bajine Bašte. Krčanke so si z veseljem ogledale vse izdelke, opravljen pa je bil tudi marsikateri nakup, kajti na razstavi so bili izdelki za petino cenejši. (Foto: J. Simčič)

Sodelovanje želijo poglobiti

Zaključeno 10. jubilejno gostovanje Mladosti iz Bajine Bašte v Krškem

KRŠKO — Preteklo soboto so v Krškem zaključili 10. jubilejno srečanje med Krškimi in Bajino Bašto, ki je tudi to pot potekalo na običajen način. V krškem hotelu Sremič je od 6. do 12. decembra gostovala srbska kuhinja, hkrati pa je bila v eni hotelskih dvoran razstava izdelkov domače obrti delovne organizacije Mladost. Ves čas so bili v hotelu tudi večeri srbske narodne glasbe.

»To je sedaj edina oblika konkretne sodelovanja med občinama Krško in Bajino Bašto iz SR Srbije,« je povedal mladi in dinamični direktor Mladosti Milija Maksimović. »V Mladosti smo zelo zadovoljni s to obliko sodelovanja, saj smo prav z našimi predstavami v Krškem prišli tudi na slovenski trg, kjer prodamo že od 10 do 15 odst. svojih izdelkov. To so predvsem moški in ženski puloverji, smučarska oprema, pa tudi klekajni prti in prtiči, vse pa je ročno delo naših kooperantk. Povedati mo-

ram, da se vse bolj uveljavljamo tudi na tujem trgu, kamor bomo že prihodnje

leto izvozili tretjino svoje proizvodnje, lahko pa se pohvalim, da tam dosegamo tudi dokaj solidne cene.«

Maksimović je na prvih srečanjih sodeloval še kot mladinec in povedal je, da so se ta srečanja začela zaradi turizma. Turistična agencija iz Bajine Bašte je vodila ljudi po poteh Avnoja in v sklopu potovanja v Kurnovec so se praviloma ustavili še v Krškem, kjer so

naleteli na izjemno gostoljubno sprejeto. »Zal obstaja samo ta oblika sodelovanja, mi pa bi radi, da bi se med seboj obiskovali tudi občani iz obeh občin, da bi pri nas preživeli dva ali tri dni in spoznali naše turistične zmogljivosti, ki jih ni malo. Blizu je Tara pa akumulacijsko jezero Perućica. Hkrati bi radi razširili še gospodarsko sodelovanje, saj je naše gospodarstvo po strukturi precej podobno krškemu. Radi bi navezali stike z Labodom, Lisco in dru-

Milija Maksimović, direktor Mladosti iz Bajine Bašte.

gimi podjetji, saj imamo pri nas močno tekstilno industrijo pa tudi kovinsko predelovalno in močno energetiko. Upamo, da se bodo stiki še poglobili in razširili, saj smo prepričani, da med nami ni razlik. Tisti, ki delamo v poslovnem svetu, že vemo, da je tako. Mi nabavljamo prejo v Sloveniji, pa doslej nismo naleteli na nobeno težavo, brez problemov pa tudi nastopamo na slovenskem trgu v velikih modnih hišah, v velikih turističnih središčih, kjer je za naše izdelke veliko zanimanja.«

J. S.

PROSLAVA DNEVA JLA

SEVNICA — Občinska organizacija Zveze rezervnih vojaških staršev, občinski štab za teritorialno obrambo, oddelek za ljudsko obrambo in Zveza kulturnih organizacij občine Sevnica priredijo v petek, 16. decembra, ob 18. uri v kulturni dvorani GD Sevnica proslavo ob dnevu JLA. Sodelujejo: mešani pevski zbor »Primož Trubar«, Loka, učenci OS Savo Kladnik in sevnška glasbena šola.

Krške novice

KMEČKA ZVEZA BREZ DOMA IN ZNAMK — Krška podružnica Kmečke zveze Slovenije, ki je doslej že organizirala nekaj sestankov, na katerih so obravnavali kmetijske probleme, ne žanje samo uspehov, ampak mora tu in tam požreti tudi kakšno grenko pilulo. Eno so morali požreti zaradi znamk. Ker kmečka zveza sama še nima vira financiranja, denar pa potrebuje najmanj za znamke, so za pomoč zaprosili ZK, SZDL, ZSMS, pa nikjer ni uspeli s svojo prošnjo, češ da ne razpolagajo z denarjem za take zadeve. Nazadnje so se jih usmili v M — Agrokombinat, potem pa jim je težave povzročala še pošta. V krški podružnici kmečke zveze si želijo, da bi imeli svoje prostore, a kot kaže, jih še nekaj časa ne bodo dobili... Pa kaj bi, tudi ZK je nekoč začela na podobnem načinu...

DELO ZA CESTARJE — Čerpav zima šele trka na vrata in je do pomladi vsaj še dvajset kubikov drv ali 3000 l nafte, v Krškem ceste že cvetijo. Da se cesarji ali komunalci ne bi preveč trudili z ugotavljanjem, kje so ceste vzcvetele, jim sporočamo, da je ena precej velika udarna jama na cesti proti TCP Djuro Salaj, druga je pred stavbo UNZ, malce manjši prepad pa je tudi na mostu čez Savo. Kot smo slišali, cesarji redno berejo to rubriko, zato naj se Krčanom ne zdi nič čudnega, če bodo cestarje v naslednjih dneh videli na omenjenih krajih.

V DOMU UPOKOJENCEV TARNAJO — V krškem domu upokojencev so se naveličali stalnih tolažb in jadijavanj zaradi denarja, zato pa malem že grozijo, da bodo v dom sprejemali samo še upokojence iz drugih občin, katerih zdravstvene skupnosti so boljše plačnice storitev kot krška. Seveda je treba delavce v tem domu kar razumeti, saj jim je zmanjkalo celo denarja za plače.

Sevniški paberki

PODJETNOST — Ni kaj reči! Lastnik novega, lepo opremljenega lokala Vitez klub na sevnškem gradu je res podjeten. Včasih pa prevelika zagnanost tudi ni najboljša reč. Tako se je zadnjič urednica sevnškega rada zelo začudila, ko je ugledala novodobnega viteza v prostorih radia, kjer se je mudil zaradi priključitve reflektorja, ki je razsvetljeval parkirišče avtomobilov v grajskem parku. O tovrstnem sodelovanju, da bi z elektriko iz radijskih prostorov razsvetljevali park, urednica ni vedela ničesar, niti od kod ključni gostinca. Navkljub ostrim protestom podjetnega gostinca so radijski izklopili kabel, naglo pa so tudi zamenjali ključne radijskih prostorov in seveda tudi ključavnice, da ne bi bili deležni še kakšnega presenečenja. Poznavalci razmer na radiu pa pravijo, da je bilo do sedaj lastnik ov ključev občutno preveliko. Omenjajo celo številko 50!

EKSPEDITIVNOST PA TAKA! — Če bo Posavska območje skupnost zavarovalnice Triglav v Krškem poslovala po polje pri obravnavanju odškodninskih zahtevkov zavarovalnice, bo izgubila ves ugled. Kako naglo rešujejo odškodninske zahtevke, potrjuje tudi podatek, da so iz krške zavarovalnice odgovorili zavarovalnici v Krškem. Ta zavarovalec se je čutil opeharjenega, češ da so preizkušili omenjeno škodo na avtomobilu, in se je odločil, da bo agenta kar sam naučil kozji molitve. Seveda je za nebrzdano nezadovoljstvo menda že dobil vabilo sodnika za prekrške. Miroljubnežu pa tako zaodenežje ne bi ustrezalo.

NAGRADA OB PRAZNIKU

Sevnška občina je praznovala svoj praznik 12. novembra. Ob tej priložnosti so na Primožu dobili asfaltirano cesto, učenci pa smo pisali spise o domačem kraju in risali. Meni je pripadla nagrada za spis. Po nagrado vsa šla skupaj z mentorico tov. Logarjevo. Bila sem ponosna, da sem bila med nagradenci.

MARJETA LOGAR
OS 12. SNOUB Krmelj

Na papirju je Študijska knjižnica že rešena

V razstavnem hodniku že dva meseca na ogled idejni projekt za adaptacijo in prizidek

NOVO MESTO — V razstavnem hodniku Študijske knjižnice Mirana Jarca je že od sredine letošnjega oktobra, ko je bilo v Novem mestu strokovno posvetovanje slovenskih knjižničarjev, na ogled idejni projekt za adaptacijo te knjižnice in gradnjo večjega prizidka.

Idejni projekt je izdelal arhitekt Marko Mušič iz Ljubljane po naročilu Študijske knjižnice oziroma novomeške kulturne skupnosti, in sicer potem, ko je postalo jasno, da s toliko let želene novogradnje še dolgo ne bo nič in da tudi ni upati, da bi se knjižnica rešila hude prostorske stiske s preselitvijo v večje in za svojo dejavnost ustreznejše prostore.

Z načinom preureditve zdajšnjih prostorov in gradnjo prizidka, kakor to nakazuje razstavljeni projekt, bi knjižnica ne samo rešila velik del prostorske in poslovalne problematike, ampak tudi uredila svojo dejavnost v skladu z zahtevami po modernizaciji. Najpomembnejše pa je to, da bi po tej poti izpolnila enega od glavnih pogojev za ponovno pridobitev matičnosti, ki ji je zdaj priznana le pogojno.

Seveda je vprašanje zase, kdaj bodo bralci lahko stopili v knjižnico s takšno ureditvijo in podobno, kot ju slika razstavljeni idejni projekt. Zlasti

• Novomeška študijska knjižnica je po obsegu in vrednosti fondov ena najbogatejših splošnoizobraževalnih knjižnic v Sloveniji. Premore blizu 200.000 knjig in brošur, kakih 15.000 vezanih letnikov periodičnega tiska in še nad 160.000 enot drugega biblioteknega gradiva. Za vse to ima na voljo le slabo tretjino potrebnih prostorov glede na normative in standarde. Stiska je tolikšna, da je vse bolj podobno skladišču kot knjižnici, o tem, kako se počutijo zaposleni, pa ne kaže izgubljati besed.

še zato, ker se začetek razreševanja prostorske stiske te ustanove kar naprej odlaga in prenaša iz enega v drugo srednjeročno obdobje oziroma na ugodnejši čas. Zdajšnje razmere, ko ni denarja niti za varno preživetje obstoječega, poleg tega pa razsaja še nezadržna inflacijska »kuga«, so zlasti naložbam skrajno nenaklonljive.

V ponedeljek je študijska knjižnica predstavila idejni projekt urednikom in novinarjem tovarniških glasil. Poleg tega jim je odprla vsa vrata v delovne prostore in depoje. To je storila v goreči želji, da bi se tudi v tovarniških glasilih kaj prebralo o razmerah, v kakršnih je prisiljena delovati že toliko desetletij, o bogastvu, ki ga hrani, pa seveda o nujnosti, da se zamisel o razrešitvi prostorske stiske čimprej ostvari. Morebiti tudi s pomočjo delovnih organizacij.

I. ZORAN

Kakšne specialne knjižnice imamo?

Kako je s tem na Dolenjskem, bo z vprašalnikom ugotovila sekcija za specialne knjižnice pri Društvu knjižničarjev Dolenjske — V javni razpravi osnutek

NOVO MESTO — Na območju Društva knjižničarjev Dolenjske, to je v občinah dolenjske in posavske regije, deluje poleg številnih splošnoizobraževalnih knjižnic, od katerih opravlja po ena v vsaki občini tudi matično službo, in cele vrste šolskih tudi več deset posebnih, v strokovnem jeziku imenovanih specialnih knjižnic. To so knjižnice, ki so jih za lastne potrebe ustanovile delovne in druge organizacije ter ustanove, nekaj pa je tudi cerkvenih, vse pa so bolj ali manj strokovne. Samo v novomeški občini je organiziranih 20 specialnih knjižnic, od tega je večina tovarniških (med največje sodita strokovni knjižnici Krke in IMV), sem pa se uvrščajo tudi tri cerkvene; med njimi je knjižnica frančiškanskega samostana ena največjih in najbogatejših ne samo na Dolenjskem, ampak tudi v celotni Sloveniji.

Seveda morajo tudi specialne knjižnice delovati v skladu s pravili, ki veljajo za knjižničarstvo, vendar so s tem še v precejšnjem zaostanku. Velik korak je pomenilo na Dolenjskem že to, da so v okviru društva knjižničarjev ustanovili sekcijo za specialne knjižnice. Sekcija je do zdaj storila že marsikaj koristnega, največ pa s tem, da je poskrbela za izobraževanje knjižničarjev, ki delajo v specialnih knjižnicah. Predvsem skrbijo za to, da so ti člani kolikor toliko na tekočem z knjižničarsko zakonodajo, kamor šteje tudi predpisovanje standardov, sodijo najrazličnejši pravilniki, odredbe in podobno. Sekcija še ne vključuje predstavnikov vseh specialnih knjižnic, to pa največ zato, ker v teh knjižnicah še ne delajo povsod ljudje s strokovno usposobljenostjo za to dejavnost. Zato tudi udeležba na sestankih sekcije ni zadovoljiva in se pravzaprav po njej vidi, kje imajo v knjižnicah prave ljudi, se pravi knjižničarje, in kje ne.

Sestanka sekcije za specialne knjižnice, ki je bil v sredo, 7. decembra, v študijski knjižnici Mirana Jarca, se je udeležilo manj kot deset knjižničarjev iz teh knjižnic — pa še ti so bili vsi iz novomeške občine — vendar bi se jih moralo glede na pomembnost oziroma dnevni red nekajkrat več. Razprava je namreč tekla o osnutku slovenskih standardov za specialne knjižnice, torej o nečem, kar bi morali vsi poznati. Standardi so zelo zahtevni, in če bo to, kar navaja osnutek, tudi sprejeto, potem niti specialne knjižnice niti dejavnost v njih niti delo ljudi v njih ne bo več obrobna stvar, ampak še kako resna in pomembna zadeva. Standardi pa se nanašajo prav na vse, kar je sicer že znano s področja splošnoizobraževalnih knjižnic, le da vnašajo mnoge posebnosti.

V razpravi je sodelovala tudi predsednica Društva knjižničarjev Dolenjske Ida Pucelj, sicer zaposlena v študijski knjižnici Mirana Jarca. Ko smo jo vprašali, kakšne so možnosti, da bi te standarde, ko bodo kajpak sprejeti, uresničili na Dolenjskem, je odvrnila:

»Ponekod ne bo problemov. Denimo za specialne knjižnice v Krki — ta je od vseh najbolj razvita, v kakršnih knjigami in najboljšim kadrom, potem v Novoletu, Pionirju in IMV, če omenim le nekatere v novomeški občini. Drugod pa bodo težave, predvsem tam, kjer je knjižničarstvo prepuščeno samo sebi. Na sploh je opaziti, da se v delovnih or-

ganizacijah še ne zavedajo pomena strokovnih in drugih knjižnic, da še ne vedo, kaj in kako bi s knjigami, če jih imajo, da še niso iznašle načina, kako bi te knjige vključili v delovni proces. Zato smo na sestanku sekcije za specialne knjižnice sklenili, da bomo s standardi za specialne knjižnice seznanili vse delovne organizacije, obenem s tem pa jih obvestili o možnostih za vključitev tudi njihove knjižnice v enoten informacijski sistem. Sklenili smo tudi, da bomo z vprašalnikom poizvedeli, kakšne so te knjižnice, kaj premorejo ipd., saj bi radi prišli vsaj do najpomembnejših podatkov o zdajšnjem stanju, potem pa izdelali analizo. Dogovorili smo se še o sporočanju podatkov o periodikah, ki jih

Ida Pucelj

moral postati mesto, kjer bi zainteresirani mogli dobiti vse podatke o iskani literaturi, še posebej pa, kje tako literatura premorejo, če je nima študijska knjižnica.

I. ZORAN

Ob portretu slavnega zdravnika

Ob izročitvi Vavpotičevega portreta dr. Petra Defranceschija Dolenjskemu muzeju govoril o liku tega pionirja moderne medicine na Dolenjskem dr. Drago Mušič

NOVO MESTO — V četrtek, 8. decembra, zvečer je bila v Dolenjski galeriji slovesnost, na kateri so Dolenjskemu muzeju izročili v trajno last in varstvo Vavpotičev olini portret dr. Petra Defranceschija (1863 — 1937), zdravnika, kirurga in pionirja moderne medicine na Dolenjskem. Portret je tej novomeški kulturni ustanovi z oporoko zapustila njegova zadnja lastnica, nedavno umrla Defranceschijeva hčerka dr. Ada Kunst. Darilo je v imenu Dolenjskega muzeja prevzel v. d. ravnatelj Bojan Božič in ob tem izrazil zadovoljstvo, da bo odslej podoba dr. Defranceschija stalno v Novem mestu, kjer je ta znani zdravnik deloval celih osemnajst let in tudi končal svojo življenjsko pot.

Na slovesnosti, ki sta jo pripravila Znanstveno društvo za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije in Dolenjski muzej, s kulturnim programom pa obogatili učenci glasbene šole Marijana Kozine iz Novega mesta, je obiskovalcem, med katerimi je bilo največ še aktivnih ali že upokojenih slovenskih zdravnikov, članov slovenskega zdravniškega društva,

primarija dr. Petra Defranceschija in njegovo delo predstavil primarij dr. Drago Mušič, novomeški rojak, ki je nedavno dopolnil že 89 let življenja. Predavatelj se je potrdil v s kleno, jasno besedo živo opisal strokovni in človeški lik dr. Defranceschija, ki je v zgodovini slovenskega zdravstva zapisan kot zdravnik, kirurg in pionir moderne medicine na Dolenjskem.

Dr. Defranceschi je bil po rodu s Primorskega, iz Šturja pri Ajdovščini. V Novo mesto, kjer je poprej nekaj časa obiskoval gimnazijo, je kot zdravnik prišel leta 1894 in tu ostal do leta 1912, to pa je tudi čas njegovega najuspešnejšega zdravniškega delovanja. Začel je v moški bolnišnici v Kandiji in delal tudi v kasnejše ustanovljeni ženski bolnišnici na levem bregu Krke. Uveljavil se je kot ljudski zdravnik in sodnomedicinski izvedenec, predvsem pa kot kirurg, kije, denimo, že na začetku 20. stoletja zaslovel z operacijo možganskega tumorja, opravljeno na klevskem graščaku Ulmu, in ta poseg predstavil tudi na graški kliniki. Opravil pa je tudi več drugih zahtevnih kirurških posegov in bil ob Edu Šlajmerju in Francu Der-

gancu (st.) vodilni slovenski kirurg tistega časa.

Dr. Drago Mušič pa je o dr. Defranceschiju govoril tudi kot o zavednem in kulturno osveščenem Slovence, ter dodal, da je bržčas v tej zavestnosti in osveščenosti iskati razlog, zakaj se je dr. Defranceschi s tolikšno vnetostjo lotil slovenjenja strokovnih medicinskih izrazov. Glejano z današnjega stališča, je to resda dokaj nerazumljivo, sicer pa je za dr. Defranceschija nerazumljivih še nekaj drugih potez. Tako je do danes ostalo zavito v skrivnost, zakaj je leta 1912 nenadoma zapustil Novo mesto in se preselil v Gorico, ter prav tako, zakaj je po prvi svetovni vojni, ko se je naselel v Ljubljano, čedalje bolj opuščal zdravniško delovanje in se posvečal bančništvu.

Zadnja leta je dr. Defranceschi preživel v Novem mestu, in sicer kot bolnik v svoji nekdanji moški bolnišnici. V tej bolnišnici je tudi umrl, pokopan pa je na šmihelskem pokopališču, kjer oskrbuje njegov grob kolektiv današnje Splošne bolnišnice.

I. ZORAN

Potujoča knjižgarna spet v Krki

Mladinska knjiga letos že četrthi pripeljala knjige v novomeško tovarno zdravil — Podobno organizirano prodajo knjig imajo tudi v Novoteksu, Labodu in Beti

NOVO MESTO — Znano je, da človek ne more živeti samo od kruha. Do bršen kos duhovne hrane mu pomeni knjiga. Knjigo si ali izposodi v knjižnici ali pa jo kupi v knjižarni. Pri nakupih se odloča za dobre knjige, za dela trajne vrednosti. Knjige kupuje zase, da z njimi obogati domače knjižne police, pa tudi za druge, saj je knjiga še vedno eno od najprimernejših daril.

Včasih, zlasti še če ga dajejo nadležne skrbi in mora misliti, kako bo kaj uredil, na knjigo nekoliko pozabi. Tedaj je dobro, da ga začne iskati knjiga, da ga poišče kar na delovnem mestu. Kako gre to, vedo že v več delovnih organizacijah, na Dolenjskem najbolj v tistih, ki jih občasno obišče potujoča knjižgarna novomeške Mladinske knjige. Najdaljše tovrstno sodelovanje, že kar utrjeno tradicijo, ki sega še v čase pred dolenjskim knjižnim sejmom, ima Mladinska knjiga z novomeško tovarno zdravil.

»Kolektiv te tovarne obišče s potujočo knjižgarno štirikrat na leto, se pravi na vsake tri mesece, in tak »vozni red« velja že vseskozi. Vsakič odpeljemo v Krko po 1500 do 2000 knjig in jih potem skoraj ves teden prodajamo na petih mestih v tej veliki tovarni, vendar ne samo v Ločni, ampak tudi v mestu in Bršljinu. Ponudba predstavlja našo siceršnjo knjižarno v malem, kar pomeni, da pripravimo vsakega nekaj, kar premoremo — od beletristike za najmlajše pa vse do priročnikov in leksikonov. Knjige so kompleti izdaj najrazličnejših slovenskih založb in ne samo Mladinske knjige. Najpomembnejše pri vsem tem pa je, da približno trideset vseh knjig tudi prodamo,« je povedal Janez Brulc, vodja knjižarne Mladinske knjige v Novem mestu.

Potujoča knjižgarna je ob zadnjem, septembrskem obisku v Krki iztržila 12 milijonov dinarjev, ta vsota pa predstavlja dobro petino mesečnega prometa, ki ga ustvari knjižgarna Mladinske knjige z redno prodajo knjig (seveda brez šolskih). Kot so lahko opazili na dosedanjih obiskih v tej novomeški to-

Srečanja 88

TREBNJE — Tukajšnja občinska skupnost je, zvesta dolgoletni tradiciji, nedavno spet izdala otroško literarno-likovno publikacijo Srečanja. Letošnji letnik, ki so ga s pesmicami, črticami in drugimi literarnimi spisi napolnili člani šolskih literarnih krožkov v trebanjski občini, z risbami in slikami pa popestrili udeleženci oktobrskega malega tabora likovno nadarjenih učencev na Čatežu, je izšel ob otvoritvi kulturnozgodovinske Levstikove poti »Od Litje do Čateža«. Okoli 50 strani obsegajoči zvezek je v 500 izvodih natisnila Grafika Zupan v Trebnjem.

Trebanjska Srečanja izhajajo že dvanajst let, obenem pa poteka že petnajsto leto, odkar so v trebanjski občini začeli potrebo po organiziranem usmerjanju mladih v moč pisane besede. Urednik Jože Zupan je v spremni besedi letošnjih Srečanj zapisal: »Izhodišče vsemu našemu usmerjanju je bilo spodbujanje učenceve ustvarjalnosti v besedi. Temu cilju smo se večkrat približevali, a vsaj sprva so bila naša Srečanja preveč pod vtisom raznih obletnic in natečajev — to pa je krnilo ustvarjalnost. Ponekod je izbor za Srečanja načrtno usmerjen skozi vse leto, še vedno pa se zgodi, da kakšen izdelek preveč zadisi po šolskem spisu.«

Svojičas je izkušena spremljevalka ustvarjalnosti mladih Berta Golob povedala: »Vse stvari na svetu so bile že tisočkrat povedane. Vrednost je v tem, kar je povedano na drugačen način. Prav zato mora imeti doživljajski spis nekaj več kot zgolj doživljaj.« To so vzeli Trebanjci za dober nasvet in ga pri izboru prispevkov za izdajo Srečanj v knjižni obliki tudi upoštevali. Tudi letos. Srečanja sama to potrjujejo.

I. Z.

nega zneska za knjige, ki jih posameznik kupi.

Podobno zanimanje za knjige kažejo člani Krkiškega kolektiva tudi ta teden, ko je potujoča knjižgarna Mladinske knjige spet na obisku v pri njih. Tudi v tovarni »posiljki« je blizu 2000 knjig, ki jih je Mladinska knjiga izbrala iz svoje standardne zaloge, pri čemer je kajpak upoštevala tudi najnovejša dela, ki so prišla v Novo mesto v prodajo iz raznih založb, pa tudi namig, kakšne knjige si zaposleni v Krki predvsem želijo. Prodaja, kot rečeno, poteka na petih prodajnih mestih, vendar vsak dan drugje. V Mladinski knjižnici računajo, da bo tudi ta, zadnji letošnji obisk njene potujoče knjižarne v Krki, dal približno tak iztržek, kakršnega so imeli pri prejšnjih treh obiskih. Vsaj po vrednosti.

Janez Brulc pa je tudi povedal, da je Mladinska knjiga takšno sodelovanje, kot ga ima s Krko, razvila še z nekatereimi delovnimi organizacijami. V No-

• Mladinska knjiga v Novem mestu ustvari s potujočo knjižgarno, ki nekajkrat na leto obišče novomeške delovne organizacije Krka, Labod in Novoteks ter metliško Beti, kar desetino letnega prometa s knjigami (brez šolskih), takšno sodelovanje pa bi rada razvila še z drugimi delovnimi organizacijami.

vem mestu sta to Labod in v zadnjem času Novoteks, v Metliki pa Beti. Zlasti slednja se bo morala, podobno kot vsi delovni ljudje, šole in drugi zainteresirani v metliški občini, poslej še večkrat posluševati obiskov potujoče knjižarne, saj je v metliški občini, odkar so nedavno zaprli knjižarno Mladinske knjige v Metliki kot edino v vsej občini, to edini način, da si bralci lahko doma kupijo knjigo. Prav bi bilo, da bi ti kolektivni postali zgled tistim mnogim na Dolenjskem, ki niso še povabili novomeške potujoče knjižarne v goste ali pa o takem približevanju knjig njihovim delavcem sploh še ne razmišljajo.

I. ZORAN

JUTRI O PRENOSU DOLENJSKE ZALOŽBE

NOVO MESTO — O možnosti, da gre založba, ki je do zdaj delovala pri Dolenjskem muzeju, pod okrilje Tiskarne Novo mesto, smo nedavno nekaj že napisali. O prenosu založbe na to delovno organizacijo bo beseda tekla tudi jutri na seji osrednjega uredniškega odbora založbe, ki bo v predavalnici Dolenjskega muzeja. Razprava bo tudi o programu za obdobje 1989/1990.

Tesen oder za godbenike

S 5. revije pihalnih orkestrov Posavja v Sevnici

SEVNICA — Sevnška Zveza kulturnih organizacij je bila prejšnjo soboto gostiteljica že 5. revije pihalnih orkestrov Posavja. Kulturna dvorana GD Sevnica je bila skoraj pretresna za številno občinstvo, gotovo pa velja, da je oder premajhen za tako množične prireditve. Vseh godbenikov iz petih posavskih orkestrov je bilo prek 200, utesnjenost odra pa je zlasti motila najštevilnejši, senovski orkester.

Sicer zanimivo in tudi za uho manj

zahtevnega občinstva (kulturno prireditelj) je pričela delavska godba na pihala pri GD Sevnica z uverturo Seppa Tanzerja »Festliches Vorspiel«. Domačini so pod taktirko Franca Zupanca zaigrali še »Pavane in blue« Teda Huggensa in za konec še koračnico Vinka Šruga »Show-music«.

Gasilska godba na pihala Kapele, ki jo je vodil Drago Gradišek, je nastopila z dvema štruclovima skladbama: s »Kranjskim dekletom in bagatelo« ter »Tremi letalcem« Edricha Sieberta. Gasilska godba na pihala Loče je pod vodstvom Buca Roguljiča posegla pri poslušalcih zmeraj lepo sprejetem repertoarju: »Eviva Espana — Passodoble« (Leo Gartes), »Nocoj pa oh nocoj« uvertura (Tone Neuvirt) in »Prijetelji, ostani priatelj« — polka (V. S. Avenik).

Ob koncu 5. revije pihalnih orkestrov Posavja sta se predstavila še najboljša orkestra. Pihalni orkester Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj Krško (dirigent Drago Gradišek) je ogled dlanil hvalečnega občinstva s skladbami »30 let« (Porenta-Privšek), »Alla turca« (W. A. Mozart) in »Wolga swing« (Frek Mestini). Delavski pihalni orkester »Svoboda« Senovo, ki se je pod vodstvom prof. Janeza Cegljarja povzpela v zadnjih letih med najboljše pihalne orkestre pri nas, pa je znova dokazal svoje mojstrstvo z zahtevnim sporedom: »Punjaub« (Parne-Moi) ter skladbama »Intrada« (Bruci-Bajić) in »Grlica« (Hrnič).

P. P.

TRBOVELJSKI SLAVČEK GOSTUJE NA MIRNI

MIRNA — Jutri, v petek, 16. decembra, bo ob 18. uri v dvorani tukajšnje doma TVD Partizan nastopil mešani pevski zbor Slavček iz Trbovelj. Trboveljski pevci, ki prihajajo v goste mešanemu pevskemu zboru mirnske Svobode, bodo pod vodstvom dirigenta Jožeta Skrinjara izvedli celovečerni program. Spomladi prihodnje leto pa bodo v Trbovljah gostovali mirnski pevci pod vodstvom zborovodje Stane Pečka.

kultura in izobraževanje

Po topliškem in dolenjskem še šentjernejski

Na 8. knjižnem sejmu v Šentjerneju Mladinska knjiga skoraj vse prodala

NOVO MESTO — V novomeški občini se vsako leto zvrstijo kar trije knjižni seji, tako da ta dolenjska občina, vsaj kar zadeva tovrstne kulturne manifestacije, nima enakovredne vrstnice v Sloveniji pa najbrž tudi v Jugoslaviji ne. Ti seji potekajo v treh različnih letnih obdobjih in v treh različnih krajih. Ob glavnem, dolenjskem knjižnem sejmu, ki je od vseh najstarejši in ga že vseskozi pripravljajo v avli Krkine poslovne stavbe v Ločni, in sicer na prehodu iz pomladi v poletje, sta tu še dva manjša, tako imenovana lokalna knjižna seja, in to v Dolenjskih Toplicah in Šentjerneju. Medtem ko organizirajo topliški sejem spomladi, aprila, je v Šentjerneju taka prireditev vsako leto prvi teden v decembru. Ta dva podeželska knjižna seja seveda nista celotedska, kot je osrednji sejem v Novem mestu, in čeprav sta tako po ponudbi kot tudi po iztržku manjša, je prireditelj in zlasti še novomeška Mladinska knjiga, ki ju oskrbuje s knjigami, nimajo za nekaj obrobne.

V Šentjerneju je bil letošnji sejem že osmič zapovrstjo. Kot je bilo do zdaj že vrsto let, je sejem tudi tokrat potekal v veliki kulturni dvorani OS Martina Kotarja. Knjižgarna novomeške Mladinske knjige je s knjigami raznih slovenskih založb napolnila kar 18 knjižnih stojnic, kar pomeni, da je bilo na razstavi na ogled in naprodaj nad 500 knjig. Obiskovalci in kupci, med katerimi je bilo največ staršev otrok, ki obiskujejo šentjernejsko šolo, so lahko izbirali med knjigami za otroke, že malo starejšo mladino in odrasle, poleg leposlovnih knjig, ki so prevladovala, pa so imeli na voljo poljudnoznanstveno in najrazličnejšo strokovno literaturo, vse do priročnikov za vsakdanjo rabo. Sejem se je organizatorjem izplačal tudi v finančnem pogledu, saj je Mladinska knjiga malone vse razstavljene knjige tudi prodala. Živahno je bilo oba sejemška dneva, prava gneča pa je bila prve dni, ko je bila gostja sejma pisateljica Berta Golob in ji je šolska mladež želela prisluhniti v kar največjem številu.

I. Z.

TRADICIONALNA RAZSTAVA

LJUBLJANA — V Likovnem razstavšču »Rihard Jakopič« v Ljubljani so minuli petek odprli tradicionalno razstavo del članov Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov. Na otvoritveni slovesnosti je gledališki igralec Andrej Kurent predstavil Pogovor z Goyo, delo Iva Andriča. Razstava bo na ogled do 19. decembra.

VEČER POEZIJE

METLIKA — Po daljšem času bo v Metliki spet literarni večer. OK ZSMS Metlika in pesnik Jani Bevk pripravljata za soboto, 24. decembra, ob 19. uri v metliškem Ganglovm razstavišču večer poezije. Svoja dela bojo brali Jože Dular, Ivan Zoran, Marjanja Kočvar, Gordana Kunaver, Milan Markelj, Franci in Egist Zagoričnik, Silvo Mavsar, Tomaž Krbrnišek in Jani Bevk. Za glasbeni del prireditve bo poskrbel kitarist Zdravko Kunič.

»ZADNJI KITAJSKI CESAR NA FILMSKEM MARATONU

ČRNOMELJ — Jutri, v petek, 16. decembra, bo v tukajšnjem kulturnem domu filmski maraton, ki bo trajal od 17. ure do polnoči. Maraton se bo začel s predvajanjem risank, ob 19. uri bo predstavljal film Zadnji kitajski cesar, ob 22. uri pa erotični film Zvezda porno. Predprodaja vstopnic za vse predstave je v pisarni Zavoda za izobraževanje in kulturo. Vstopnice pa je mogoče tudi rezervirati: z osebnim obiskom v pisarni ali po telefonu na št. 51-116.

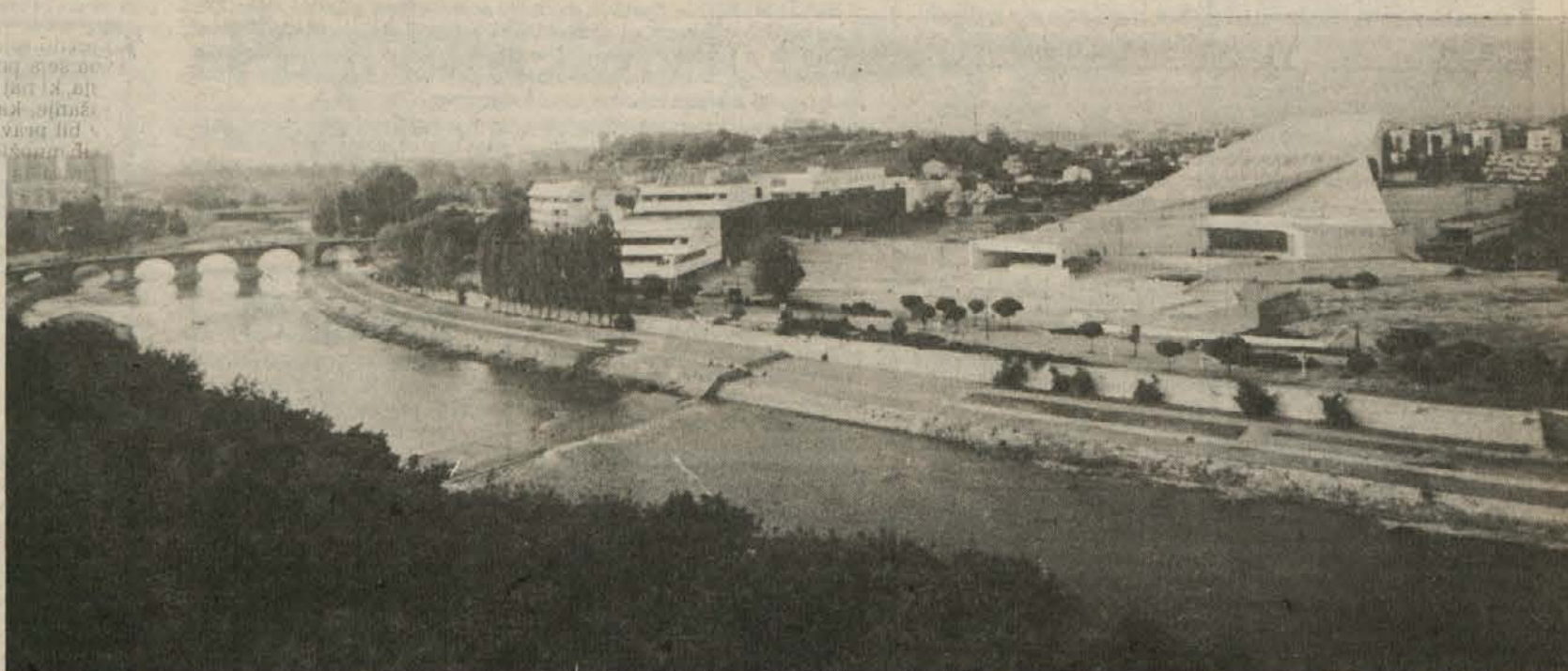

Milan Markeli
Tone Jakše

Z avtodomom IMV na jug Evrope

8

BABILON OB VARDARJU

»Dajte, da vam operem avto,« se je silil okoli naju umazan in razcapan Rom, ki je z izdelano kanticco vode in s še bolj izdelano cunjko postopal okoli Grand hotela v središču Skopja ter poskušal zaslužiti kakšen dinar. Bilo ga je žalost pogledati. Zaostal v rasti, suhoten kot preklija in čeprav komaj iz otroških let, že brez polovice zob. Zanimarjen, skratka. Njegova podoba je bila še toliko bolj klavna, ker se je gibal v okolju, kjer je sicer mogoče videti urejene ljudi, poslovneže, ki jih je pot zanesla v ta del naše domovine in so si poiskali enega od najbolj imenitnih hotelov v Skopju. Prav tako klavni je bil tudi ob skopskih lepoticah, ki so se okinčane in izzivalno opravljene vrtele okoli hotela; svoj kos kruha so si rezale v hotelskem baru v kasnih nočnih urah.

Memet Naser, tako je bilo fantiču ime, nama je nekoliko očistil vetrobranska stekla, storitev pa zaračunal, kot bi opral ves avtodom. In ker je videl, da sva mu brez preprekanja plačala visok račun, je takoj začel kovati železo, dokler je bilo še vroče. Vabil naju je v romsko naselje pri vojašnici, češ da nam bodo tam umili avtodom, da bo sijal kot sonce. Sam se tako velikega avtomobila ne more lotiti in še vode da ni dovolj pri roki. Seveda, tista njegova kantica še za čiščenje šip ni bila dovolj. A nisva mu več nasedla. Od naju je pobral harač, poišče naj si drugo žrtev. Poleg tega naju ni prav nič mikalo, da bi se z avtodomom potikala po ulicah nepreglednih barakarskih naselij. V dveh dnevih bivanja v Skopju sva jih dovolj spoznala.

IZ NESREČE V RAZCVET

V makedonski prestolnici je veliko Romov. Vse-povsod jih je mogoče srečati, čeprav pravijo tisti, ki mesto nekoliko bolj poznajo, da v samo središče ne zahajajo pogosto. Večina kakih 70.000 Romov, kolikor naj bi jih živele v Skopju, se zadržuje v velikih romskih naseljih, kot sta Topana in Šuto Orizari. A Romi so le delček slikovitega skopskega babilona. V mestu ob Vardarju prebivajo poleg Makedoncev in Romov še Turki, Albanci, Srbi, Črnogorci, Slovenci, skratka vsi narodi in narodnosti iz pisane jugoslovanske družine. Skopje je danes pisano, da je kaj. A ne samo po narodnostni pripadnosti njegovih prebivalcev, polno je tudi ostrih kontrastov med stari in novim, med razkošjem in revščino. Zato je bil Rom s kanticco vode pred Grand hotelom kot nekakšno poosebljenje mesta.

Nekdaj zaspano orientalsko mestece, ki je od slavnih časov ohranilo le spomine, je ponoven razcvet dočakalo šele po osvoboditvi, zares silovito pa se je začelo razvijati po hudem potresu, in to s takim silovitim tempom, da je presenetilo vse po vrsti.

Čas od jeseni 1962. leta ter julij 1963 bo ostal zapisan v spominu mesta kot najbolj črn v vsej mestni zgodovini. Pozno jeseni je po dolgotrajnem deževju Vardar prestopil bregove in poplavljal mesto in okoli- 5000 domov je zalila umazana rečna voda. Škoda je bila ogromna.

Prav nihče ni pričakoval, da je poplava samo uvod in da jih čaka še hujša katastrofa. 26. julija 1963, ko je ura kazala 17 minut čez 5. uro zjutraj, se je mesto zatreslo in se zamajalo v prvem potresnem sunku. Strahovit potres 8,5 stopnje po Mercalijevi lestvici je v dveh enakomernih valovih skoraj povsem razrušil mesto in ga v nekaj minutah popolnoma paraliziral ter mu prizadejal silovite izgube. V ruševine so se sipale tako stare hiše kot nove, tako

Pogled na Skopje iz 5. nadstropja Grand hotela: povsem na levi je Kamniti most, ki vodi do starega dela mesta s slovito skopsko čaršijo in do Dušanove trdnjave, levo pa je skopska »Planica«, zgradba Makedonskega narodnega gledališča. Vardar, ki deli mesto na dva dela, je reguliran, bregovi pa urejeni v sprehajališča.

dragoceni zgodovinski in kulturni spomeniki kot veličastne novogradnje. 43 odstotkov hiš je bilo popolnoma porušeni, 37 pa močno poškodovanih in neprimernih za prebivanje. 200.000 ljudi se je znašlo brez strehe nad glavo. Gmotna škoda je znašala takratnih 350 milijard dinarjev, strašen pa je bil tudi smrtni davek: 1066 življenj.

Iz ruševin se je Skopje ob izdatni pomoči domovine in tujine dvignilo lepše, večje in bogatejše. Toda tudi z novimi problemi. V 25 letih je mesto doživelo ne samo razcvet, marveč pravo prebivalstveno eksplozijo. Prebivalstvo je naraslo od slabih 200 tisoč na skoraj trikrat toliko. Natančnega števila niso vse do lani vedeli niti Skopjanci sami, ker je naseljena in demografska eksplozija ušla vsem iz rok. Skopje se je po številu prebivalcev uvrstilo na tretje mesto največjih jugoslovanskih mest in prehitelo mnoga mesta, ki so bila pred četrto stoletja še daleč pred njim, med drugim tudi Ljubljano. Po površini pa je celo na drugem mestu s svojimi 25 kilometri, kolikor se razteza v dolžino.

Posledice nebrzdane rasti so seveda raznovrstne. V modernem središču so zrastle sodobne zgradbe, drzne stolpnice, velikanske trgovine, množica novih stanovanjskih blokov (po številu zgrajenih stanovanj je mesto tretje v državi) in mnogi arhitektonski spomeniki, med katere spada tudi slovita skopska »Planica«, kot pravijo zgradbi Makedonskega narodnega gledališča. Na obrobijah mesta pa so se kot iz niča pojavila divja naselja črnih gradenj in barakarska naselja. Veliko jih je brez pitne vode, brez kanalizacije in brez električne napeljave. To je tisto drugo Skopje, nenačrtovano in nezaželeno, a vendar tu.

Ceprav v Skopju zadnje leto poskušajo narediti red in so z mnogimi ukrepi začeli zaježevati priseljevanje v mesto, da bi zavrla nadaljnjo rast divjih naselij — hiše in barake tudi padajo — pa se priseljevanje nadaljuje. Mesto poka po vseh svojih šivih.

STARO MESTNO SRCE

Ceprav tako razraščeno in raztegnjeno, pa ima Skopje svoje srce, kot ga ima pač vsako mesto. Ni ga treba dolgo iskati. Prej ali slej se popotnik znajde na Kamnitem ali Dušanovem mostu, ki je kot edina večja zgradba nepoškodovan prestal katastrofalni potres. Most velja za enega najstarejših v Makedoniji sploh. Zgrajen je bil v prvi polovici 15. stoletja, v času vladavine sultana Murata, kasneje so ga dodelovali in spreminjali, a svojo roboto lepoto je ohranil vse do današnjih dni.

Preko kamnitega veterana se pride v stari del mesta, do njegovih najbolj znanih kulturnih spomenikov, Dušanove trdnjave, cerkve sv. Odrašenja, Mustafapašine in Muratove džamije, Dautpašinega amama, Kapan hana, številnih muzejev, spomenikov in drugih znamenitosti. Toda tisto pravo je stara skopska čaršija, živopisni preplet ozkih ulic in ulic, kjer v sicer modernem in obnovljenem mestu še dandanes diha čarobni orient.

Na stotine trgovin, delavnic in gostinskih lokalov se stiska skupaj. Po starodavnem kamnitem tlaku se ves dan gnetejo obiskovalci, trgovci, zijala in zaposleni, iz lokalčkov diši znoj po kavi, znoj po mesu na žaru, iz malih izložb se blešči bakreno po-

sodje in filigransko srebro, na trenutke ostro zadisi po usnju, ko greš mimo čevljarjev in usnarjev, potem pa sladkobno po krvi, ko te noga zanese mimo starinske mesnice.

To je skopsko srce, nekdanje in tudi še sedanje. Nastalo je po 12. stoletju, ko se je Skopje začelo uveljavljati kot pomembno prometno križišče in obrtniško središče. Živopisnost starih delavnic, čaj-džinic, hanov (počivališč), amamamov (bivališč veljakov) se je ohranila vse do današnjih dni, le da so čajdžinice zdaj bari, kavarnice, čevapdžinice, iz lokalov pa se ob makedonski in turški glasbi slišijo tudi zvoki težkometalcev in rockerjev pa seveda posladkani zvoki tako imenovanih novokomponovanih melodij.

Skopski babilon se tu zgošča na ozke ulice in proti večeru se je skoraj nemogoče prebiti skozi množico pred kakšnim priljubljenim lokalom. Ljudje čakajo na vrsto, da pridejo do sedeža, ali pa samo pasejo firbce, kako si srečneži pri mizah hladijo grla s pivom ali tešijo apetit z dobrotami. Podnevi je gneča manjša, je pa morda zato bolj pisana. V množici običajnih ljudi zbujajo nekoliko več pozornosti morda le ženske, ki so kljub toplemu vremenu oblečene v dolge plašče, če je le mogoče, kar najbolj sivih barv, na glavah pa imajo obvezno rute. Žensk s širokimi hlačami, dimijami, je malo videti. Le tu in tam kakšna starejša. Med množico pa ne manjka otrok, ki skušajo z milimi pogledi in proseče stegneno dlanjo dobiti kakšen dinar, kot tudi očitnih članov sončne uprave ne. Brezposelnost je v Skopju tako kot sploh v Makedoniji eden od velikih problemov, ki se kopičijo in kopičijo, kot da se rojevajo eden iz drugega.

PREVEČ PAMETNIH GLAV?

Ko sva z avtodomom zapuščala Skopje in hitela proti jugu, skozi slikovito sotesko reke Pčinje, nato ob napol presahlem Vardarju mimo plodnih makedonskih polj, neskončnih morij vinogradov in sadovnjakov ter skozi divjo okamenelo naravno trdnjavo pri Demir Kapiji, je v Beogradu potekal za naše razmere kaj nenavaden dogodek: prvokrat v Jugoslaviji so izvedli posebno testiranje najbolj pametnih Jugoslovancev, ki ga je ob pomoči revije Galaksija pripravila mednarodna organizacija Mensa. Gre za mednarodno organizacijo, ki združuje najbolj pametne glave našega planeta, za članstvo v nji pa mora posameznik z inteligenčnimi testi dokazati, da je njegov inteligentnostni količnik visoko nad normalnim, vsekakor pa večji od 148.

V prostorih, kjer je potekalo testiranje, so se najbolj bistri Jugoslovanci kar drenjali. Gneča je bila taka, da niso imeli kje sedeti in so mnogi izpolnjevali teste kar na kolenih. Organizator je pričakoval kakih 50 ljudi, ki bodo zbrali pogum za testiranje. Običajno je tako tudi bilo, kot je povedal izvršni direktor Mensa Sven Hauptfeld. Toda Jugoslovanci so Mensinega moža osupnili. Namesto petih desetih se je v dveh dnevih prijavilo in testiralo preko tisoč Jugoslovancev. In kar 350 med njimi jih je izpolnilo normo. Niso bili sicer vsi sprejeti v Menso, ker jih sprejmejo le nekaj z najboljšimi rezultati, vendar so se naši fantje in dekleta zares lepo odrezali. 17-letna Monika Antunović iz Subotice, 16-letna Milena Stanešić iz

Beograda in 16-letni Milan Božičević iz Zagreba so dosegli celo inteligentnostni količnik 176 in se tako uvrstili med najinteligentnejše ljudi na svetu.

Ko sva preko radia spremljala dogajanje in poslušala samozvestne izjave čakajočih na testiranje, se nekako nisva mogla znebiti grenkega občutka, da je ta naša ljuba domovina zares nekaj sprevrnjenega. Toliko pametnih ljudi imamo, haska pa skorajda nikakršnega.

Spomnila sva se Skopja, makedonske prestolnice, ki naju je očarala, razočarala, razveselila in razžalostila hkrati. Pomislila sva na njene nagrmadene probleme, ki čakajo, da se jih loti kateri od množice pametnih Jugoslovancev. Teh nam ne manjka, bi sodili po rezultatih Mensinega testiranja. Le kaj počnemo z njimi? Kateri potres jih bo spravil na dan? In ali morajo res biti potresi, da se dvigne iz starega novo?

Avtodom pod kupolo naravne trdnjave Demir Kapije, veličastne tvorbe narave na poti proti jugu Makedonije.

Stara skopska čaršija je živahna ves dan. Med lastniki malih delavnic in prodajal in mestno upravo pa ta čas divja prava vojna, ki so jo zanetili poskusi, da bi nekatere prodajalne razlastili.

Dva obraza s skopske čaršije: mladi in stari Skopjanec, noben od njiju posebno značilen za mesto, a oba prisotna z njegovo tradicijo in problemi.

Preživeti je treba. Kjer vrata delovnih organizacij niso na stežaj odprta za nove delavce, se je treba znajti in zaslužiti kakšen dinar s priložnostnimi deli, kot je, denimo, razvažanje plinskih bomb.

NACIONALIZMI NE PEČEJO KRUHA

Poljski satirik Jerzy Lec je v neki družbi dejal: »Okno v svet vam lahko zaprejo — časopisi. Seveda, če jih bere-te!«

Na ta njegov stavek sem se spomnil, ko sem takoj po novembrskih praznikih poizkušal narediti analizo kosovskih množičnih zbiranj. V precep sem vzel slovensko, hrvaško in srbsko dnevno časopisje. In ugotovitev? Ubogi bralci! A na srečo so toliko osveščeni, da znajo poskrbeti za svoj komentar. Kajti — če za katero, potem za beograjsko časopisje te dni velja, da imajo v uredništvih vedno dve resnici — ena se zgubljenost potika po hodnikih in bifejčkih, druga v časopisih. Zdi se, da bo prišel čas, ko bodo zapisovalci in opisovalci minulih kosovskih dogodkov delali najhujšo pokoro, ko bodo stali pred svojo, novinarsko vestjo.

Skratka, dogodki od 17. do 21. novembra so več ali manj znani. Začetek množičnega zbiranja občanov albanske narodnosti je bil povezan s sejo pokrajinskega komiteja Zveze komunistov Kosova, na kateri so Kaqusho Jashari razrešili funkcije predsednice predsedstva PK ZK Kosova, Azema Vllasisja pa funkcije člana predsedstva. Iz nekaterih kosovskih občin so v pokrajinsko središče prišli glasovi, da so se ljudje dvignili. Najprej rudarji, nato drugi. Od ure do ure jih je bilo več. Tri dni in tri noči so protestirali proti odsotnosti, kot so trdili, pod pritiskom. V oceni, ki jo je deset dni pripravljala posebno skupina, so med drugim zapisali, da so shodi občanov ovirali politično delovanje Zveze komunistov in onemogočali normalno delo organov in institucij sistema. Vse to se je dogajalo v izredno zapletenih političnovarnostnih in celotnih razmerah na Kosovu. Vse to se je dogajalo v času, ko je bilo okoli 400 domačin in nekaj tujih novinarjev povsem prepuščenih svoji iznajdljivosti.

S korajžnim dolenskim obrazom in s strahom v srcu sem se zategadelj drugi dan, ko so govorili, da je na prištinskih ulicah okoli 400 tisoč udeležencev zborovanj, potem ko

sem opravil potrebno delo za svoje uredništvo v Ljubljani, napotil med ljudi. Bili so predvsem mladi, rosnio mladi. Natančno so vedeli, zakaj so na ulicah. S strahom sem načel pogovor, a s svojo na Kosovu tako cenjeno devizo, da sem Slovenec, ni bilo težko dobiti sogovornike.

Preden sem prišel do glavnega vprašanja — ali so za to, da Kosovo postane republika, sem zastavil tisoč drugih, obrobni. Nezaposleni delavec Salji Mehani iz vasi Bakšija pri Prištini, ki je potrpežljivo in poznavalsko odgovarjal na vprašanja, se je zasmeljal in dejal: »To bi nam radi na hrbet obesili srbski nacionalisti. Vi ne morete vedeti, kako si želijo, da bi se naši množični pohodi sprevrgli v anarhijo. Zato so v naše vrste poslali precej provokatorjev. Sami smo jih nekaj odkrili in predali milicnikom. Ne, nam gre izključno samo zato, kar ste ure in ure tu v Prištini poslušali. Hočemo, da se uresniči naše pravice.«

Povprašal sem ga, ali na vprašanje, kaj je z gesli Kosovo — republika, ne bo odgovoril. »Lahko odgovorim, a prosim, razumite me, da tega mi tu res ne smemo glasno razglabljal. Srbi na mitingih lahko vprijejo, 'Ubili bomo Vllasisja', pa se jim nič ne zgodi. Mi, ki podpiramo politiko Zveze komunistov Jugoslavije, ki se zavzemamo za bratstvo in enotnost, smo pa državni sovražniki. Vem, da so v pokrajini ljudje, ki si želijo, da bi se odcepili. Najbrž so pod vplivom nacionalistov, a to so neosveščeni in politično neizobraženi ljudje. Poglejte, razen imena republika imamo na Kosovu vse. Če primerjamo naše pravice, pravice pokrajine, s pravicami nemških ali ameriških zveznih držav, imamo mi več pravic. Ste preseščeni? Toda tako je! Glede na to, da ste novinar iz Slovenije, vas iskreno vabim, da me obiščete na domu. Pripeljal bom starejše, modreje ljudi in pogovor utegne biti za vas nadvse zanimiv.«

Tisti dan — padal je dež s snegom — sem z dopisnikom Dela Dejanom Vodovnikom prepešal Prištino po dolgem počez. Nekajkrat sva se zapeljala na primestne dohode. Bilo je res nerazumljivo, da je toliko ljudi — nekateri med njimi so pripešali tudi do 80 kilometrov — tako fanatično mirno prišlo v Prištino, nekaj ur vzkljkalo gesla, med katerimi so prevladovala: Tito — partija! Živel CK ZKJ! Živelo bratstvo in enotnost! Vzkljkali so Azemu Vllasisju in Jasharijevi, bolj poredko pa tudi: »Ži-

vel junaški srbski narod!«

Nekaj dni kasneje, na tako pričakovani izredni seji pokrajinskega komiteja, ko so govorili tudi o geslih, so v oceni poudarili, da je bilo veliko nesprejemljivih. Mednje so všteli: Življenje damo, Kosova ne damo! Ne damo ustave iz leta 1974! Živela ustava iz leta 1974! Kosovo da, Metohija ne! Celotno Kosovo se upira spremembi ustave iz leta 1974! in pesem Besa — Bes, kar pomeni: Glavo dam, Kosova ne dam.

Vsa ta gesla sem dan kasneje prebral tudi v beograjski Politiki, ki je povzela uradno oceno, zakaj je prišlo do nedavnih množičnih zbiranj Albancev. Ocena je med drugim poudarjala, da so se Albanci zbirali tudi zaradi srbskih mitingov, predvsem pa gesel, ki so jih tam vzkljkali. Politiki se ni zdelo vredno, da bi ta gesla povzela in s njimi seznanila svoje bralce. Tudi v tem primeru sem se spomnil na Jerzya Leca in prepričan sem, da bi se prenekalet Srbi znal zamisliti nad srbskimi gesli, kot jih je zapisala uradna ocena: Smrt Šiptarjem, Hočemo orožje, Ubili bomo Vllasisja, Šiptarje čez Prokletije, Dol s fašistoidnim genocidom na Kosovu. Politika očitno meni, da takšna gesla niso vplivala na razpoloženje pripadnikov albanske narodnosti, da niso žalila njihovih narodnostnih čustev in da to ni okrepilo nezadovoljstva med Albanci. Zato jih je kratkomalo pozabila.

Nasploh so Albanci nezadovoljni s poročanjem srbskih novinarjev. Besim Bitici in Demir Sali iz Štimlja z jezo govorita o člankih, kako se v njihovem kraju ne razumejo, in trditve: »S taistimi Srbi, s katerimi naj bi se ne razumeli, vsak dan sedamo za mizo pri malici, se šalimo in nam je tako, kot da bi sedeli z brati.«

Nato povesta kopico primerov laži. »Pred letom dni smo brali srhljivo zgodbo o zažigu srbskega pokopališča. Preiskava je ugotovila, da sta se dve deklici igrali z vžigalicami in suho travo, vnela se je lesena ograja na pokopališču in vse je prišlo naravnost v stolpce neodgovornega časopisja. Ali zgodba, kako smo porušili srbsko hišo. Inšpektorji so nato ugotovili, da se je neko gospodarsko poslopje pod težo let in zaradi malomarnega lastnika zrušilo samo od sebe. Tega to časopisje potem ni poročalo, a v očeh bralcev smo Albanci barbarci.«

Ko sem se o teh stvareh kasneje pogovarjal na prištinski televiziji, mi je tamkajšnji režiser Nevruz Manxuka dejal:

»Vem, da nam ne verjameš povsem, toda Albanci smo spriči takšne rastoče kampanje in številnih mitingov vse bolj prestrašeni. Požremo veliko krivico zaradi ljubeza miru. In velikokrat so kosovski intelektualci, ki so se tem pojavom zoperstavili, bili razglašeni za nacionaliste in iredentiste.« V pogovoru z urednikom uredništva televizije za srbohrvaški jezik Božkom Drobnjakom pa sem nato zvedel povsem

Korak bliže vzornemu smetišču

V črnomaljski občini že dolgo vedo, da odlaganje komunalnih odpadkov pri njih ni ustrezno rešeno, saj imajo poleg večjega odlagališča pri Vranoviču, kamor vozijo odpadke s črnomaljskega, semiškega in viniškega območja, še veliko divjih, ki ogrožajo okolje. Vranoviško odlagališče pa je že sedaj prepolno, širiti ga ni moč, prav tako pa tudi ne zadostiti vsem sanitarnim predpisom. Da je mera polna, je to odlagališče, ki je bilo pred leti določeno kot začasno, na kraških tleh in blizu Lahinje. Zato v občini že več let iščejo ustrezno zemljišče. Prvotni izbor lokacije so sicer podprli tudi strokovnjaki, vendar njihove ugotovitve niso bile dovolj raziskane in utemeljene, predvsem pa ni bilo raziskano celotno območje občine in niso bila povsem opredeljena vsa druga območja, ki bi morali prav tako priti v poštev.

Junija letos pa je Urbanistični inštitut SR Slovenije izdelal študijo »Prostorska analiza geološkega opredeljenosti območij za lokacijo odlagališča komunalnih odpadkov za občino Črnomelj«, kjer so strokovnjaki upoštevali vse tisto, kar so v črnomaljski občini pri iskanju ustrezne lokacije prej pogrešali. Avtorji študije so imeli pred očmi, da morajo najti območje za odlagališče, kjer bo dovolj prostora za komunalne odpadke iz vse občine, in sicer vsaj za 25 do 30 let. To pa pomeni okrog 4 ha zemljišč, od tega za začetek do poldrugi hektar. Poleg tega mora ustrezati vsem zahtevam za varstvo okolja, ki jih ni

nasprotno podatke, češ vi, k pridete za deset, dvajset dni ne morete dojeti prefinjenega albanskega pritiska. Slovenci sedaj obsojate samo Srbe. Pridite, živite tu, pa boste videli! Skratka, človek je lahko na Kosovu hitro izgubljen. Toda če ima le malo izkušenj, je na vse pripravljen. Tudi na tako zahtevno sejo, kot je bila izredna seja pokrajinskega komiteja, ki naj bi odgovorila na vprašanje, kakšen je pravi prav bil pravi značaj novembrskih množičnih zborovanj v pokrajini in kako opraviiti z znanimi kadrovskimi zagatami v kosovskem partijskem vrhu.

Tokrat je kar okoli 200 novinarjev doživelo že znane kosovske igre. Razpravljalo je 55 govorcev. Za mikrofoni so drobili in se sprenevedali 16 ur. Je bilo vse zaman? Očitno ne, kajti seja je še enkrat kristalno jasno opozorila na nacionalno polarizacijo, kakršno je v pokrajini opaziti na vsakem koraku. Takrat, ko se pogovarjaš z režiserjem Nevruzom in delavcem Besimom ali urednikom Božkom in kmetom Jovom. Takšna polarizacija je sedaj, navzlic naivnim željam dvakratnega kosovskega predsednika Remzija Kolgečija, da bi prišli do enotnosti iz prepričanja, stvarnost. Pokazala se je v pokrajinskem komiteju ZK ob ocenjevanju shodov pripadnikov albanske narodnosti. Z ene strani je bilo slišati, da je šlo za spontano, demokratično izražanje volje ljudstva, z druge, da zbori niso bili nič drugega kot nadaljevanje zloglasnih uličnih demonstracij iz leta 1981. S prve strani smo slišali, da so Albanci na ta način zadali hud udarec albanskemu nacionalizmu, z druge, da je bilo vse uperjeno proti Srbom, kot dokaz za to pa je eden od srbskih članov komiteja navedel tudi dejstvo, da so Albanci na zborovanjih svojo nacionalno zastavo zvezali z jugoslovansko, in ne s srbsko. Takoj nato je neki Albanec vprašal: »Kaj pa bi rekli, če bi jo zvezali s srbsko? Bojim se pomisliti, čeprav že sedaj vem. Kar naredimo, ni pravi!« In vmes smo — novinarji. Vse skupaj pa že polpismenega kosovskega političnega delavca vendarle opozarja, da je Kosovo na dveh bregovih, in čeprav si mnogi dobronamerni ljudje v pokrajini želijo, da bi se končno združila, sta si vsak dan bolj oddaljena. Ob

tem pa se kaj malo ljudi zaveda, da je ta pokrajina iz dneva v dan bolj revna. Med slednjimi je kosovski intelektualec, urednik in novinar Veton Surroi, ki je imel velike težave zaradi intervjuja z dr. Brankom Horvatom. Od objave dalje je samo novinar. Na vsakem koraku opozarja na bistvo — nacionalizme moramo zakopati in poskrbeti za kruh. Takole pravi: »Kosovo, ta nesrečna pokrajina, je vse bolj revna. Naša fronta bi morala biti fronta za boj proti politični birokraciji. Tudi sam se sprašujem, zakaj je jugoslovanska politika na Kosovu tako toga. Slovenci dajete skoraj 30 odstotkov vsakega denarja, ki ga Kosovo prejema vsak dan. To pa ni majhen denar, saj dobimo okoli 2,5 milijarde dinarjev na dan, to pa je skoraj milijon dolarjev! In nekateri politiki se, namesto da bi končno začeli delati po zdravem razumu, ukvarjajo s pihanjem v kosovski žerjavico. Poglejte, politični novinarski lakajji so najprej gledali — ne vem, po čigavem naročilu, a slutim — v prtlačnik avtomobila vašemu Setincu, sedaj so začeli napadati dr. Dušana Dragosavca. Bedno Kosovo!«

Res, bedno Kosovo! V Prištini so, Albanci seveda, prepričani, da nekomu takšne razmere še kako godijo, njihovo nadaljevanje pa naj bi se končalo s prihodom vojske in milice na ulice. Trdijo, da je že sam sklep o številnih prepovedih (23. novembra), ki še ni preklcan, napad na enakopravnost narodov in narodnosti na Kosovu, na bratstvo in enotnost in da je ene vrste zločin proti vsem, ki živijo v Titovi Jugoslaviji. Boli jih, ker Srbi v njihovih prizadevanjih vidijo iredento, preslišijo pa želje po enem narodu, eni državi, enem jeziku, eni zastavi. Čudi jih, zakaj ustvarjajo antialbansko vzdušje, zakaj je povsem normalno, če obiščeš mitinge v Srbiji, protidržavno dejanje pa je, če se postaviš v vrsto Albancev in vzkljkas: Živela, Jugoslavija!

Pri vsem tem pa so odločni: tisto, pravijo, kar je dovoljeno enemu narodu v Jugoslaviji, mora biti vsem. In pri tem si vsi dobronamerni ljudje na Kosovu sedaj postavljajo eno samo vprašanje: »Kje je izhod iz krize? Kdaj bo znova mirno življenje, takšno, da bo vredno življenja?«

JANEZ PEZELJ

Vendar bi neustrezno odlaganje kjerkoli v občini moteče vplivalo na okolje, naravne lastnosti kadunje pa ob upoštevanju ustreznih ukrepov zagotavljajo majhen negativen vpliv na okolje.

Bukovje, kot druga možnost za odlagališče, je sicer oddaljeno od naselij, kmetijskih zemljišč, površinskih voda, a leži na propustnih tleh in daleč od središča nastajanja odpadkov. S prostorskega vidika pa je najbolj problematično Čudno selo, saj so tam tla kraška, je v bližini naselja in Lahinje, prostora pa bi bilo dovolj le za desetletno odlaganje.

Na priporočilo republiškega komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora je skupina za oceno posegov v okolje SEPO pri Inštitutu Jožef Stefan opravila oceno študije. Strinja se, da je od treh predlaganih območij Kanižarska kadunja najbolj primerna, ob tem pa pripominja, da bo potrebno zadostiti vsem predpisom s področja odlaganja komunalnih odpadkov, tako pa bo poseg v okolje sprejemljivejši v prostorskem, ekološkem in socialno-ekonomskem smislu. Tega, da bodo morali upoštevati vse pogoje, ki veljajo za sodobno in sanitarno urejeno odlagališče komunalnih odpadkov, pa se dobro zavedajo tudi pri črnomaljskem komiteju za družbeni razvoj, kjer so se zavezali, da ne bodo prej izdali uporabnega dovoljenja, preden ti pogoji ne bodo izpolnjeni. Imenovali bodo tudi 3 do 5 člansko komisijo, ki bo spremljala in nadzorovala priprave in samo gradnjo ter poslovanje odlagališča. Upravljalce, torej Komunala, pa bo objekt prevzel šele, ko bodo izpolnjeni vsi pogoji, seveda pa bo odgovoren za pravilno upravljanje in vzdrževanje odlagališča. Seveda bodo analizo obravnavali tudi na zborih krajanov in v javni razpravi, tako da bodo imeli ljudje še veliko možnosti, da se podrobneje seznajajo s to problematiko. Kajti čim bolj bodo seznanjeni, tem lažje se bodo soočili s problemom in bolj ustvarjalno prispevali k njegovi rešitvi.

M. BEZEK-JAKŠE

Zarečeni kruh

Predsednik ZIS Branko Mikulić je ne tako davno v enem svojih ne najbolj zgovornih intervjujev na jugoslovanski televizijski mreži na posebno vprašanje odločno izjavil, da poleg stanovanja v Sarajevu, ki meri nekaj čez 100 kvadratov in v katerem stanuje skupaj s sinovo družino, nimajo ne on ne člani njegove ožje družine v lasti ali najemu nobenega drugega stanovanja ali hiše. Vprašanje je bilo zastavljeno, ker so se takrat širile govorice, da ima Mikulićev sin stanovanje v Londonu, kjer naj bi bil celo lastniški sosed slavnega klavirskega virtuozu Iva Pogorelića, pa tudi zato, ker je javnost tako rekoč na skrivalj vedela, da naj bi svojčas za Branka Mikulića v Sarajevu gradili tako imenovano bakreno hišo s 300 kvadrati koristne površine. Glede omenjenega palače ni jugoslovanski premier v omenjenem tv pogovoru niti pisnil.

Hudič je, ker ima javnost spomin. Danes namreč neka-ko kaže, da prvi mož naše zvezne vlade ni govoril resnice. Posebna komisija centralnega komiteja ZK Bosne in Hercegovine, ki te dni razpravlja o tako imenovani neumski aferi, je namreč ugotovila, naj bi bilo zaradi spornih neumskih nepremičnin, nena- mensko uporabljenih gradbenih posojil in neizpraznitve družbenih stanovanj moralno in tudi kako drugače omadeževanih 29 najbolj uglednih

bosansko hercegovskih voditeljev. Od Raifa Dizdarevića in Branka Mikulića do Abdulaha Mutapčića, Ivana Cvitkovića in Duška Zgonjanina. Seveda v BiH še niso tako daleč, da bi peli levite predsedniku predsedstva SFRJ, za odgovornost Mikulića, ki v Neumu niti nima parcele (ima jo njegova žena), pa je bilo ne nezamislivo, da bi ga zaradi njegovih 13 članov CK ZK BiH. Premier se je izvlekel, očito pa je, da tisto o članih njegove družine, ki nimajo nič, ni res. Tu pa ni samo zanj in za druge vroči Neum, zvedelo se je, da ima Mikulićev sin kar dostojno hišico v Bugojnu, na dan pa prihajajo tudi dejstva o že omenjeni bakreni hiši v Sarajevu. O tem se je molčalo kar deset let. Zdaj so nekateri okoliščini sarajevski mediji prinesli na dan, da so 1978. v četrti Bjelave začeli graditi hišo za Mikulića. Poslopje je bilo hitro nared: klet, dvojna garaža, sedem sob, kuhinja, tri kopalnice in več »spremljevalnih prostorov«. Skupaj 300 kvadratov za tedanjih 17 milijonov din. Pri teh denarjih se je tudi v sicer mogočnem vrhu bosanskohercegovske partije prižgala rdeča luč, Mikulić je CK ZK svoje republike napisal pismo, v katerem se hiši odreka. Toda poslopje je že stalo, kupiti ga ni hotel ali mogel nihče, na koncu je hišo zakupil oddelek ljudske pisarne Socialistične libijske arabske džamahirije. Gađafi je Sarajevu že velikokrat pomagal. V mestu ob Milja-

cki zdaj pripovedujejo, da tisto odrekanje hiši ni potekalo brez bolečin, pri čemer pa pomisleki ogorčenega ljudstva niso imeli prav nobene teže. Mikulića naj bi bil k skromnosti nagovoril Nijaz Dizdarević.

Ta na hitro skupaj zmetana skica poučno pripoveduje, kako grenak je zarečeni kruh. Predsedniku jugoslovanskega ZIS vse zdaj za vratom ženina parcela v Neumu, sinova hiša v Bugojnu, kmalu bodo na svetlem soncu tudi vse podrobnosti o bakreni hiši. Premier pa je tudi glavna tarča napadov glede političnih dogodkov v letu 1972, ko so pod njegovo partijsko taktiko iz ZK čez noč vrgli štiri zelo ugledne starejše revolucionarje. Danes se takratne odločitve kesajo, to na svoj znani način, ki skorajda ne dopušča polemike, počne celo sam Branko Mikulić, češ, grešili smo, zdaj se kesamo in pika. Toda pike mu ne dovolijo postaviti Mladen Oljača, ki je v omenjenih dogodkih tudi sodeloval, vendar ima danes (konec koncev je pisatelj in to dober) več vesti in boljši spomin. Oljača je bil kljub nasprotovanju močnih imen toliko močan, da so bosanskohercegovski komunisti sprejeli sklep o proučitvi dogodkov, ki so odnesli staro gradivo.

Morda pa niti ne gre za moč skesanega pisatelja. Mogoče je samo kdo sklenil, da Branko Mikulić mora pasti. Pri tem pa je popolnoma vseeno, ali zaradi ženine neumske plaže, sinove hiše, nesojene bakrene palače, zmedene politike njegove vlade ali pa zaradi vsega skupaj. Zdi se, da bi se Mikulićeve neprijetne sence rado znebili predvsem pomlajeno bosanskohercegovsko vodstvo, ki ne mara neumskih in Agrokomerčevih hipotek. Na zvezni ravni zadeve niso tako jasne. Za Mikulića so še vedno vsi, ki jim ni do dejanskega začetka krute gospodarske reforme. Takih je vsak dan več, čeprav je res, da bi lahko tako ali pa še bolj cinal tudi kdo drug. Mikulić torej lahko odide, toda kdo od resnično sposobnih bi ga hotel zamenjati ob vednosti, da večini Jugoslavije v resnici ni do gospodarske reforme?

MARJAN BAUER

Dežela poročenih samcev

Alojz Jalovec s Stankovega je odšel s trebuhom za kruhom takoj po osnovni šoli. V kranjski tekstilni tovarni Zvezda se je učil za kurjača, z osemnajstimi leti pa je bil že v Avstraliji. V deželi, kjer so rože brez vonja, drevesa brez sence in ženske brez ljubezni, je preživel poldrugo desetletje. Potem je zmagačo domotožje in ob četrtem obisku v domovini se je odločil, da ne bo šel več nazaj. Leto dni je še delal v Nemčiji, nakar se je vrnil v Slovenijo, najprej v Novo Gorico, nato domov k ostareli materi, kjer je zgradil hišo in si ustvaril družino. Zdaj že enajsto leto dela kot sofer pri brežiški komunali.

Jalovec je preživel v svoji gorjanski vasi ob petih bratih in starših samo tri leta brezskrbnega otroštva. Takrat seveda še ni razumel, kakšno breme si je napravila mati, ko je namesto hudo bolnega očeta prevzela nase tudi vse težakšno delo na kmetiji z dvema voloma, s kravo in prašiči. Potem je prišla vojna in z njo izgnanstvo. Njihovo družino so Nemci zadnje selili zaradi očetove bolezni. Očeta so z vozom vsega revmatičnega odpeljali do železniške postaje. V delovnem taborišču so najmlajšega Jalovečevega otroka vtaknili v otroški vrtec, mater pa poslali delat. Lojze nikoli ne bo pozabil grozljive kazni, ki ga je doletela, ker ni maral jesti kosmičev. Vrgli so ga v svinjak med prašiče, on pa je potem ves prestrašen po bruhih splezal na vrh ograje in tam ždel več ur do prihoda matere. To krivico mu je storil vrh vsega še Slovenec, ki so ga pozneje na srečo preselili drugam. Vodja taborišča je bil Nemec, vendar se ni nikoli znašal nad otroki. Po osvoboditvi se je mati z otroki vrnila domov brez očeta. Umrli je na tujem, stran od svojih najdražjih, ker so otroke ločili od staršev.

Ko je Lojze z ladjo prispel v Avstralijo, je s posredovanjem slovenskega župnika dobil za-

poslitev na kmetiji v južnem predelu celine. S traktorjem je oral in sejal za skromno plačo, vendar si je kmalu poiskal novo delo. Na farmi je sprva gospodinjila in kuhala Slovenka, za njo pa je prišla Nemka, ki ni hotela čistiti čevljev. Farmarjeva žena je zahtevala, naj to prevzame Lojze, a se je postavil po robu, češ da v njegovih krajih to počnejo ženske. Tako se je poslovil od kmetije in nato kot strojnik pri podjetju za regulacijo voda precej bolje zaslužil. Od tam je odšel za šoferja sto milj proč, na kraj, kjer so Francozi in Američani gradili protietatsko raketno bazo. Vozil je vlačilce, kiperje in po potrebi avtobus z delavci, ki so bili tam zaposleni. Do baze so nazadnje zgradili še cesto in Lojze si je kupil kamion in leto dni z njim dovažal kamenje v drobilec.

Dela je vnovič zmanjkalo, ko je prevzela krmlilo delavske stranke in so kapitalisti kot običajno zaprli dotok denarja iz bank. Takrat je Jalovec zamikal rudnik zlata v pokrajini Northern Territory. Pet let si je služil kruh kot varilec. V tem času je varil tudi postajo za nalaganje rude 500 metrov pod zemljo. Zlato je videl, ko so ga vlivali v zidakom podobne modele. Iz banke so se vsakič štirinajst dni pripeljali ponj s tremi limuzinami, v katerih so stražarji z brzostrelkami pazili, da so zaklad varno prepeljali v trezorje.

Kot varilec je lojze spoznal tudi otok Tasmanijo. Tam so varili cisterne za mazut in tekoči trak za rudnik niklja.

Trak je bil speljan od rudnika 19 kilometrov daleč do pristanišča ob morju.

Podnebje je Lojzetu najbolj ugajalo na jugu kontinenta in v Sidneyu, medtem ko je bilo v Melbournu preveč vlažno. Naučil se je suše, vročine in mrčesa. Hrana je bila zelo bogata z mesom, sadjem in sokovi. Edino jajc ni maral, ker so rumenjaki zeleni kot solata in popolnoma brez okusa.

Ženske, rojene v Avstraliji, niso zaposlene. Delajo samo Evropejke. Zdaj je žensk tudi tam dovolj, vendar se Slovence težko za katero ogreje, ker niso pripravljene gospodinjski. Nasploh imajo ženske tam veliko privilegijev. Polnoletne so z osemnajstimi leti, moški pa šele z enainvajsetimi. Avstralijo so njegovi sodelavci imenovali tudi deželo poročenih samcev. Možje tamkajšnjim hladnim ženskam brez ljubezni velikokrat pobegeto v drugo državo, da jim ni treba plačevati vzdrževalnine za žene in otroke, če pa se kdaj vrnejo, morajo v zapor, od koder ni izhoda, dokler traja kazen. Tam je sploh v navadi, da morajo za vsak prekršek takoj v zapor.

In če bi Lojzeta še kdaj zaneslo na daljno celino, so mu vrata odprta, saj ima doma dokument o avstralskem državljanstvu in poklicno izkaznico, s katero kot varilec lahko takoj dobi službo. Morda bo odšel samo na obisk, kdo ve, saj ima tam še brata, ki ga je pred leti on privabil tja iz Čila, da bi laže vzdrževal družino.

J. TEPPEY

Boj na Rakovniškem polju

Združevanje, zaokroževanje raztresenih zemljišč zaradi lažje obdelave že tudi manj razgledani kmetje z dokaj udomačeno tujko poimenujejo kar komasacija. Toda skoraj ni lastnika zemlje, ki ga ne bi že sama pomisel na ta poseg vsaj malo stisnila pri srcu. Komasaacija lahko namreč pomeni, da se mora posestnik zemlje sprijazniti s tem, da bo morda izgubil najlepše parcele, zemljo, ki so jo v potokih znoja obdelovali že njegovi predniki. Namesto nekaterih ali večine svojih površin pa posestnik v komasacijskem postopku lahko pridobi še boljše zemljo, morda celo tisto lepšosedovo njivo, na katero je že od nekdaj pogledoval z zavistjo.

Že prislovična navezanost slovenskega kmeta na skoraj vsak kosček svoje zemlje, kar še zlasti velja za ostarele kmetovalce, in pa bojazen, da bi mu komasacija dala celo slabe parcele, čeprav v strnjem kompleksu, sta gotovo med poglavitnimi vzroki, da so komasacije silno občutljiva in nemalokrat zelo mučna zadeva. Vse to velja tudi za komasacijo na okrog 345 ha Rakovniškega polja v okolici Sentrupert, ki je zajela čez 500 ljudi oz. lastnikov parcel. V trebanjski kmetijski zemljiški skupnosti nam je tajnik na kratko razložil zelo zapletene komasacijske postopke in dodal, da se po dosedanjih izkušnjah okrog deset odstotkov ljudi vedno pritožuje in da je to za komasacijske postopke normalno.

Ko smo se pa oglasili pri kmetih, ki so se pritoževali, da se jim godi krivica, in tistih, ki naj bi pomagali razplesti štrne sporov, smo dobili občutek, da to sploh ne bo preprosto. Najbolj glasen je bil kmet Alfonz Jaki iz Brinja.

»Jaz sem veliko na slabšem kot pred komasacijo. Prej sem imel lepše parcele, vse lepo zravnanе, počiščene, speljani so bili jarki, da je voda odteka-

la. Moja zemlja je izdatno gnojena, upoštevam vse agrotehnične ukrepe in nam pridelava hrane v resnici pomeni edini vir zaslužka. V hlevu imamo od 40 do 45 glav živine. Letos smo kljub suši oddali 16,5 tone pšenice KZ Trebnje, 20 ton krompirja. Lani smo oddali okrog 60.000 litrov mleka. Na našo kmetijo prihajajo strokovnjaki Kmetijskega inštituta in Biotehniške fakultete iz Ljubljane. Našo tržno proizvodnjo tudi računalniško spremljajo, študentje pišejo seminarske naloge, skratka, smo nekakšna vzorčna kmetija. Zato me toliko bolj boli, ker smo dobili slabše parcele, ki jih je težje obdelovati. Spravili so me v nekakšen trikotnik. Tod so silosi, kozolec, trafo postaja in pota, zato ne morem orati, kot kaže. Za svojim hlevom sem dobil parcelo, ki ni nič meliorirana, znano pa je, da so melioracije pogoj za komasacijo. Melioracija ni dokončana, se pravi, da investitor KZ Trebnje nima denarja. Tri leta že trajajo melioracijska dela, pa še ni vse narejeno. VGP je vse pospravilo, to pa bi moral storiti še vsak lastnik. V melioracijskem odboru smo se dogovorili za vsa dela: oranje, puljenje štorov itd. Zdaj je pa VGP Novo mesto več ur naredila, investitor pa ni pobral denarja od tistih, ki tega niso sami naredili. Zato je zmanjkalo denarja za celoten poseg.

Zgodovina Sentrupertu piše, da so tod zmeraj živeli svobodni kmetje in ni bilo nobenih graščakov. Kmetija je vsa dolga leta ostala lepo zaokrožena. Še leta 1960, ko je bila arondacija, so rekli: 'Tukaj pa nimamo nobene take kmetije, Jakijeve kmetije nimamo kam prenesti, in samo do tukaj bomo vzeli.' Cel kompleks so nam pustili. Zdaj je pa prišlo do tega, da posega v čisto kmetijo nekdo, ki mu kmetijstvo ni osnovna dejavnost, ampak bolj konjiček. In to v času, ko govorimo o pomenu in podpori družinskim kmetijam, čis-

tim kmetom itd. Zdaj je pa okrog 30 arov moje najboljše zemlje dobil Maks Kurent, predsednik občinskega izvršnega sveta Trebnje. Najbolj me boli, ker sem zemljo dokupil ravno zato, da bi lažje oral. Če nimaš dolžine njive, primerno oblikovane, ne moreš obdelovati. To je zdaj deformirana kmetija!

To je najbolj žalostno! Upoštevajo tistega, ki je na višjem nivoju, ki lahko diplomatsko govori, vse prepriča, ne gledajo pa na tistega, ki od tega živi in daje družbi. Zakon je zdaj še bolj naklonjen kmetu, štiti njegovo zemljo, žal pa je vse več takih, ki so na položajih in si hočejo prisvojiti zemljo od čistih kmetov. Predsednik trebanjskega izvršnega sveta pa je do skrajnosti predrzen, ker je posegel v ta prostor, saj je vedel, da je kmetija moja. V Geodetskem zavodu Ljubljana in Zadrugi zvezi Slovenije so tudi izjavili, da to ni pravilno. Pritožil sem se na kmetijsko inšpekcijo, pa so rekli, da nimajo oni nič s tem, marveč kmetijska zemljiška skupnost. Govoril sem s tajnikom KZS Trebnje Resmanom pa se izkazalo, pravi, da ni bil niti na zadnji komasacijski seji. Zdaj me najbolj boli, ker ne vem, kateri forum je sklepal o teh končnih spremembah. Kurentu sem rekel, da je sramota od predsednika izvršnega sveta, ki je šolan, izobražen in bi moral bolj upoštevati to zakonodajo, ne pa izkoristiti službeni položaj.

Na te besede se je Kurent samo nasmihal. Zdaj obdelu-

jem okoli 16 ha zemlje in lastne imam le 7 ha. Zadruga mi gre na roko in daje v najem okrog 8 ha zemlje. Res pa je tudi, da vse tržne presežke oddam zadrugi in za dolgoletno sodelovanje sem dobil že čuda priznanje. Zdaj nam je porušena vsa pridelava in vse kaže, da bomo morali krmo dokupovati, saj nimamo sena. Letos smo si to že zagotovili, ko smo obdelali zemljo, jo posejali, a smo jo zdaj izgubili. Zgradil sem na ta račun sušilnico, da bi leta 1989 stekla normalna proizvodnja, in spet bom moral obdelati obejati itd. Sicer pa v zadrugi vsi podpirajo Kurenta od direktorja kooperacije Metelke naprej, češ da je predsednik upravičen, da ima od njih tudi zemljo, živino, da je dobil tudi subvencijo za gradnjo hleva.

Jakijeve besede, da bo šel do konca, tudi za ceno življenja, so dovoli, trdo svarilo v tej zadevi, koliko je vse povedano treba vzeti zares, pa je stvar presoje. Alfonz Jaki in njegova žena Marija nesrečna in jezna dokazujeta, kako izgubljajo njihova družinska kmetija s to komasacijo.

Tudi tudi Vojko in Marija Kutnar razumeta, da ima vsak rad svojo zemljo, in pravita, da Jakiju, ki je čisti kmet, ne bo šel tako rekoč na dvorišče obračat stroje, če bi vzela Jakijevo, s komasacijo dodeljeno parcelo. 60 let že Kutnarjevi obdelujejo zemljo, ki so jo kupili že njihovi starši, prav tako kot Jakijevi imajo naslednika za kmetijo. Je pa ta veliko manjša od Jakijeve, zato resno razmišljajo o kmečkem

turizmu. Poleg stare domačije so že postavili lepo novo hišo. Kljub temu da imajo malo zemlje, so bili pripravljeni sodelovati v zložbi in zadovoljni so bili s prvotno zasnovi, ki jo je predlagal Janko Širec iz trebanjske kmetijske zadruge. »Potem je pa Maks Kurent prišel vmes in vse se je zasukalo. Zato sem rekel Maksu, da je odgovoren za to, da izpelje komasacijo, ne pa da dela med ljudmi tak spor. 'Gor boš šel, dol pa ne' sem mu rekel. Nič nisem podpisal, vso zemljo imam v enem kosu in jaz bom še naprej obdeloval svojo zemljo,« pravi Kutnar.

In kaj pravi Maks Kurent, na katerega leti toliko ostrih besed? »Tudi ko sta me Jakijeva, posebno žena, obkladala z raznimi hudimi očitki, sem se obvladal, čeprav moram reči, da v takem položaju ni lahko biti hladnokrvnen. Glasno povem, da nočem biti Jakijev sosed, ker se nočem pričakati. Ne maram sovraštva, konfliktov zaradi zemlje. Zmeraj sem rad delal na zemlji in tudi jaz imam naslednika. Blizu 7 ha imam lastne zemlje, skupaj pa okrog 12 ha. Živine imam v hlevu 19 glav, ko pa sem prevzel kmetijo v Sentrupertu, ni bilo nobene živine. V tem spornem primeru pa naj stroka pove svoje! Ne sprejemam nikakršnih očitkov, da sem kakorkoli izkoristil svoj položaj predsednika izvršnega sveta, da bi se polastil boljše zemlje. Še več: ko sem nazadnje kupil neko parcelo, sem zvedel, da je bil zanjo interesen tudi Jaki, toda ponujal je nizko ceno, dolgo se je pogajal in nazadnje se je lastnik pač odločil za boljše ponudnika. Zdi se mi, da je Jaki tudi zaradi tega malo jezen name, in zdaj, ob komasaciji, kjer sem dal najboljše njivi, žena pa še eno parcelo, vse to pogreva.«

Kurentovi sosedje so nam povedali, da je Kurent zelo zagnan za kmetovanje in da sam dela na kmetiji od ranega jutra do službe in spet popoldne ali večer, kokor mu službene obveznosti dopuščajo. Kar čudijo se, kako zmore vse to uskladiti in zdržati takšen naporen ritem življenja.

In kaj pravi na vse te homatijske stroke? Janko Širec, pos-

peševalec za družbena zemljišča oz. referent za hidromelioracije pri KZ Trebnje, je dejal, da VGP Novo mesto ne ocenjuje melioracij na Rakovniškem polju tako slabo, saj so inšpektorji opazili le manjše pomanjkljivosti. Zatem je Širec opisal še zapleteno proceduro komasacijskih postopkov, o tem pa je govoril tudi tajnik trebanjske kmetijske zemljiške skupnosti Janez Resman. »Jaki je dobil nazaj nekaj več zemlje, kot je dal, zato ker je dodeljena zemlja nekoliko slabša. En teden je govoril po Sentrupertu, da smo mu eno parcelo izgubili, po napravljenem razdelitnem zapisniku. Zavod za varstvo narave in kulturne dediščine Novo mesto med ogledom na terenu ni imel pripomb z naravovarstvenega vidika. Skoro, kot da bi reki enkratno, smo slitali iz ust Ivankovičeve,« je rekel Širec.

Povejmo, da komisija za izvedbo komasacijske postopka potemtakem sploh ni imela lahkega dela. Pripombe deležencev komasacije, ki so bile podane na zadnji, 13. seji, 7. novembra, po postavitvi mejnikov, so prinesle še nekaj sprememb. Komisija je ugotovila, da projekt razdelitve, ki ga je napravil ljubljanski geodetski zavod, ustreza in da ga bistveno ni več moč spreminjati, ne da bi bili prizadeuti tudi lastniki, ki niso imeli pripomb, to je da se podre vse sistem razdelitve. Komisija meni, da noben udeleženec ni bistveno prizadet, hkrati pa tudi, da je potrebno ponekod zemljišče izboljšati, kjer pač je bila melioracijska ureditev pomanjkljiva. Komisija predvideva, da bo še letos Geodetski zavod Ljubljana pripravil osnutek odločbe o novi razdelitvi, potem pa preostaneta še zadnja dva izmed ducata potrebnih dokumentov in sicer zapisnik o predaji zemljišč in elaborat katastrske izmere. Na odločbo o novi razdelitvi zemljišč se bodo lahko komasacijski udeleženci, kot birokratski jezik imenuje vse kmete in nekmete, ki so združili zemljišča v komasacijskem skladu, pritožili na republiško geodetsko upravo, zemljo pa morajo obdelovati po novi razdelitvi.

PAVEL PERC

Plešejo iz preteklosti v sedanost

Nekateri pravijo, da je ples obstajal celo pred besedo. Vsekakor je že od nekdaj nerazdružljivo povezan s človekom. Bil je del njegovega življenja in verovanj. Spremljal ga je od rojstva do smrti in imel enak, če ne še močnejši pomen kot ostala človekova izrazna sredstva.

Moderni svet pleše le še za zabavo. Pesmi, plesi, šege in običaji tonejo v pozabo vsakdanjega hlepenja po dobrem poslu, denarju in prestižu.

Leta 1967 so v Arčičah ustanovili prvo folklorno skupino, ki uspešno delovala tri leta. Po nekajletnem premoru je v začetku leta 1978 nastala nova skupina, z novimi močmi. Celih deset let je jedro skupine ostalo skupaj in vse kaže, da bo še naprej. Kaj jih kot nevidna sila vleče znova in znova na vajo? Vsako soboto ob sedmih zvečer!

Navadili so se na ritem, šegavost in raznovrstnost ljudskih plesov. Radi prisluhnejo ljudskim pesmim, a še raje jih sami zapojejo, čeprav dobro vedo, da niso tako večji petja, kot so bili njihovi starši. Nazadnje so se navadili drug na drugega ter na redne zabave in resnostjo prepletene vaje, pri katerih sta jih dolga leta usmerjala Marija in Miha Haler, zdaj pa že tretje leto Zdravko Dušič.

Delo folklorne skupine niso samo vaje in nastopi, čeprav se vsi prav radi spominjajo nastopov v domači in sosednjih občinah pa gostovanja v Gevgeliji, Veliki Plani, Zelini, Bregani, Adlešičih, Ljubljani in še kje. Po končani vaji najraje s svojo dobro voljo, pesmijo in plesom razvedrijo goste v okoliških gostilnah ali pa s starimi običaji presenečajo svate na porokah svojih članov in popestrijo marsikateri večer ob kmečkih opravilih.

V desetih letih delovanja se je nič koliko članov skupine, ki prihajajo in odhajajo, naučilo največ belokranjskih ple-

sov (spleti Lepa Anka, Pobeletopole, Žumberačko kolo, Igraj kolce) in gorenjskih plesov (spleti Ta potrkana, Ples z metvo, Svatovski ples). Zanimivost in temperamentnost vaj ter nastopov sta povečala spleta plesov iz Slavonije in Baranje pa še spleti partizanskih plesov.

Za razliko od izvirnih folklornih skupin, v katerih običajno sodelujejo tudi starejši plesalci, ki ohranjajo plesno izročilo domačega kraja, plešejo v reproduktivnih skupinah večino mlajši člani. Ti mnogokrat zelo kmalu odhajajo iz vrst folkloristov, zato je ena izmed glavnih nalog take skupine obnavljanje članstva in ohranjanje postavljenih plesov. V manjših krajih to nikakor ni lahka naloga.

V Arčičah je folkloristom delno vendarle uspelo premostiti glavni razlog za odhajanje članov — poroko. Kljub vsemu je skupina že močno pomlajena, želeli pa bi, da bi bilo mladih članov z novimi močmi še več, saj bi tako lahko ustvarili mlado jedro skupine. Z novimi člani jim je uspelo obnoviti že večino plesov, še

več, letošnjo pomlad so postavili celo nov splet plesov iz Stajerske.

V letošnji pozni jeseni in zimi čaka artiške folkloriste še veliko dela. Že novembra bodo začeli obnavljati ples iz Slavonije, pozneje pa se bodo lotili tudi belokranjske »Igraj kolce«. Dopolniti bodo morali tudi nekatere dele belokranjskih, gorenjskih in slavonskih ljudskih noš ter si priskrbeti še stajersko nošo.

Izvirnih plesov, običajev in noš iz svojega kraja še ne poznajo, razmišljajo pa o tem, da bi se s strokovno pomočjo sami lotili raziskovanja. Področje Brežiško-krškega polja je namreč s te strani malodane še neraziskano. Samo ugibamo lahko, ali se na tem območju izvirni plesi niso ohranili ravno zaradi strateških poti, ki vodijo skozi ravnino in so s sabo že od nekdaj prinašale običaje iz drugih krajev, ali je vzrok kje drugje. O tem, da tretjega zvezka ob letu dni najverjetneje ne bomo položili ob dosežanja dva, če seveda ne bo nekako zagotovljen denar za vajo, da uporabimo kar ta izraz namesto zlatjane družbene pomoči. Upajmo, da se bo denar našel, če ne drugače, pa kot pomoč na tem področju manj razvitim.

B. DUŠIČ

Lesena zadnja večerja

Večkrat smo že pisali o akademskem kiparju Stanetu Jarumu, ki je po rodu iz Osilnice, in amaterskem kiparju Matiji Gladu, ki je bil doma iz Banja loke. Oba kiparja iz zgornjega dela Kolpske doline živita v Kočevju oz. njegovi najbližji okolici. Značilno za oboje je, da ustvarjata predvsem v lesu in da sta še posebno uspešna, ko upodabljata like iz svojih rojstnih krajev.

Zdaj smo skoraj po naključju odkrili še tretjega umetnika, ki tudi upodablja predvsem v lesu in je tudi doma iz gornjega dela Kolpske doline. To je 39-letni Gerovčan Marjan Leš, uradno obrtnik lesno-rezbarske stroke, po poklicu pa lesni tehnik.

Leš izdeluje kozolčke, ki so lahko oglasne table, table za oznako kraja ali celo smerokazi. Za osilniško KS jih je naredil že 12, v delu pa ima še dva. Podobne kozolčke je izdelal še za mnogo drugih krajev v zgornjem delu Kolpske doline, in to za slovensko in hrvaško stran, sicer pa ljudje na tem koncu naše domovine sploh ne priznavajo republiške meje, saj že od nekdaj zgledno sodelujejo med seboj.

Marjan Leš ima umetniško žilico. Tega ne potrjuje le dejstvo, da se je zaljubil v likovno umetnost že kot otrok in da je odrasel še naprej risal, slikal, rezbaril in kiparil, ampak tudi podatek, da nima nobenega praktičnega smisla za propagiranje svojega dela. Čeprav njegova dela krase že mnoge poslovne prostore in domove ne le v zgornji Kolpski dolini, Gorskem Kotarju, Reki, Zagrebu in po kočevski občini, ampak tudi v Avstriji, Nemčiji in Kanadi.

V zadnjih letih se Leš ukvarja predvsem z velikimi reliefi v lesu, ki merijo tudi 150 x 100 cm. Les mu je domač, saj je ta del Kolpske doline porasel z gozdovi, ljudje pa se ukvarjajo z gozdarstvom in spravilom lesa, žagarstvom, predelavo lesa, oglarjenjem pa še lovom in ribolovom. Doslej je ustvaril okoli 30 velikih reliefov in veliko manjših. Najbolj mu uspejo tisti, na katerih je upodobil življenje in delo ljudi iz teh krajev, like iz ljudskih legend in pripovedk. O tem govore tudi naslovi njegovih del: »Peter Klepec«, »Žganjek uha«, »Oglarji«, »Gorani delajo«, »Boj za obstoj« itd. »Oglarji« je naredil v dveh inačicah in za slednjo prejel na razstavi »Človek in gozd«, ki je bila poleti v Delnicah, med 20 razstavljalci prvo nagrado.

»Slikal sem že v vseh tehnikah, tudi v olju, a sem vse, razen grafike, opustil. Spoznal sem tudi, da sem najmočnejši

prav v lesu.« pravi Marjan Leš, ki nima doma nobenega večjega svojega dela. Vse mu odnesejo sproti, pravzaprav pa mu domačini, ki so raztepeni po vsem svetu, naročajo predvsem motive iz domačih krajev. Nekemu naročniku je pred kratkim izdelal tudi »Zadnjo večerjo«, veliko 125 x 50 cm. Kot spomin na vsa večja ustvarjena dela mu ostajajo le njihove fotografije.

Med razgovorom v njegovem stanovanju v Gerovem sem ga pobral še o Zlatku Pochobradskem, pesniku iz Gerova (v našem listu smo ga tudi že predstavili), ki piše pesmi tudi v narečju tega območja, ki je na pol hrvaško, na pol slovensko. Izkazalo se je, da mu je prav Marjan Leš izdelal ilustracije kar za dve njegovi pesniški zbirki v narečju, in sicer za »Uognišče« (Ognjišče) in »Bejle gauob« (Beli golob), pri prvi za naslovnicu, pri drugi pa za naslovnico in še k več pesmim.

Poleg gozda in lesarstva je za to območje značilno še polharjenje, lov in ribolov. Tudi te motive upodablja Marjan Leš. Zanimivo je, da je izdelal imenitno ribo—lipana, ki naj bi ga dobil za nagrado ribič, ki bi na tekmovanju za Zlatega lipana leta 1986 ujel največjega lipana. Zgodilo pa se je, da je največjega lipana uplenil takrat prav Marjan Leš (ki je tudi predsednik ribiške družine Cabar), in tako je ta relief ena njegovih redkih večjih umetnin, ki je ostala doma.

V sedanjih kriznih razmerah je boj za kruh in obstanek težak. Seveda velja to tudi za umetnika in lesorezbarja Leša. Poprime za razna dela, da dostojno preživi sebe in družino. Omenil sem že kozolčke. Prav pred kratkim pa se je oprijel (kot je zdaj moderno reči) še dopolnilnega programa, in sicer graviranja lesenih delov pušk, česar menda ne opravlja nihče drug v Jugoslaviji. Tudi pri tem delu ne more iz svoje kože, saj so njegovi liki—okraski (gre predvsem za razne živali, od medveda, jelena in divje svinje pa vse do ptic) oblikovani tudi z umetniškim občutkom in pričajo o velikem poznavanju gozda in živali.

JOŽE PRIMC

Obzornica

DRUGA KNJIGA JE TU

Po letu dni, tako kot je založba Mladinska knjiga obljubila, smo lahko k prvi knjigi Enciklopedije Slovenije, ki se je rojevala s toliko muke in tako dolgo, postavili še drugo. Z veseljem, da se veliki založniški podvig izjemnega kulturnega pomena za naš narod nadaljuje, in s strahom, da tretjega zvezka ob letu dni najverjetneje ne bomo položili ob dosežanja dva, če seveda ne bo nekako zagotovljen denar za vajo, da uporabimo kar ta izraz namesto zlatjane družbene pomoči. Upajmo, da se bo denar našel, če ne drugače, pa kot pomoč na tem področju manj razvitim.

Druga knjiga Enciklopedije Slovenije prinaša gesla od Ce do Ed. Sestavljalci in uredniki so med tadvaa abecedna mejnika postavili 1093 gesel in enciklopedična besedila dopolnili ter dodatno pojasnili s 782 ilustracijami. Po dogovorjeni metodologiji so tako ponudili uporabniku strnjene razlage in vednosti o 637 stvarnih pojmi in o 407 pomembnih osebah, ki so povezani z našo domovino in narodom. Posebej je opazen poudarek vsemu, kar je povezano z novejšo zgodovino, predvsem z delavskim gibanjem in NOB.

Med gesli druge knjige so obsežnejša gesla, ki obravnavajo pojme, kot so cerkev, cerkvena umetnost, oesta, časopisje, češkoslovenski odnosi, 4. državna konferenca KPJ, delavstvo, delavsko gibanje, delavski razred, denar, druga svetovna vojna, društva, družba, država. Za nas pa so nedvomno zanimiva gesla, kot so Črnomelj, Dolenjska, dolenski bataljon in odred, dolensko narečje pa Dolenjski muzej, Dolenjski list itd. Kdor bo bolj radoveden, bo v enciklopediji našel tudi »sodobne« pojme, kot je cestna afeta in dachauski procesi. Ne bo pa našel, denimo, Jožeta Cvelbarja, pesnika in slikarja, in še koga od manj znanih ali manj uveljavljenih.

M. MARKELJ

LEKSIKON IMEN

Ime je človekovo razpoznavno znamenje, ki ga loči od drugih in ga potrjuje kot enkratno osebo. Vsako ime ima tudi nek pomen. Dandanes so sicer pomeni že zabrisani in starši dajejo svojim otrokom imena po tem, kako jim zveni, koliko je modno v tistem trenutku, ali pa po imenih sorodnikov. Da naj bi bilo ime znamenje posameznikove biti, da ga globlje določa, to se je že zdavnaj izgubilo iz splošne zavesti.

Z imeni, njihovim izvorom, pomeni in spreminjanjem se ukvarja posebna pomožna vedaa—imenovanje. Med tovrstnimi strokovnjaki je pri nas morda najbolj poznan Janez Keber, še posebej zaradi zanimivih in odmevnih radijskih oddaj, v katerih je razlagal pomen, izvor in ostale podrobnosti imen. Pri pripravljanju oddaj je zbral ogromno gradivo, ki mu je s pridom služilo, ko se je odločil za pisanje Leksikona imen. Knjiga je pred kratkim izšla pri Mohorjevi družbi.

Osrednji del leksikona je abecedno urejen pregled imen,

ki so razvrščena kot geselski članki in podgesla, ki navajajo na ustrezno geslo. V glavnih geslih avtor navaja pravilno

izgovarjavo in sklanjatev imena, nato ga označi glede na njegovo pogostost in navede različice. Sledi pojasnilo o izvoru in pomenu imena, ki mu dodaja pogosto še kakšno zanimivost. Glavno spremlja obsežen uvod, v katerem avtor govori splošno o imenih, o pogostosti imen na Slovenskem, o dajanju in izbiranju imen, njihovi glasovni podobi in pomeni. V uvodu piše tudi o priimkih in o krajevnih imenih, ki so nastala iz osebnih imen, na koncu pa spregovori še o uvrščanju nesvetniških imen v koledarje, o leksiki in frazeologiji iz osebnih imen. Za lažje iskanje po leksikonu ima knjiga obsežen indeks imen in priimkov ter zajeten seznam literature.

M. MARKELJ

ŠEST »PREŠERNOVIH«

Prešernova družba je, zvesta svoji tradiciji, na dan rojstva velikega pesnika, po katerem nosi ime, predstavila svojo redno knjižno zbirko za prihodnje leto. Šest novih knjig, ki so izšle v doslej rekordni skupni nakladi 361 tisoč izvodov, prihaja med naročnike in druge bralce po za naše razmere zares nizkih cenah. Založnici omogočajo cenovni salto mortale visoka naklada, naraščanje članstva, zavzetost poverjenikov in ne nazadnje tudi denarna pomoč stalnega mecena, Ljubljanske banke. V teh, za knjigo hudih časih, so »Prešernove« knjige prijetna izjema.

V paketu je seveda običajni Prešernov koledar, ki je vsebinsko pester in zanimiv. Številni avtorji so poskrbeli, da so v njem primerno zabeležene pomembne obletnice, ki jih bomo praznovali prihodnje leto, od 140-letnice Prešernove smrti do 600-letnice kosovske bitke, da je nekaj leposlovnega branja, potopisov in problemskih zapisov o notranjih in zunanjih aktualnih vprašanjih. Koledarski del je opremljen z Batistovimi ilustracijami Prešernovih pesmi in več dokumentarnimi fotografijami.

Serija Sto slovenskih, ki postaja zelo priljubljena med bralci, je v tem paketu predstavljena s knjigo Petra Skoberneteta Sto naravnih znamenitosti Slovenije. Dolenjci bomo avtorju odpustili, da je v stoterici znamenitosti našel tako malo prostora za znamenitosti s širšega dolenskega območja, saj ta »greh« sam priznava. Bo pa knjiga nedvomno še spodbudila rast splošne zavesti o pomembno-

Zabeleženo

LJUBEZEN Z BOLEČINO

Knjiga Ženske, ki preveč ljubijo, ameriške družinske terapevtkinje Robin Norwood je silovito hitro osvojila svet. Milijonskim nakladam v velikih svetovnih jezikih se je pridružilo tudi 2500 izvodov slovenskega prevoda, za katerega je poskrbela Cankarjeva založba in tako omogočila tudi slovenskim bralcem, da se seznanijo s to zanimivo in po svoje presenetljivo knjigo.

Odlika knjige je nedvomno avtorčina odkrita beseda o neprimerni, patološki ljubezni, kateri so podvržene mnoge ženske. Slepo vdane svojim partnerjem, prenašajo ponižanja, slabo ravnanje in celo trpinčenje v zmotnem prepričanju, da ljubijo. A taka slepa podrejenost gotovo ne more ne biti in ne bogati posameznika, kot ga sicer ljubezen lahko.

Morda bo svetovna uspešnica odprla oči tudi kakšni Slovenki, za pomembna vedenja pa bo zanesljivo obogatila vsakogar, ki jo bo vzel v roke.

sti varovanja naravne dediščine. Znamenitosti so predstavljene z barvnimi fotografijami in z dovolj izčrpnim besedilom.

Tistim, ki radi kaj postorijo na vrtu in so ljubitelji okrasnih rastlin, bo nadvse dobrodošla knjiga Izidorja Goloba Vrt in letni časi. Avtor je priznan vrtnar, svoje bogate izkušnje, ki niso podane suhoparno strokovno, marveč v živem in kramljičjem slogu ter prepletene z osebnimi doživetji, pa je surin v suri deie knjige,

po letnih časih. Začenja z zimom, se pravi s sedanjim letnim časom. Tako ima bralec lepo priložnost, da s to knjigo v roki postane nekoliko bolj spreten gojitelj zunanjih in notranjih okrasnih rastlin, pa še nauči se lahko marsikaj drugega kot samo spoštovanja in ljubezni do rastlinskega sveta.

Prijetnemu spoznavanju sednje države Madžarske bo, predvsem mlajšim bralcem, služila knjiga Janeza Staniča Grad kralja Matjaža. Avtor je veliko popotoval po deželah vzhodne Evrope, napisal tudi veliko člankov o njih, tokrat pa je mimo siceršnjih novinarskih obveznosti in obliki dekliskega popotnega dnevnika nanizal vrsto doživetij družine na popotovanju po Madžarski in deželo tako neprisljeno predstavil.

Leposlovni delež v paketu pripada lanskoletnemu nagrajencu natečaja Prešernove družbe in slovenskega sindikata Petru Stoparju in njegovemu proznemu prvcu Kavave, kavi, kofetki ter romanu Ferda Godine Nada, vrni se. Godinov roman obravnava življenje v povojnih letih, ko je zdomstvo zarezalo v prenekatero prekmursko družino in prineslo razprtje, polome in tragedije. Priznani slovenski pisatelj je v teh okvirih zgradil zanimivo in napeto pripoved. Stopar (avtorjev psevdonim) pa v svojem romanu obravnava medčloveška razmerja na intimni ravni in preko doživljanj in razmišljanj junaka pripovedi razgrinja slovenski vsakdan.

Na koncu velja zapisati, da so tudi knjige tega paketa v oblikovnem smislu delo Julijana Miklavčiča, ki je ujel pravo mero med zahtevami dobrega knjižnega oblikovanja in okusom slovenskega bralca ter mu dal v roke prijetno oblikovane knjige.

MiM

5 PRIJATELJEV

Med tistimi peresi, ki so si utrli svetovno priljubljenost, je gotovo tudi angleška mladinska pisateljica Enid Blyton s serijo pripovedi Pet prijateljev. Pri nas nismo vse do pred kratkim imeli prevedenega nobenega njenega dela, čeprav so njene knjige sicer preplavile v kakih sto jezikov, naklad pa so dosegle milijonske številke, kar vse kaže, da gre res za dela, ki pritegujejo po zornost in razvnamajo domišljijo otrok.

Mladinska knjiga je prededkom Mrazom naredila najbrž uspešno potezo, ko je med knjige svojega bogatega programa otroškega in mladinskega slovstva uvrstila tudi delo omenjene pisateljice Na otoku zakladov. Z njo je začela novo knjižno zbirko 5 prijateljev, pravzaprav izbor Blytoninih povesti. V načrtu je, da bodo vsako leto izšle štiri knjige. Zgode in nezgode treh dečkov, deklice in psa bodo gotovo našle zavzete bralce tudi pri nas.

Pričujoči zapisi temeljijo na resničnih dogodkih, ki so pred tremi in več desetletji razburjali dolensko javnost, le osebe in kraji v njih so, ker so glavni junaki povečini že pošteno odslužili svojo kazen, zmišljeni.

Hudo je ubiti mater

Že od nekdaj so bile družinske razmere pri Boretovih nevzdržne, to je na svoji koži večkrat občutil tudi sin Janez. Oče in mati sta se domala vsak dan prepirala, mati je tudi rada pila, zato nič čudnega, če je Janezova sestra že s petnajstim leti odšla od hiše, Janez pa je navzlic svojim vsega sedemnajstim letom že razmišljal, da bi pričel svoje življenje. Vse pogostejše se je oziral za dekleti, toda materi nobena ni bila pogodu, zanj so bile vse kurbe. Izjema je bila le kasnejša Janezova žena, ki je spočetka materi kolikor toliko ugajala, a je kmalu dobila enak vzdevek kot vse predhodnice. Mati je Janezu govorila, da doma ne potrebuje nikogar in naj, če se misli poročiti, gre od doma. Že sama misel na poroko svojega sina je Boretovo spravljala v bes, najhujše pa je bilo takrat, ko je Janezovo dekle zanosilo. Novice o tem in da se misli poročiti, Janez ni sporočil materi, pač pa le očetu, vendarle je vest Boretovi prišla na uho.

To je bilo v času, ko je bil Janez med služenjem vojaškega

roka doma na dopustu. Mater je vest o nameravani poroki docela vrgla s tira. Norela je in razgrajala in Janeza naganjala na Kranjsko toliko časa, da je poroko le preprečila in se je Janez neporočen vrnil k vojakom v Zagreb. Toda kmalu je spoznal, da ni ravnal prav, da je izdal dekle, zato se je že čez en teden v Zagrebu poročil. O dogodku je pisal tudi domov, mati pa mu je odgovorila, da poslednji več družinski član. Snor je skušal rešiti oče,

vendar je bil edini rezultat njegovih prizadevanj ta, da se je tudi on skregal z ženo; za nameček mu je ta zabrusila v obraz, da ima ljubezensko razmerje s sinovo ženo. Tako so se prepri stopnjevali iz dneva v dan, iz meseca v mesec, dokler se Janez in žena nista sprijaznila s tem, da bosta živela drugje. Janez zaradi vsega tega eno leto ni prestopil praga domače hiše. Edina vez z domom mu je bil oče, ki pa je bil vse pogostejše bolan. Prav zato sta Boretova naposled predlagala in sklenila z Janezom izročilno pogodbo o posestvu, v zameno pa se je Janez obvezal, da bo skrbel za starše. A mir je bil le navidezen. Že čez en mesec je prišlo do prvega hujšega prepira, zaradi katerega je Janez sklenil pogodbo razveljaviti. Mati tega ni prenesla, poskušala se je celo zastripiti in Janez jo je navzlic njenemu nasprotovanju odpeljal v bolnišnico, kjer so jo pozdravili. Malo zatem je umrl oče, kako leto kasneje pa je Janez dobil stanovanje v mestu.

Zemlje doma ni zapustil, redno jo je obdeloval in pomagal na posestvu. Prepri pa so se še kar naprej vrstili. Mati je snaho še zmeraj zmerjala, zaradi česar je Janez materi celo zagrozil s tožbo, a je potem od nje odstopil, kajti zagrozila mu je, da se bo v tem primeru obesila. Do prepira pa je prišlo tudi dan pred usodnim 22. julijem. Mati je imela raje sosede kot svojega sina. Eden od njih je to izkoristil in večkrat zbadal Janeza. Med žetvijo pšenice je zato prišlo do prekanja in celo pretepa, vendar brez hujših posledic. Zato pa je počilo naslednje jutro.

Janez je prišel domov že pred šesto uro jutraj. Najprej

je spustil iz kokošnjaka piščance, ki jih je redil doma, nato pa prijel za sekuro in na tla pred svinjakom sekal drva. Preteklo je le kakih 5 ali 10 minut, ko je zaslišal mater, kako znova vpije nanj, rečoč: »Pojdi s kranjsko kurbo na Kranjsko sekat, tukaj nimaš kaj iskati!« Janezu je naposled prekipelo, s sekuro je skočil nad mater. Sam se kasneje ni spominjal, kolikokrat jo je udaril. Sosedom je zatem naročil, naj pokličejo miličnike, sam pa je odšel domov, da se poslovi od žene in otrok.

Komisija celjskih kriminalistov in posavskih miličnikov je med ogledom kraja dejanja našla ob ograji večjo mlako krvi, ob njej ženski lasni glavnik, na tla pa sekuro, katere toporišče je bilo krvavo. Boretove ni bilo več doma, z rešilcem so jo odpeljali v bolnišnico, vendar je hudim ranam podlegla že med prevozom. Obducent je v izvidu zapisal, da je imela prelom lobanje v zatilnem predelu, vzdolžni prelom lobanjske baze in lobanjskega svoda, obtolčenine in raztrganine malih možganov in več drugih hudih poškodb glave, kar vse je bilo vzrok nagle smrti.

Janez je miličnike pričakal doma, med ženo in otroki. Mirno je odšel z njimi, dejanje je v celoti priznal. Zavedal se je, kaj je storil, vedel pa tudi, da drugačnega konca po vsem tistem, kar se je leta in leta dogajalo, ni moglo biti. Žena mu je sicer govorila, naj pusti vse skupaj, naj ne hodi domov, toda domotožje je bilo prehudo. Domov je hodil, čeprav je vedel, kaj ga tam čaka.

Obpravna je bila čez slabe tri mesece. Senat novomeškega okrožnega sodišča je Janeza, ki je na sojenje čakal v priporu, obsodil na 3 leta strogega zapora. Skušal je z zahtevno za izredno omilitve kazni in navedel, da ima bolno ženo, nizko plačo in vrh tega na skrbi dva mladoletna otroka. Odgovor je bil negativen. Tudi predsedstvo SRS ni ugodilo prošnji za pomilostitev. Naposled je bil 1. aprila 1974 vendarle pogojno spuščen iz KPD Dob. Sklep o tem je izdal republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo.

B. B.

OBRAZI

Nova cesta do starih spominov

Ceste so živa stvar in po njih potujejo živi ljudje. Vedno je bilo tako. Gradimo jih, s trudom, žulji, požrtvovanjem, da bi nam bilo lažje in lepše živeti. Ob tem pa včasih nehoti pomislimo, da jih gradimo tudi v imenu tistih, ki so utirali drugačna pota in so na teh poteh, ne da bi dosegli svoj cilj, za vedno ostali. Naše lepše življenje je tudi dolg od tistih, ki so svojega žrtvovali.

Danes nas lepa in široka cesta popelje v Veliki Podluben. Še ni dolgo tega, ko so bile kolesnice umerjene le na široko okovanih kmečkih voz in se je v vas le s težavo prebilo motorno vozilo. Hiše, stisnjene k vznožju Ljubna, so bile takrat kot osamljeno gnezdo, v katerega zaspano življenje je le redko pljusnil val zunanjih zmed. Gozd vsenaokoli je bil filter, ki je zadrževal k hribu priklenjeno samoto. Cesta je kot močna krvna žila prebila gozd in v domačijah pod hribom spet močnejše utripa življenje, ki je prej grozilo, da bo izdihnilo v samoti.

Pri šestinsedemdesetletni vdovi Angeli Grande v Velikem Podlubenju na vlada mir. Skozi okna v izbi izginja svetloba nedeljskega popoldneva in od pravkar zakurjene krušne peči se že razširja prijetna toplota. Vse je tukaj tako, kot je bilo že desetletja in desetletja v takih kmečkih izbah. Postelja v enem kotu, v drugem omara, ob steni preprosta miza, na steni nekaj slik, okoli peči pa klop, ki vabi k toploti in pogovoru. Kmečka peč je kot nalašč za obujanje spominov, medtem ko mrak že briše podobe na stenah.

»Tukaj v vasi sem se rodila,« pripoveduje Angela. »Veliko otrok nas je bilo, kar devet, pa jih je nekaj kmalu pomrlo, brat Janez je izginil v Argentini. Oče je bil kmet, poleg tega pa je še tesaril naokoli. Tudi jaz sem morala kmalu od doma. Hodila sem na taberhe, da sem zaslužila nekaj malega za priboljšek ali nekaj denarja, da sem se opravila, saj se je doma le stežka našel kak dinar. Nekaj let pred vojno sem se poročila z Antonom Grandejem. Bil je doma z Vrha. Tukaj sva si uredila dom. Potem pa je prišla vojna.«

Ob spomenu na vojno Angeli zadrti glas. Daleč nazaj je že, pa vendar znova in znova odpira stare rane. Prizanesla ni Podlubenju in prizanesla ni njeni mladi družinici. Z Antonom sta imela v tistem usodnem času, malo pred 1. septem-

brom, leta 1944 že tri otroke. Najstarejši hčerki Toni je bilo devet let, sinu Jožetu nekaj več kot pet in najmlajšemu Janezu komaj petnajst mesecev. Tone je kmalu po začetku vojne postal terenec, potem pa je tudi s puško v roki branil ta lepi košček domovine pred okupatorji. In tako je prišlo tisto, česar se je vedno bala, ko so v noč iz oddaljenih gozdov pokale puške in regljale strojnice. Sporočili so ji, da mož leži smrtno ranjen na svojem domu na Vrhu.

»Takrat je bil s tovariši na sestanku pri Krenu na Draganjih selih. V hiši so jih presenetili belogardisti, nekaj partizanov je ušlo skozi okno, Anton pa ni mogel več. Skril se je v omaro, ki so jo belogardisti potem prereševali s strelji. Ostal je živ, vendar so ga zajeli. Peljali so ga čez Dolenjske Toplice proti Novemu mestu in ga med potjo pretepali, da bi izdal tovariše. Ker tega ni hotel, so ga pri Srebrničah ustrelili v glavo in pustili. Knafeji iz Srebrnič ga je pripeljal z vozom k njegovi materi na Vrhu. Takrat je bil še živ. Hotela sem k njemu, vendar me partizani niso pustili iz vasi. Vsenaokrog so bili boji in bali so se, da bi zadelo še mene. Šele drugi dan sem s starejšima otrokoma lahko prišla na Vrhu. Bilo je že prepozno. Pokopali smo ga v Vavti vasi, saj do našega pokopališča v Šmihelu nismo mogli.«

Toplina krušne peči ne more pregnati mraza, ki se seli v dušo od teh spominih. Potem pripoveduje Angela še o vseh tegobah in težavah, da je v tistih težkih časih kot komaj dvaintridesetletna vdova spravila nedoletne otroke pokonci in do kruha. Takrat še ni bilo ceste. Peč so morali v šole, skozi gozdove v oddaljeno mesto. Sedaj so vsi preskrbljeni. Angela pa ima že pet vnukov in dva pravnuka. Trdo delo je Angelo vedno kalilo, zato se nobenega dela še sedaj ne brani. Rada pa posedi tudi za toplim zapečkom in bere. »Da bi se pa dala slikati? Ne, to pa ne! Tam za vrtom je spomenik. Naš je tudi gori, pa še nekaj drugih, ki so padli v bližini vasi, pa ga poslikajte!« In res sem tako storil.

TONE JAKŠE

Vsi novomeški graščaki

Naš sogovornik Edo Zorko se je rodil očetu Janezu, ki je bil trdna kranjska korenina, in materi Malči Krombholz, hčerki avstroogrškega častnika. Ženska je imela smolo, zamočala je svojega prvorojenčka, ki ga je na Dunaju rodila v času, ko ji je umrl zaročenec. Zaradi tega je prišlo do ločitve, kar bi se lahko za komaj devetmesečnega Eda tragično končalo. Mama je namreč zagrozila, da bo drugorojenca vrgla v Ljubljano, če ga ne vzamejo očetove sestre Ivanka, Ana in Rezika, ki so živle na novomeškem Bregu.

Teta Ana Zorko, ki je bila priznana šivilja, si je kruh služila s šivanjem na okoliških gradovih. Vedno jo je spremljal mali Edi, ki se je tako spoznal z gospodično Mery na Bajnofu, grofom Rudolfom Margherijem Commandonom na Starem gradu, grofom Ulmom na Klevevžu, pl. Ridererjem v Srebrničah itd. Vedno je imel odprte oči in napeta ušesa, zato je slišal in videl marsikaj, česar ne bi smel.

Čeprav so graščaki pravili, da se jim po žilah pretaka modra kri, so bili pod kožo krvavi kot vsi drugi ljudje. Kasneje, ko je nekoliko odrasel, pa je Edi obiskoval gradove v spremstvu svojih prijateljev Slavka in Milana Groma, Karla Mohorčiča, Draga Zupančiča, Ivana Štruklja, Francija Oblaka in nepozabnega Slavka Strajner-

Grad Klevevž, kjer je prebival graščak Ulm, je vedno prijazno sprejel utrujenega popotnika. Med vojno je bil požgan.

kot je Ulm, ne pomni. Navadno je za »lohn« dobila dvakrat več, kot je računala. Skratka, Edo je imel občutek, da so ljudje, in da se trudijo živeti v sožitju s svojimi sosedi.

Lastnik gradu Bajnof je bil veleposestnik in trgovec Robert Germ, posebno znana pa je bila hčerka gospodična Mery, ki je bila izredno živahna. Zlasti med lovci je imela precej prijateljev. Končno se je zapletla s pastirjem, kar ji je uničilo življenje.

NEVIHTA NAREDI OTROKA

Njej je bila precej podobna graščakinja s Hmeljnika, ki nikamor ni mogla brez svojega vranca. Pot jo je največkrat zanesla v Novo mesto, kjer se je zadrževala po uradih, ali pa v trgovinah. Tudi tam ni našla svoje sreče.

Na Starem gradu je kraljeval grof Rudolf Margheri Commandona, ki je imel sina in hčerko, bivala pa sta na Otočcu. Kontesa se je rada spogledovala s posli, posebno ji je bil všeč brkati in postavni Jordan, ki jo je navadno spremljal na ježi.

Nekoč ju je ujela nevihta. Jordan je silil, da gresta domov, kontesa pa se je odločila za vedritev v leseni uti ob poti. Ker jo je zeblo, jo je fant moral

greti. Obema je to očitno bilo všeč, drugače se ne bi čez devet mesecev rodil otrok, ki so ga krstili za Bertla. Stari grof Marheri je zamižal na eno oko. Da bi rešil družino sramote, sta se mlada dva poročila. Dobila sta pristavo na Draškovicu.

Čeprav se je na pol grofič Bertl rodil ob Krki, ni nikoli maral vode. Pri vojakih v Zagrebu je imel velike težave z umivanjem. Ker se je branil vode, so ga morali očediti kar s sirko vo krtačo.

FANTA SO V ŠOLO PRIPELJALI BELI KONJI

Lastnik gradu Srebrniče je bil avstroogrski konjeniški oficir (Rittmeister) pl. Riderer, ki je imel sina Bobyja in hčerko Elizabeto. Bobyja je vsak dan v gimnazijo pripeljal par belih konj. Nikoli ni prišel brez dobre malice. Ker je sedel med Edom Zorkom in Francijem Oblakom, so postali dobri prijatelji. Boby ni nikoli jedel sam, vedno je dobrote razdelil s svojima sošolcema.

Največji užitek za njegove sošolce je bil, če so se lahko peljali s kočijo in kadar so jih Ridererjevi povabili na rojstni dan Bobyja ali pa Elizabete. Mize so se šibile pod težo dobrot, ki jih otroci prej niti kasneje niso videli. Vsi, ki so bili

pri Bobyju doma, so trdili, da nikoli niso videli njegove mame. Niso vedeli, zakaj ni prišla med goste. To je ostala skrivnost. Elizabeta je imela rada moško družbo in se je z bratovimi sošolci prijetno zabavala.

Čeprav je Boby v glavnem govoril nemško, se je na vso moč trudil, da bi se naučil slovensko, kar mu je tudi uspelo. Sošolci so mu radi pomagali.

Čeprav so otroci, ki so tavalji po okolišnih Novega mesta, povsod naleteli na lep sprejem, jim je najbolj ostal v spominu stari grof Margheri, ki je bil zelo podoben avstrijskemu cesarju Jožefu. Na Starem gradu so imeli pri vходу veliko kamnito mizo, kamor so lahko popotniki sedli k počitku. Grof je naročil dekli, da jim je postregla s kislim mlekom in črnim kruhom.

Grof Rudolf se je zelo rad rokoval. Roko je podal tudi otrokom, kar jim je bilo zelo všeč. Vedno je dejal: »Pa še kaj pridite, ko boste šli mimo gradu.«

Na Pogancih je bil oskrbnik gradu Schneider, ki je imel sina Feliksa. Fant je z novomeškimi pobalini hodil v osnovno šolo pri patrih frančiškanih. Zato so ga doma večkrat obiskali. Fantov je bila vesela zlasti teta, mamina sestra, ki je znala slovensko, ker

Stari grof Rudolf Margheri Commandona, ki je dočakal visoko starost (1854 — 1929), je bil velik prijatelj otrok.

je hodila k nunam v šolo. Starejši ženski je bil zlasti všeč Štrukljev Ivan. Nekoč je bil pobožala po »šlicu« in dejala, da fant potrebuje nove hlače. Potem Ivana nikoli več ni bilo na Pogance, ker so ga otroci dražili, če je že dobil nove hlače. Ker je bil Ivan bister fant, je vedel, kam pes tace moli, zato sošolcem ni ostal dolžan.

Na gradu Rupeč vrh so prebivali graščaki, ki so imeli lepe konje, na katere so bili zelo ponosni. Njihov sin Fritz, ki je skupaj z drugimi otroci drgnil šolske klopi, je bil nadut nemčur. Taki so bili tudi njegovi starši. Otroci so ga nagovarjali po slovensko, pa delal se je, ko da ne razume niti besedice.

Ko sem po spominih starega Novomeščana Eda Zorka pripravil zapis o življenju na gradovih, je prišlo iz Radovljice sporočilo, da se je v 88-letu izteklo življenje našega pripovedovalca, najmlajšega avstroogrškega vojaka Maistrovega borca, gardista v kraljevi gardi, slovenskega partizana in rodoljuba. Edo Zorko je umrl 23. oktobra.

SLAVKO DOKL

Grad Bajnof pod Trško goro, ki je tudi bil žrtev druge svetovne vojne, je bil v lasti novomeške družine Germ.

MiM

§ dežurni poročajo

DOMA RAZGRAJAL — Trebanjski miličniki so 10. decembra pridržali do izteznitve 25-letnega Marka Z. iz Male Loke. Mladenec je, opogumljen z maligami, doma razgrajal, tako da ga čaka pot k sodniku za prekrške.

ODPELJAL KOLO Z MOTORJEM — V času med 15. in 18. uro je nekdo 8. decembra šaril po dvorišču Igorja Kmeta v Trebnjem in neopazno odpeljal kolo z motorjem znamke Tomos APN 6. Lastnik je oškodovan vsaj za 700 tisočakov, novega lastnika pa ta čas še iščejo.

VLOMIL V OSEBNI AVTO — V noči na 7. december je nekdo vlomil v osebni avto zvoneta Gavriča iz Tavčarjeve ulice v Novem mestu. Neznane je iz vozila odnesel električni vrtni stroj, podaljšek električnega kablo in za nameček še hlače. Gavrič je tako oškodovan vsaj za poldrugi milijon dinarjev.

OB REZERVNO KOLO — Nekdo je med 5. in 12. decembrom iz osebnega avta 42-letne Metličanke Dragice Vrbanič zmaknil rezervno kolo, vredno okoli 300.000 din.

NADLEGOVAL GOSTE IN RAZBIJAL STEKLENINO — 10. decembra so miličniki pridržali do izteznitve 21-letnega Mirka Goloba z Glinke. Mladenec je v mirski gostilni Na klančku nadlegoval goste ter razbijal steklenino, za kar ga čaka pot k sodniku za prekrške.

SMRT KOSI NA CESTI

KOČEVJE — 7. decembra je bil na sodišču v Kočevju obsojen na 6 mesecev zapora in na prepoved vožnje motornih vozil za dobo 8 mesecev 23-letni Bojan Gornik iz Bukovice 16 v ribniški občini, ki je 16. septembra 1987 na Gorenjski cesti v Ribnici povzročil prometno nesrečo, v kateri je izgubil življenje 66-letni Stane Poje iz Grčaric. Do nesreče je prišlo, ker se Gornik pred prehitevanjem tovornjaka ni prepričal, če je prehitevanje varno. To pa mu je onemogočal tudi tovornjak, ki mu je zakrival pogled. Sodba še ni pravnomočna.

V baraki oropali prijatelja

Sodni epilog januarskega roba v Dobovi: po 2 leti zapora za Bogdana Hudorovca in Romana Brajdiča — Plen so si razdelili — Večerja v »Ribji«

DOBOVA — Že kmalu po novoletnih praznikih, točneje 4. januarja letos, so se v Novem mestu zbrali 29-letni Bogdan Hudorovac-Mario iz Janjaka in mladoletni V. B. Dogovorili so se, da se odpeljejo v Dobovo, kjer naj bi nekemu Dušanu Hudoroviču prodali harmoniko. Rečeno-storjeno.

Z avtomobilom so se ustavili v gramoznici pri Dobovi, kjer ima Hudorovič, ki je bojda Hudorovčev prijatelj, svojo barako. Kmalu so pričeli s pogovorom o kupčiji, vendar s prodajo harmonike iz klove kakšnih razlogov ni bilo nič. Hudorovič je nato obiskovalce poprosil, naj ga odpeljejo po nekih opravkih, nakar jih je povabil še na pijačo v gostilno Katič pri dobovski železniški postaji. Med pitjem je trojica obiskovalcev opazila, da Hudorovičeva denarnica ni prazna, celo nasprotno.

Z NOŽEM NAD SOSTANOVALCA

KRŠKO — 4. decembra ob 17.50 se je močno vinjen vrnil v samski dom Pionirja v Krškem 23-letni Branko Manasievski. V sobi se je prišel pripraviti s Manasievcem Mitkom Kostadinovim, med prekanjem je pograbil nož in hotel z njim na postelji ležečega Kostadinova zabosti v prsi. Ta je bil na srečo še tolikanj pribešen, da se je vboja ubranil z nogami, pri tem pa je napadalec porazil po goleni. Zoper Manasievskega bo podana kazenska ovadba temeljnemu javnemu tožilstvu.

CESTARJI KRIVI NESREČE

SPODNJA LIBNA — 7. decembra ob 7. uri se je po regionalni cesti med Brežicami in Krškim peljala z osebnim avtom 32-letna Frančiška Vogrinč z Trebeže. V Spodnji Libni jo je na poledenec delu ceste pričelo zanašati, trčila je v kilometrski kamen, nakar se je vozilo prevrnilo. Vogrinčeva je bila hudo poškodovana in so jo prepeljali na zdravljenje v breziško bolnišnico. Materialne škode je bilo za poldrugi milijon din. Zoper Cestno podjetje, tož Krško, bo podan predlog sodniku za prekrške.

Je suspenz pisala le napaka?

Del ozadja skopo napisane vloge za razrešitev mag. Janeza Kramariča z mesta in funkcije sodnika — Nezakonit suspenz?

NOVO MESTO, ČRNOMELJ — Komisija za volitve in imenovanja skupščine občine Novo mesto je konec minulega tedna prejela kratko vlogo, s katero magister Janez Kramarič, vodja kazenskega oddelka novomeškega temeljnega sodišča, prosi za razrešitev s funkcije sodnika. Komisija je vlogo, v kateri ni nikakršne obrazložitve za takšno odločitev, obravnavala, vzela na znanje in prepustila za odločitev delegatom skupščine občine Novo mesto, ki se bodo na svoji seji zbrali 26. decembra.

Dogodek sam po sebi gotovo ne bi bil kaj posebnega, če ulica za takšno odločitev verjetno edinega dolenskega magistrata pravnih znanosti ne bi imela svojih razlag. Navsezadnje je sodniška mesta v zadnjih letih iz takšnih in drugačnih razlogov zapustilo že kar lepo število pravnikov, zakaj torej ropot ob še enem takšnem primeru, bi kdo rekel. Pa je razlogov več, in to tehničnih. Ulica je le eden med njimi, drugi je ne naključno dejstvo, da je mag. Janez Kramarič le nekaj dni, preden je oddal svojo vlogo komisiji za volitve in imenovanja, prejel od predsednika novomeškega temeljnega sodišča Janeza Gartnerja sklep o suspenzi z delovnega mesta zaradi očitane kršitve pri delu, tretji, pa zagotovo ne zadnji, je ta, da gre za strokovnjaka, ki je poklicu in sodiščem pustil celih 27 let izredno plodnega in s priznanji potrjenega dela. Tudi to so dejstva, enako kot tisto, da je Janez Kramarič pri svojem delu naredil napako. A ne takšno, kot govori ulica. Ni prejel nobene podkupnine, ni podlegel kakšnemu pritisku med sojenjem, ni razso-

jal brez dokazov. Trdil se je, da kdove kolikoli v svojem 27-letnem sodniškem stažu stori tisto, kar od njega zahteva zakon in sodniška etika. Pa se mu je v delo prikradla napaka, za naše pojme povsem človeška. Le kdo je danes nezmojljiv? Ko je razsojal o neki prometni nesreči, je obtožencu izrekel po novem zakonu eno najvišjih denarnih kazni, v hipu pa, ko se je razpravna dvorana izpraznila, spoznal napako. Dejanje je segalo v leto 1985, pravniško pravilo pa je, da mora sodnik obtožencu izreči kazeno po zakonu, ki je zanj ugodnejši. V tem primeru je bil to stari zakon, katerega najvišja dopustna denarna kazen je bila za polovico nižja od izrečene. Janez Kramarič je temu primerno spremenil sodbo in o tem tudi obvestil obsojenca in njegovega zagovornika. Med tem, ali pustiti nezakonito sodbo ali jo na nezakonit način popraviti, se je odločil za slednje. Prvo bi ga nemara stalo le ugled, drugo ga bo, očitno, služba.

Sam ne komentira te svoje odločitve in kasnejših dogodkov, z molkom obdani so tudi na sodišču. Pa vendar. Iz ust pravnikov, ki so videli sklep o suspenzi, prihajajo trditve, da je nesprejemljiv in nezakonit. In tudi sami se lahko vprašamo: le komu je bil Janez Kramarič s to svojo napako tako nevaren in kdo je bil z njo tako ogrožen, da je moral do včerajšnji vodja kazenskega oddelka tako rekoč v hipu predati iz rok vse sodniške spise? Pa še nekaj: če je bil izrečen in izdan suspenz, bi moral nemudoma steči tudi nadaljnji postopek, o tem pa naši resda skromni viri informacij zaenkrat ne vedo prav nič. Toda to so navse-

zadnje pravniška vprašanja, obstajajo pa tudi človeška.

Dolenjsko pravosodje se ne more pohvaliti z obiljem strokovnega osebja, nasprotno, veliko jih je, ki zapuščajo delo na sodnih in se podajajo v donosnejše službe, manko sodnikov ni prizanesel tudi novomeškemu temeljnemu sodišču. In že zaradi tega je čudno, da naganjajo na ceste človeka, ki je bil dolenskem pravosodju doslej lahko v ponos. Navsezadnje je bil Janez Kramarič tisti, kateremu so vselej zaupali obravnavo najtežjih sodnih spisov, pa najsi je šlo za klasični ali gospodarski kriminal. Človeka, ki je pred štirimi leti, ko je bil vodja enote temeljnega sodišča Novo mesto, kot prvi Dolenjec na ljubljanski pravni fakulteti magistriral iz kazensko-pravnih znanosti. Človeka, čigar strokovnost je pustila sledove tudi v slovenskem pravosodju, o tem pričajo številna priznanja, ki jih je prejel za svoje delo.

Janez Kramarič se je sklenil umakniti častno, storjene napake, ki v slovenskem pravosodju ni edina, zato pa je edinstvena novomeška reakcija nanjo, ne skriva, ne more pa skriti tudi razočaranja. Ko bodo delegati novomeške skupščine prihodnji ponedeljek, 26. decembra, odločali o ponujeni razrešitvi, bodo skoraj zagotovo zahtevali vzroke zanjo. Kajti vsi ali vsaj velika večina njih Janeza Kramariča pozna. Če ne njegova osebnost, pa njegovo delo. In teh nekaj vrstic je nastalo tudi zato, da javnost izve vsaj del ozadja tistega, kar skriva prejšnji teden oddana in v suhoparnem jeziku napisana vloga komisiji za volitve in imenovanja skupščine občine Novo mesto.

BOJAN BUDJA

Navzlic nizkim plačam manj stavek

Letos na Dolenjskem za dobro tretjino manj nezadovoljstev delavcev in prekinitev del — Prekrškov zoper javni red in mir vse več — Alkohol

Nekaj značilnosti letošnjega leta na področju javnega reda in miru na Dolenjskem je že na dlani. Če drugega ne, to, da bo prekrškov kar precej več in da jih je bila domala polovica storjenih pod vplivom maliganov, kot tudi to, da se njihova struktura v primerjavi s prejšnjimi leti ni kaj prida spremenila.

Podatki za letošnjih devet mesecev kažejo, da je bilo v tem času na območju novomeške UNZ, ki zajema štiri dolenske občine, storjenih 850 kršitev javnega reda in miru ter da so miličniki obravnavali 772 oseb. In še ta podatek: od 850 kršitev jih je bilo kar 420 storjenih v vinjenem stanju. Daleč največ je bilo prepirov, vpitja, razgrajanja in kričanja, sledijo pa pretepi, omalovaževanje službenih oseb, drzno vedenje in še kaj. Po gornjih ugotovitvah je povsem razumljivo, da je bilo kršitev največ v gostinskih lokalih, sledijo pa jim prekrški, storjeni na ulici, cesti in privatnih stanovanjih. Kot zanimivost dodajmo, da je bilo letos zabeleženih zelo malo kršitev na vlakih ter javnih shodih in prireditvah. Še pogled na strukturo krši-

teljev: kar 81,5 odstotka je bilo takih, ki so bili stari preko 30 let, medtem ko so, denimo, mladoletniki storili vsega 4 odstotke prekrškov, študentje pa 2,7.

Dolenjski miličniki v letošnjem letu še niso obravnavali kaznivga dejanja s političnim obeležjem, pač pa le 3 tovrstne prekrške, kar je daleč pod lanskim številom. Prav tako je bilo letos na Dolenjskem tudi manj nezadovoljstev delavcev in prekinitev del. Po podatkih novomeške UNZ je bil ov letošnjih devetih mesecih 19 rezadovoljstev, od katerih jih je 10 kasneje preraslo v prekinitve dela. Ob tem ni vnevar podatek, da je v delovnih organizacijah in skupnostih, kjer so se nezadovoljstva pojavila, zaposlenih skupaj 10.018 delavcev, od tega jih je bila dobra tretjina aktivnih pri izražanju nezadovoljstva.

POLEDICA NA GORJANCIH — Letošnja zima, čeprav pretežno suha, je na cestah postavila svoje pasti. Prejšnjo sredo se je na gorjanski cesti tik pod Vahto v eno takih udel voznik audija. Na sicer suhi gorjanski cesti je bil poledenel le nekajstometrski del pod Vahto proti novomeški strani in na ovinku je prišlo do trčenja s tovornjakom. Na srečo hujših posledic ni bilo. Če nič drugega, pa bi tudi ta nesreča morala opozoriti cestarje, da na takih kritičnih odsekih, ki so znani, bolj poskrbe za varno vožnjo. (Foto: A. B.)

140 KILOMETROV NA URO SKOZI MESTO

BREŽICE — 8. decembra ob 1.20 ponoči se je po cesti iz Krškega proti središču Brežic peljal s svojim porshejem 27-letni Branko Krznarič. Vozil je s hitrostjo kar 140 kilometrov na uro, zato ni nič čudnega, da ga je pri pošti na delno poledeneli cesti zaneslo. Bočno je drsel kakih 120 metrov in pred hotelom trčil v avto, da ga je odbilo v tri druga vozila. Krznarič je poleg tega zadrl še v eno vozilo na drugi strani ceste. Skupne škode je za okoli 15 milijonov din, zoper predrznega voznika pa bo podana kazenska ovadba tožilstvu.

VLOM V KOMBI

ČATEŽ — Neznani storilec je 10. decembra med 21. in 21.30 vlomil v kombi Vida Vujančevića iz Basičev. Vozilo je bilo parkirano pred motelom Čatež, storilec pa je iz njega odnesel moško usnjeno jakno, iz ženske torbice, skrite pod sedezem, pa 700 šilingov. Škode je za poldrugi milijon din.

PO DOLENJSKI DEŽELI

- Nedeljsko noč je nekdo izkoristil za popestritev svoje garderobe. Povzpeli se je na balkon hiše v Brezovem logu in 24-letnemu Alešu K. ukradel dvoje kavbojk. Še najbolj varno bo oblačila sušili na dimniku.
- Ivan P. iz Novega mesta si je za bližnje praznike pripravil štiri šunke lep oblik in jih spravil v šrambo svoje stanovanjske hiše v Ragovski ulici v Novem mestu. Noč na 7. december pa je Ivanovo hišo zavila v žalost. Šunke so v zavetju teme izgubile iz šrambe.
- V noči na minulo soboto je nekdo vlomil v kokešnjak Antona C. z Orkiveca in se obogatil z dvema petelinoma in štirimi kokošmi. Podobne zle namene je imel tudi storilec, ki je obiskal skrbno zaklenjen kokešnjak avtorja teh vrstic v Novem mestu. Kar nekaj časa se je trudil, da je premagal ročno kovan zapah, a trud ni bil temu primerno poplačan. Kokoši namreč že več kot mesec dni počivajo na varnem v zamrzovalni skrinji.

RAZGRAJAL V ZDRAVSTVENEM DOMU

KRŠKO — Težko je reči, kaj je 7. decembra ob pol polnoči v krškem zdravstvenem domu iskal 36-letni Milenko Butkovič, dejstvo je le, da je grozil medicinskemu osebju, tehnika Milana Herakoviča pa je menda hotel kar ubiti. V zdravstveni dom sta se zato odpravila dva miličnika, ki sta vročerkežnja skušala pomiriti, ko pa to ni uspelo, sta ga sklenila odpeljati na postajo milice do izteznitve. Med postopkom je Butkovič fizično napadel miličnika, tako da sta tudi ta morala uporabiti silo in napadalca ukrotiti. Zoper Butkoviča bosta napisana prijave sodniku za prekrške in kazenska ovadba tožilstvu.

OB TELEVIZOR IN VIDEOREKORDER

VELIKI PODLJUBEN — 38-letni Štefan Levčič iz Velikega Podlubja se je 9. decembra odpravil v službo, pri tem pa je pozabil zakleniti podstrešno sobo, ki jo ima nad gospodarskim poslopjem poleg stanovanjske hiše. To je nekomu prišlo zelo prav: med Levčičevo odsotnostjo je odnesel barvni televizor Panasonic national, tip PH 416, in videorekorder Codstar, tip GHV 1221, z daljinskim upravljalcem dva zvočnika t er 5 posnetih videokaset. Levčič je s tem oškodovan vsaj za 6 milijonov dinarjev. Predrežja še iščejo.

KOPALCA NAŠLI NA DNU BAZENA

ČATEŽ — V odprti bazen hotela Terme na Čatežu se je 7. decembra okoli 14. ure odpravil 39-letni Vincenc Šetinc iz Sel pri Dobovi. Kakih 45 minut je preteklo, ko sta ga na dnu bazena opazila neznan moški, ga izvlekla iz vode in o nesreči obvestila kopalkejške mojstra. Slednji je takoj pričel z oživiljanjem in umetnim dihanjem, nakar so Šetince prepeljali v breziško bolnišnico. Po mnenju zdravnikov je bil Šetinc, ki je sedaj že izven življenjske nevarnosti, dalj časa pod vodo.

VINJEN KOLESAR?

PODVINJE — Po lokalni cesti med Kapelami in Dobovo se je 7. decembra ob 13.35 peljal 41-letni kolesar Josip Vajdič iz Goljaka. Obstaja sum, da je bil vinjen, med vožnjo pa je v Podvinju, ko ga je dohitel voznik osebnega avtomobila, 23-letni Velimir Turk iz Lucelnice, in ga tudi prehitel, nenadoma zavil proti sredini in oplazil avtomobil. Vajdič je pri tem padel in se hudo poškodoval, na zdravljenje pa so ga odpeljali v breziško bolnišnico.

UJET MED ZAPORNICAMI

SEVNICA — 10. decembra nekaj po 10. uri se je do železniškega prehoda na cesti med Brestanico in Sevnico pripeljal voznik osebnega avtomobila 64-letni Rajmond Sluga z Rožnega. Prezrl je signalne znake in zapeljal na tire v trenutku, ko so se spuščale zapornice. Ostal je ujet na tirih, skušal se je rešiti z vzvratno vožnjo, a mu je takrat ugasnil motor. V tistem trenutku je iz sevniske smeri strojevodja Rudi Radman iz Ljubljane pripeljal potniški vlak in osebni avto zbil s prehoda. Sluga jo je po čudežu odnesel brez poškodb, materialne škode pa je bilo za 4 milijone din.

S ŠTIRIMI PROMILI ZA VOLANOM

BREŽICE — Po mostu prek Save v Brežicah se je 10. decembra ob 22.55 peljala z osebnim avtomobilom 37-letna Nasta Les s Čateža, v vozilu pa je sedel tudi njen mož Franc. Sredi mostu jima je nasproti privijal osebni avto, za krmilnikom katerega je sedel 28-letni Vinko Podgoršek iz Podgorja pri Pišecah. Očitno je bil močno vinjen, kasnejše meritve so pokazale, da ima v krvi kar 4 promile alkohola, tako da je zapeljal na levo in trčil v vozilo Lesove, katerega je ta skorajda že ustavila povsem na desnem robu ceste. Zakonca Les sta se v nezgodni laže ranila, materialne škode pa je za nad 10 milijonov din.

ZARADI NEPAZLJIVOSTI ZBIL NA PREHODU PEŠAKINJO — 35-letni Alojz Ivanež iz Gabrja se je 8. decembra ob 5.45 peljal z osebnim avtom iz Zabjave proti Ločni. Ko je tamkaj pripeljal do semaforiziranega križišča, je zavijal na levo proti centru Novega mesta. Zaradi nepazljivosti pa je na prehodu za pešce spregledal 37-letno Sonjo Udovč iz Velike Bučne vasi. Zadel jo je s prednjim delom vozila in jo zbil na pločnik. Udovčeva se je pri tem na srečo le laže ranila in so jo odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

TOVORNJAK ODPELJAL BREZ

PAPEŽU KAR TRI PRIZNANJA — Kar blizu 2.000 obiskovalcev se je minuli petek zbralo v novomeški športni dvorani na zabavno športni prireditvi »Izbramo športnike leta«. Kot smo že zapisali, je naslov športnice Novega mesta pripadel Lavri Kastelic, najboljša ekipa je bilo KD Krka, medtem ko je Sandi Papež osvojil naziv športnika Novega mesta za leto 1988 in naziv najboljšega športnika Dolenjske. Še tretji pa je moral Sandi Papež na oder, ko je iz rok vodje ljubljanskega dopisništva Sportskih novosti Branka Vekića (na posnetku) prejel priznanje, ki mu ga je podelil ta največji športni časopis pri nas: Papež se namreč izbral za najboljšega jugoslovanskega kolesarja v pravkar iztekajočem se letu.

ZLATA BLOUDKOVA ZNAČKA — Na tradicionalnem sprejemu za najboljše novomeške športnike in športne delavce so minuli petek podelili tudi najvišja občinska priznanja, zlate, srebrne in bronaste Bloudkove značke. Med dobitniki zlatega priznanja je bil tudi prof. Jože Glonar, ki sprejema značko iz rok predsednika občinske TKS Bojana Avbarja (desno). Glonar je nagrado dobil za predano in dolgoletno delo v atletiki in sodniški organizaciji.

POD STREHO TUDI PETNAJSTI TURNIR — Dolenjski rokometni delavci so v soboto in nedeljo pripravili že 15. jubilejni rokometni turnir v počastitev dneva JLA. Na dvodnevem turnirju je nastopilo po 6 ženskih in moških ekip, zmagali pa sta ekipi IMV Novega mesta pri dekletih in Usnjar pri fantih. Posnetek je iz ene najzanimivejših tekem med reprezentanco LAO in mladinsko reprezentanco Slovenije (beli dresi).

LETNI OBRAČUN NOVOMEŠKIH KOLESARJEV — Kar blizu 100 ljubiteljev kolesarstva se je minulo sredo zbralo na letnem občnem zboru Kolesarskega društva Krka. Prisotni so minulo sezono ocenili kot uspešno, še smelejše cilje pa so si zastavili vnaprej. Nič čudnega, kajti članska vrsta bo letos popolna, zanjo bodo v novi sezoni med drugimi vozili Papež, Smole, Glivar, Božič, bivši rogovec Robi Šebenik, da ne naštevamo vseh. Občni zbor je izvolil tudi novo vodstvo kluba, ob tem pa dosedanjemu predsedniku Marjanu Zupancu izrekel priznanje in pohvalo za požrtvovalno in predano delo.

VITEZIČ SEDMI

MARIBOR — Minulo soboto je bil v Mariboru mladinski republiški pozivni turnir Top 20. Igralci so bili razdeljeni v dve kakovostni skupini: v prvi je zmagal ljubljanski Ignjatovič, medtem ko je Novomeščan Alan Vitezič zasedel sedmo mesto. Zmagovalec druge skupine je bil Murn iz Kočevja.

Sreča je pomagala do četrte zmage

Tesna zмага novomeških košarkarjev nad Iskro

V soboto je bilo odigrano predzadnje kolo v prvi republiški košarkarski ligi, novomeški košarkarji pa so na svojem igrišču zabeležili izredno pomembno zmago z neposrednim nasprotnikom v boju za obstanek.

Igralci Iskre iz Nove Gorice so že od nekdaj trd oreh za novomeške košarkarje in to se je potrdilo tudi v soboto. Gostje so vodili domala vse srečanje in bili na pragu druge prvenstvene zmage, vendar se je športna sreča tokrat nasmešnila novomeškim. V slabih razgledih, medtem ko je Novomeščan Alan Vitezič zasedel sedmo mesto. Zmagovalec druge skupine je bil Murn iz Kočevja.

Igralci Iskre iz Nove Gorice so že od nekdaj trd oreh za novomeške košarkarje in to se je potrdilo tudi v soboto. Gostje so vodili domala vse srečanje in bili na pragu druge prvenstvene zmage, vendar se je športna sreča tokrat nasmešnila novomeškim. V slabih razgledih, medtem ko je Novomeščan Alan Vitezič zasedel sedmo mesto. Zmagovalec druge skupine je bil Murn iz Kočevja.

Skupna zмага DŠI v Riko

Končane delavske športne igre ribniške občine

RIBNICA — Podelitev priznanj in pokalov najboljšim ekipam in posameznikom je pomenila hkrati konec letošnjih tekmovalnih iger ribniške občine. V šestih disciplinah je moči merilo okoli 500 delavcev iz 14 delovnih organizacij, največ uspeha pa so imeli tekmovalci Rika, ki so iz rok sekretarja OS ZS Ribnica Dušana Bajdeta prejeli prehodni pokal.

Poglejmo še rezultate! Mali nogomet: Inles—Riko 1:3, Mercator KZ—Riko 1:3, Inles—Mercator KZ 5:2. Vrstni red: 1. Riko, 2. Inles, 3. Mercator KZ, itd.

Namizni tenis: Riko—Donit 3:0, Riko—Elektro 3:1, Riko—Inles 3:0, Donit—Elektro 0:3, Donit—Inles 1:3, Elektro—Inles 3:0. Vrstni red: Riko, Elektro, Inles.

PRIZNANJA RIBNIŠKIM ROKOMETNAŠEM

RIBNICA — V Novem Sadu je bilo pred dnevi tekmovalje kadetskih republiških reprezentanc, na katerem je Slovenija osvojila prvo mesto. Veliko zaslug za to gre zagotovo trenerju reprezentance Zdenku Mikulinu in štirim igralcem Inlesa, ki so nastopili v tej ekipi: Lapajnetu, Miheliču, Lesaru in Tomšiču. Vsi imenovani so v soboto na slovesnosti ob 40. letnici Rokometne zveze Slovenije v novomeški športni dvorani pod Marofom dobili priznanja in diplome.

Sobota daje jesenskega prvaka

Derbi II. zvezne lige med Pionirjem in Salonitom bo v soboto ob 19. uri v dvorani pod Marofom — Gladek poraz Kočevk — Ogorčen boj za obstanek

Sobota bo odločila prvaka jesenskega dela prvenstva v zahodni skupini II. zvezne lige; v novomeško športno dvorano pod Marofom namreč prihaja ekipa Salonita, ki se navzlic dvema porazoma še ni odrekla ambicij po prvemu mestu in napredovanju v I. zvezno ligo. Ni potrebno posebej poudarjati, da so docela enake tudi želje Novomeščanov, in resnici na ljubo je treba dodati tudi, da so zaenkrat temu cilju precej bliže od svojih sobotnih nasprotnikov.

Če je soditi po zadnjih srečanjih, potem se v soboto od 19. ure dalje obeta izredno

FINALNA TEKMA KRANJU

NOVO MESTO — V počastitev dneva republike je SD Križe pripravilo pred dnevi v novomeški športni dvorani turnir v malem nogometu, na katerem je nastopilo kar 32 ekip. V finalnem srečanju je kranjska ekipa Baza 20 s 3:0 premagala ljubljansko ekipo Pomi pizzerija-LSD, medtem ko je v tekmi za 3. mesto Parkestarstvo Novak ugnalo Divje jezdecce iz Ribnice z 2:0. Organizatorjem je pri pripravi turnirja pomagala ZTKO Novo mesto.

Uspel jubilejni turnir

Dobra organizacija in zмага domače ekipe IMV sta glavni značilnosti 15. turnirja za dan JLA

NOVO MESTO, ŠENTJERNEJ — Dolenjska je bila konec minulega tedna v znamenju rokometu. Jubilejni že 15. rokometni turnir v počastitev dneva JLA je v Novo mesto in Šentjernej privabil kar dvanajst ekip, šest jih je nastopilo v ženski, šest pa v moški konkurenci. Organizatorji, dolenjski rokometni delavci, ki jim je kot običajno priskočilo na pomoč tudi poveljstvo ljubljanskega armadnega območja, so se vnovič izkazali, za popolno veselje pa so poskrbele še domače igralke IMV Novo mesto, ki so presenetljivo zmagale na letošnjem turnirju.

Vso soboto so v športnih dvoranah pod Marofom v Novem mestu in OŠ Martina Kotarja v Šentjerneju potekali obračuni po skupinah, zmagovalci pa so se v nedeljo pomerili v Novem mestu. Poglejmo najprej rezultate predtekmovalnih: Šentjernej, ženske: Iskra—Burja 21:27 (11:12), Iskra—Josip Kraš 18:22 (7:10), Josip Kraš—Burja 20:19 (10:12); moški: Krško—Usnjar 22:29 (8:17), Novo mesto (veterani)—Krško 20:21 (12:6), Usnjar—Novo mesto 28:20 (14:8), Novo mesto, ženske: Olimpija—Krajina 18:18 (9:10), IMV Novo mesto—Olimpija 16:15

VODI MERCATOR

Odigrani sta bili srečanja 4. kola dolenjske kegljaške lige, v katerih je Mercator premagal Novo mesto s 5100:4812, Metlika pa Rudar s 4976:4795. Vrstni red: Mercator 8, Metlika 6, Novo mesto 2, Rudar 0.

PRIZNANJA NAJBOLJŠIM ŠPORTNIKOM

KRŠKO — V petek, 16. decembra, ob 17. uri bo v Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja v Krškem slovesen zaključek letošnjih delavskih športnih iger. Na prireditvi, ki jo skupaj organizirata občinska telesnokulturna skupnost in zveza organizacij za telesno kulturo, bodo podelili najboljšim športnikom pokale, diplome in priznanja, hkrati pa bodo proglasili tudi najboljše športnike in ekipe ter podelili Bloudkove značke. V zabavnem delu programa bo nastopala plesna skupina Kazina, prikazali pa bodo tudi video utrinke z letošnjih športnih tekmovalj.

zanimiv in negotov boj. V taboru novomeških odbojkarjev obljublja, da bodo dali vse od sebe za deseto zaporedno zmago, vendar zadnje Pionirjeve igre ne vplivajo dosti optimizma. Tako so Novomeščani v soboto gostovali v Pakracu in tamkajšnji zadnjevršeni ekipi, ki letos še ni okusila slasti zmag, do sobote pa je osvojila vsega sedem nizov, prepustili celo set. Še bolj kot to pa skrbi slaba in nepričljiva igra. Težko je reči, ali je šlo zgolj za podcenjevanje nasprotnika ali za padec forme, toda dejstvo je, da bodo morali Novomeščani v soboto zaigrati neprimerno bolje, če hočejo uspeti. Znanja za kaj takega imajo dovolj, v svojih vrstah imajo tudi dovolj izkušenih igralcev, in če k temu pristijemo še polne tribune športne dvorane pod Ma-

rofo, potem je jeziček na tehtnici na strani Pionirjeve ekipe. To ugotovitev pa bo seveda potrebno potrditi še na igrišču. Zmaga bi že pomenila naslov jesenskih prvakov, kajti do konca tega dela čaka Novomeščane le še tekma na Bledu.

In kako je v ženski II. zvezni ligi? Kočevke so gostovale v Foči in nenaadejno gladko izgubile proti zadnjevršeni ekipi Maglič, tako da je položaj na lestvici še bolj zapleten. V boju za obstanek je tako sedaj pet ekip z domala enakimi možnostmi za uspeh, razlika med šestimi in desetim mestom je namreč vsega dve točki. Nov derbi začelja se tako obeta že to soboto, ko se bodo na Bledu Kočevke pomerile z istoimensko ekipo. V republiški moški ligi so igralci Kočevja po pričakovanju ostali na Ravnah praznih rok. Fužinar, ki ima enako število točk kot vodilni Granit, je zmagal brez težav, pri tem pa je Kočevcem v treh setih prepustil le 24 točk.

TRADICIONALNO SREČANJE KRČANOM

SEVNICA — ZTKO in OŠ TO Sevnice sta pripravila tradicionalno športno srečanje ekip cerkijanskega letališča, Brežic, Krškega in Sevnice v počastitev dneva JLA. Po štirih urah zagriženih bojev je v streljanju zmagala Sevnica, ki je bila najboljša tudi v namiznem tenisu, medtem ko so Krčani zmagali v odbojki, šahu in kegljanju. Končni vrstni red ekip je bil: 1. Krško 18 točk, 2. Sevnica 14, 3. Brežice 10, 4. letališče Cerke 6.

J. BLAS

KOČEVSKI ŠAHISTI V PRVI LIGI

LJUBLJANA — V nedeljo je bil v organizaciji ŠK Fronta finalni turnir štirih najboljših ekip II. republiške šahovske lige, ki je dal odgovor, katero moštvo bo v prihodnji sezoni nastopalo v I. republiški ligi. Presenetljivo je zmagala pripadla kočevskim šahistom, ki so tako dosegli enega svojih največjih uspehov. Kočevci so najprej premagali Iskro AET s 4:2, nato Kodeljevo s 3,5:2,5, v odločilnem srečanju pa še gostitelje s 4:2.

V Krko osem zmagovalnih pokalov

Končane 27. delavske športne igre novomeške občine — Skupni zmagovalec vnovič Krka — Sodelovalo kar 40 delovnih organizacij in ustanov

NOVO MESTO — Minuli petek je bila v novomeški športni dvorani slovesnost, na kateri so razglasili najboljše posameznike in ekipe letošnjih, že 27. delavskih športnih iger Novega mesta, hkrati pa podelili tudi najvišja občinska telesnokulturna priznanja, zlate, srebrne in bronaste Bloudkove značke.

Zlate značke so prejeli Jože Glonar, Ilija Slijepčević, Anton Avsec in Janko Golč, srebrne Jože Fifolt, Reza Žibert, Milan Eržen in Lado Kotnik, bronaste pa Jože Peterlin, Miha Legan, David Rangus, Franciška Kovačič, Marica Praznik, Boris Dular, Bojan Skrabl, Boro Erak, Jože Juršak in Anton Graberski. Ob značkah je bilo podeljenih še nekaj občinskih priznanj, prejeli pa so jih: Franci Les, Franci Kavšek, Janez Senica, Ingrid Brkič, Lado Mrvar, Katjuša Borsan, Ludvik Judež, Jože Črtalič in Marko Rems.

In kakšno so bili rezultati letošnjih delavskih športnih iger? Vseekipna zmagala je vnovič pripadla športnikom tovarne zdravil Krka, ki so bili najboljši tako v moški kot ženski konkurenci. Sicer pa pogledimo izide letošnjih tekmovalj nekoliko podrobneje. V streljanju žensk posamično je zmagala Smiljana Kps (Pionir) pred krkašicama Košakovo in Aševo. V moški konkurenci je zmagala prav tako odšla v Pionirja, zmagal je Ribič, drugi je bil Ma-

noljovič (Novoles), tretji Ancejl (IMV). V pikadu žensk je zmagala Rozmanova (Iskra Tenel), 2. je bila Dimitričeva (Komunala), 3. Sobarjeva (Iskra Tenel); pri moških pa je bil prvi Pucelj (SDK), 2. Bon, 3. Lenart (oba IMV). V ekipni konkurenci moških je v smučarskem teku zmagala Krka, 2. je bila Iskra Tenel, 3. Iskra Šentjernej; v veslalomu prav tako Krka, 2. je bila IMV, 3. Iskra Tenel. V krki imajo tudi najboljše igralce, IMV je bil drugi in Iskra Žužemberk tretja. Krka pa je zmagala tudi v namiznem tenisu pred Novotekom ter Obrtnim združenjem in Dolenjskim listom. V odbojki je bil najboljši Novoles pred SO Novo mesto in IMV, v vlečenju vrvi Policijska gasilska enota pred Krko in šentjernejsko Iskro, v pikadu sta si prvo mesto razdelila Iskra Tenel in IMV, tretja je bila Krka, medtem ko je v kegljanju zmagal Pionir, 2. je bilo Društvo upokojencev, 3. Iskra Tenel, Novo ekipno zmago je IMV dosegla v streljanju, druga je bila Krka in tretja Iskra Tenel, medtem ko je v šahu prav tako zmagala IMV nad Krko in Poklicno gasilsko enoto. V atle-

tiki je ekipna zmagala pripadla šentjernejski Iskri, 2. UNZ, 3. Iskra Tenel. V košarki je zmagala IMV, 2. je bil Novoles, 3. Cestno podjetje. V malem nogometu je zmagal Pionir, 2. JLA, 3. Krka.

V ženski konkurenci je v smučarskih tekih slavila Krka pred Društvom upokojencev in Iskro Tenel, v veslalomu prav tako Krka, druga je bila Iskra Tenel in tretji Zdravstveni center, medtem ko je v plavanju slavila IMV pred Komunalo. Krka je bila najboljša tudi v namiznem tenisu, sledita ji Iskra Tenel in IMV. V streljanju je zmagal Pionir pred Društvom upokojencev in Krko, v pikadu Iskra Tenel pred Komunalo in Krko; slednja je bila najboljša v odbojki pred Pionirjem in SDK, medtem ko je v atletiki prvo mesto osvojila Iskra Tenel, drugo Iskra iz Šentjerneja in tretje Krka.

Končni vrstni red v moški in ženski konkurenci je bil naslednji: 1. Krka 941 točk, 2. Iskra Tenel 770,5, 3. IMV 646, 4. Pionir 499, 5. Iskra Šentjernej 457, 6. Novotek 388, 7. Komunala 382, 8. Novoles 357, 9. UNZ 315, 10. SDK 299, itd. V letošnjih delavskih športnih igrah novomeške občine je sodelovalo kar 40 delovnih organizacij in ustanov.

NAJBOLJŠI KPD DOB

TREBNJE — Končane so letošnje delavske športne igre trebanjske občine. V skupnem seštevku je vrstni red takšen — ženske: 1. KPD Dob 437, 2. IMV Mira 423, 3. Trimo Trebnje 415, itd.; moški: 1. Tesnila Trebnje 1100, 2. Novoles, toz TAP 1024, 3. KPD Dob 855, itd.

N. G.

NOVOMEŠKI TURNIR KRANJČANOM

NOVO MESTO — Društvo slepih in slabovidnih Dolenjske je minulo soboto pripravilo v telovadnici OŠ Grm 5. republiški turnir slepih in slabovidnih v igri z zveneto žogo. Prvo mesto je osvojila vrsta Kranja, ki je v finalu ugnala Celjane. Rezultati — polfinale: Kranj—Murska Sobota 9:8, Celje—Ljubljana 6:5. V tekmi za 1. mesto je Kranj premagal Celje z 7:6, v boju za tretje mesto pa Ljubljana Mursko Soboto z 9:8. Novomeščani so zasedli 5. mesto, 6. je bil Maribor, 7. Ptuj in 8. Koper.

PRIHODNJO SOBOTO NOVOLETNI TURNIR

ŠENTJERNEJ — NK Tabor—Zidaki organizira v soboto, 24. decembra, s pričetkom ob 8. uri v šentjernejski športni dvorani turnir v malem nogometu. Prijavitelj se je moč do 22. decembra v gostilni Majzelj v Šentjerneju, organizator pa bo sprejemal prijave tudi 22. decembra med 18. in 20. uro po telefonu 42-467. Prijavnina znaša 60.000, najboljša pa čakajo pokali in denarne nagrade.

UPRAVNI ORGANI OBČINE NOVO MESTO razpisna komisija delovne skupnosti

razpisuje
prosta dela in naloge

»PRAVNO SVETOVANJE« V KOMITEJU ZA DRUŽBENI RAZVOJ občine Novo mesto

Poleg splošnih pogojev, ki jih določa zakon o sistemu državne uprave in o izvršnem svetu skupščine SR Slovenije ter o republiških upravnih organih, se zahteva izpolnjevanje pogojev, določenih: v pravilniku o sistemu siji del in nalog v komiteju za družbeni razvoj za dela in naloge iz delovnega področja pravnega svetovalca, in sicer:

- visoka izobrazba pravne smeri,
- 5 let delovnih izkušenj,
- opravljen strokovni izpit,
- aktivno znanje slovenskega jezika,

ter v družbenem dogovoru o uresničevanju kadrovske politike v SR Sloveniji, predvsem: moralno-etične vrline, zavzetost in družbena aktivnost pri uveljavljanju in razvijanju socialističnega samoupravnega sistema, sposobnost usklajevanja širših interesov na podlagi meril in pooblastil. Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas, s polno delovno obveznostjo.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in življenjepisom sprejema 8 dni po objavi Sekretariata za občno upravo — kadrovska služba — upravnih organov občine Novo mesto, Ljubljanska cesta 2.

Kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

odbojka

II. ZVEZNA LIGA, moški, zahod — 9. KOLO: PAKRAC PAK—PIONIR 1:3 (15, -8, -8, -8)

Pionir: Jovič, Bašič, Pešinovič, Brulec, Smrke, Prevornik, Povšič, Prah, Černač, Petkovič, Goleš, Travižan.

LESTVICA: 1. Pionir 18, 2. Ljubinja 16, 3. Jedinstvo Interplet 14, 4. Salonit 14 itd.

Pari prihodnjega kola: Pionir—Salonit, Jedinstvo Interplet—Ljubinja itd.

II. ZVEZNA LIGA, ženske, zahod — 9. KOLO: MAGLIČ—LIK KOČEVJE 3:0 (1, 14, 8)

LIK Kočevje: Uran, Turk, Škufca, Klun, Gornik, Ibrahimović, Hočvar, LESTVICA: 1. Jedinstvo Elir 18 ...

7. LIK Kočevje 6.

Pari prihodnjega kola: Bled—LIK Kočevje itd.

I. SOL, moški, 9. KOLO: FUŽINAR—LIK KOČEVJE 3:0 (5, 6, 13)

LIK Kočevje: Bradač, Miklič, Obrarovič, Polovič, Levstik, Marinč, Turk, Hvala, Papež, Knaus, Merhar, Ahac.

LESTVICA: 1. Granit 16 ... 10. LIK Kočevje 4.

V soboto igrajo Kočevci doma z Granitom.

košarka

SKL, moški, 10. KOLO: NOVOLES—ISKRA NOVA GORICA 80:79 (39:42)

Novoles: Gavranović 2, Cerkovnik 14, Kramar 2, Bajc 30, Radulović 12, Lučev 20.

V zadnjem jesenskem kolu igrajo Novomeščani v Postojni.

pisma in odmevi

Obsojeni na temo

Od 25 stikal na stopnišču Gubčeve 8 v Krškem jih dela le 5

Na sestanku, ki smo ga imeli sredi letošnjega leta po očiščevalni akciji stanovanj Gubčeve 8 v Krškem, smo se pogovorili o hišnem redu. Med drugim smo prosili predstavnika hišnega sveta, naj gre na samoupravno stanovanjsko skupnost (SSS) Krško prijaviti napake. Naš trn v peti so bila predvsem pokvarjena stikala na stopnišču, saj jih je od 25 delalo le 5. Vendar je dobil odgovor, da stikala ni.

Poleg tega imamo velike težave tudi, ker okolica bloka ni razsvetljena. Tako je bilo že nešteto kraj in vlomov v avtomobile. A celo iz bloka so mi nepridipravi ukradli 2 kolesi. 9. novembra sem se sam odločil poiskati pomoč na SSS Krško, a prav tako brez uspeha, kajti zamen sem čakal katerega od treh tvarišev, ki so zaposleni na tej skupnosti. Naslednji dan mi je uspelo dobiti tvariša Cesarja, in ko sem mu razložil naš problem, je rekel: »To je skoraj nemogoče! Če pišem naročilnico in ljudje bodo to uredili.« Obljubil je tudi, da bodo stikala urejena v štirinajstih dneh, in to tako, kot morajo biti. Do današnjega dne pa je vse ostalo tako, kot je bilo, če seveda odštejemo še nekaj dodatnih kraj.

Povprečna stanarina znaša 240 ti-sočakov, zato mislim, da si zaslužimo tistih nekaj stikal in razsvetljavo na parkirišču. In kaj bo, če ne bomo plačevali stanarine? Verjetno bodo sezname z našimi imeni obesili na oglasne deske. Kradli pa nam bodo še naprej... V. V.

ŠE SO MAJHNE POZORNOSTI

Pred praznikom republike sem kot udeleženec nepozabne proslave ob tridesetletnici izgradnje avtomobilske ceste bratstva in enotnosti bival v hotelu Sremič. Sedaj bi prelepim vtisom, ki smo jih z dvodnevnega srečanja ponesli s sabo domov na različne konce Jugoslavije, dodal še čisto osebnega. Danes sem namreč po pošti prejel s priporočeno pošiljko stvari, ki sem jih bil pozabil v hotelu. Ta pozornost uslužbenecv hotela je vsekakor vredna pozornosti, zlasti v sedanjem času, ko je posluha za »male« človeške probleme vse manj.

Najlepša hvala vam za odstopljeni prostor ter vsem najlepše želje za bližajoče se novoletne praznike, še posebej našim gostiteljem!

IVAN ČEHIĆ
Beograd

KATV v Krškem za novo leto

Gradnjo omrežja je zavleklo slabo vreme

KRŠKO — Zaradi slabih vremenskih razmer gradnja KATV omrežja v Krškem ni napredovala tako, kot je bilo načrtovano. Tako se bo začetek delovanja sistema pomaknil na novo leto ali celo kasneje, čeprav je bilo najprej predvideno, da bo KATV sistem začel delovati za dan republike.

Medtem pa graditelji niso počivali, saj so na vrh Sremiča že prenesli elektronsko opremo in parabolično anteno. V kratkem bodo priključili te naprave in tudi preizkusili njihovo delovanje, zlasti potovanje signala med ojačevalnimi postajami po primarnem in sekundarnem kablu.

Ceprav naročnike KATV redno obveščamo o doseženem, se še vedno pojavljajo vprašanja. Največ vprašanj je bilo zastavljenih glede napeljevanja kabla v družbe-

Še: Kostak, tako se ne dela

Pripombe k odgovoru direktorja (DL, 8. dec.)

Mogoče je časopisna hiša kriva, da je vaš »odgovor« na moje kritično pisanje o vašem delu oz. vaših delavcev objavljen šele en mesec po objavi mojega članka. Morda je pa narava vašega dela taka, da smo za odgovor čakali toliko časa. Sicer je lepo, da priznate napake; dela sicer niso »brezhibno« opravljena, trajajo pa popolnoma vsa predolgo. Tov. Roman Sotlar, sicer direktor Kostaka Krško, omenja 32 ur, ki da sta jih »porabila« delavca za opisana dela. Mi v Leskovcu smo izvajanje del opazovali 9 dni, kar je skupaj 432 ur. Kdor je po 8 ur spal in bil 8 ur na delovnem mestu, mu je pa za opazovanje ostalo 144 ur. Da ste se spravili na delo v ponedeljek, bi mogoče res dela končali v 32 urah. Ker pa omenjate, da sta delavca delala po tri ure v ponedeljek in dve uri v četrtek, me zanima (pa tudi druge), kaj sta delala preostale ure na dan? Ali sta podobno jašek delala tudi v Podbočju ali na Raki, ker sicer ni jasno, zakaj sta prihajala tako pozno na delovno mesto. Bogu smo se takrat zahvaljevali, da nam je v tistih devetih dneh poslal lepo vreme, sicer bi se zemlja in blato (če bi deževalo) razlezla po celem trgu in po cesti proti Krškemu. Vi pa pišete, da je bilo slabo vreme.

Kar se pa tiče gradnje mostu, sem pa napisal v oklepaju (mislim, da je to isto podjetje), in nikjer nisem trdil, da je pri obeh delih isti izvajalec. Tudi ne drži, da smo krajin imeli težave zaradi preusmeritve prometa, ker te težave še vedno imamo. Če bi predlagatelj za izgradnjo novega malega mostu vedeli, kako veliko dela jih čaka, bi tudi oni začeli prej delati, in ker so mislili, da bodo končali v enem mesecu, so smatrali, da ni potrebno postaviti tudi kakšno tablo z napisi, kdo je izvajalec, kdo naročnik in kdo plačnik. Delati so začeli 24. oktobra s postavitvijo tabel o preusmeritvi prometa. Danes, 6. 12. 1988, armirajo zaščitne ograje, da se nasuti material ne bo pogrezal v potok!

In nikakršnega nepoštevanja do krajanov nisem kazal s tistim (in s tem) pisanjem,

ker me ni nihče napadel zaradi kritike, pač pa sem bil deležen velikih »pohval«, da se je le našel nekdo in upravo Kostaka spomnil, da se tako ne dela! Pa tako ni samo v Leskovcu (kup materiala in razrit parkirnega prostora pred trgovino v Brestanici), le da se ljudje bojijo »sankcij« in povračilnih ukrepov. Monopol ima tudi Abram, obrtnik iz Prekopa, ki prekriva strehe. Pa si en dan vzemite, Roman Sotlar, dopust in videli boste, kako se oni zavajajo svojih del in nalog, kakšen odnos imajo do vsega omenjenega in koliko naredijo v enem dnevu.

Kar pa se tiče boljšega medsebojnega sodelovanja in razumevanja, pridite med krajanje Gmajne v Leskovcu. Prisluhnili boste, kako zadovoljni so z vodovodom, kanalizacijo in makadamskimi potmi (ulice tisto niso), in spomnili vas bodo tudi, da so zaradi sodelovanja oni sami veliko delali po dogovoru (že pred skoraj desetimi leti) za široko reprodukcijo. Vse je obstalo, ljudi, ki so obljubljali, ni blizu in njihovo takratno delo je popolnoma izničeno. Na potezi ste vi, delavci in uslužbenci Kostaka! In tega se morate zavedati pri vsakem delu, ki ga opravljate, in ne kazati svojo vestnost le takrat, ko »kasirate«!

LOJZE ŠRIBAR
Krško

ZBIRALI SMO STAR PAPIR

Jeseni smo na naši šoli zbirali star papir in ga tudi sami sortirali, potem pa prodali podjetju Dinos iz Novega mesta. Tako smo zaslužili okrog 400.000 din. Denar bodo dobile razredne skupnosti, seveda odvisno od tega, koliko papirja so zbrale.

GORAZD FILIPOVIČ
OŠ Dolenjske Toplice

TV SNEMANJE

Petnajst učenek ribniške glasbene šole iz oddelka za klavir prof. Janje Galičič, se je že drugič predstavilo na televiziji. Imeli smo snemanje oddaje »To je igra«. Zaigrale smo trinajst skladb, od teh štiri štirirotne. V oddaji so bili z nami tudi učenci nekega ljubljanskega lutkovnega krožka. Ti so nas s svojimi kartonskimi lutkami dobro spremljali in dopolnjevali s plesom in gibi. Svoje nenavadne lutke so celo oblekli. Sicer pa smo vsi lahko malo improvizirali, na osnovi tega je oddaja tudi nastala. Delavci TV so bili zelo strpni z nami. Mislim, da imajo psihično dokaj naporno dleto, vendar zanimivo, ustvarjalno in polno doživetij. Rahlo me je celo zamikalo delo v kakem poklicu na TV. Spoznala sem, da morajo televizijski delavci tudi improvizirati, se prilagajati, da je delo napeto in da jih večina zelo dosti kadi. Vsekakor pa je bilo to snemanje za nastopajočo in za glasbeno šolo Ribnica veliko priznanja in lep dosežek.

NIKA LOVŠIN
literarno-dopisniški krožek
OŠ dr. France Prešeren, Ribnica

ZA ELEKTRO SMO DAVKOPLAČEVALCI

Ob listku, ki mi ga ob vsakokratni podražitvi za vrata zatakne tozdr Elektro, se vedno znova počutim kot kriminalalec, ki ga kličejo na sojenje. Niti kančka bontona, kaj šele malce prijaznosti, niso zmožni. Najprej ukaz: »...sporočite najpozneje v treh dneh, potem sledi zahteva, ki ne trpi ugovora o sebojno ali po pošti. V istem stilu naprej zagrozijo: »Če nam v navedenem roku...« in nato pod opombo ponoven ukaz: »Vpišite tudi...«

Elektro bi bilo potrebno spomniti, da smo vendarle njegovi kupci, ki bi zaslužili malce spoštovanja in prijaznosti vsaj v smislu dobrih poslovnih odnosov.

Pa še to! Kako si Elektro predstavlja tisti ultimati »v treh dneh«, če na celem listku ni duha ne sluha o kakšnem datumu, mi tudi ni jasno.

M. P.

IVAN MIRT

Stadion je ponovni poraženec

Bodeča neža ni nikogar nič izučila — Ponovna sanacija brežiškega stadiona poteka kot dosedanje nestrokovno in brez občutka za dediščino

Pri nas so okolja, kjer je vsaka, tudi dobronamerna kritika sprejeta kot nezasišlan napad in škodovanje družbeni skupnosti. Tako dušimo konstruktivno kritiko in kritične ljudi izključujemo iz sodelovanja pri oblikovanju skupne usode, katere posledice nosimo vsi skupaj. Tudi dogajanja v Brežicah v zadnjih 40 letih nas učijo, da smo delali napake pri varovanju kulturne in naravne dediščine in pri poseganju v prostor. Ne dediščine in ne prostora nismo dobili od prednikov zato, da bi ju uničili, marveč le v hranjenje za naše potomce. Naj le eno, a aktualno vprašanje razkrije naš odnos.

V mislih imam nekaj, česar ne morem šteti ne med korektno strokovno rešitve in ne kot upoštevanje javnega mnenja. Gre za stadion in njegovo sanacijo. Stadion je več kot znamenjen in sanacija je zares potrebna. Brežice so zaradi stadiona, ki ni samo športni objekt, marveč tudi kulturna dediščina, dobile televizijsko »bodečo nežo«. Pri-

znam, da sem bil pobudnik te akcije, ker ni nič kazalo, da bo prišlo do kakovostne sanacije. Namen je bil dober, pričakovanja pa preveč optimistična, saj so prvi rezultati pričakovane sanacije več kot kilavi.

Začetki sanacije so podobni vsem predhodnim (do danes jih je bilo že šest): slabi, nestrokovni, dela so zaradi del in ljubega miru, češ, ljudje, bodite tihi, saj se nekaj počne, kaj in kako, pa ni važno. Iz vsake sanacije doslej je stadion izšel kot poraženec. Namesto da bi pridobil in se približal ciljem, ki so si jih zastavili prvi graditelji, se od njih s pomočjo naših telesnokulturnih in drugih vodstvenih struktur oddaljuje. Stadion se spreminja v karikaturu, v sliko tistih, ki dopuščajo in povzročajo to, kar se dogaja z njim.

Kaže, da bo nova sanacija dosegla žalosten vrh. To, kar se danes že vidi in je slišati, da se bo še naredilo, je več kot grozno. To je napad na stadion, na kulturno dediščino.

Kako je mogoče s pločevino obdelovati krono ograje stadiona? Kako je mogoče postavljati strehe enokapnice na hiške, naslonjene na zid? Kako je mogoče, da bo severna stran ograjena z zidnatim pletivom? Kje je tu čut za oblikovanje, lepoto, kje je spoštovanje do zamisli prednikov? In še in še. Sprašujem se, od kod denar, ko samo tarnamo, da ga ni, za takšne improvizacije in kratkoročne rešitve.

Izkušnja kaže, da za te posege ne bo nihče odgovarjal, da bodo posledice teh eksperimentov na plečih skupnosti, ki se ni mogla oziroma ji ni bilo dano, da bi se o njih izrekli.

Brežičani, ali ste res za takšno sanacijo? Ali boste še naprej dovolili, da se stadion kvari, namesto bogati? Preprečite nenaravno in nenormalno in nestrokovno sanacijo stadiona! Če ne že zaradi športnikov, pa vsaj zaradi lepšega videza našega mesta, ki si to zasluži.

CIRIL KOLEŠNIK
Brežice

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 16. XII.

8.25 — 0.35 TELETEKST
8.40 VIDEO STRANI
8.55 SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU — SLALOM (Ž), 1. tek
9.55 SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU — VELESALOM (M), 1. tek
10.55 SLALOM (Ž), 2. tek
11.45 TEDNIK, ponovitev
12.55 VELESALOM (M), 2. tek
13.45 AFERA CAILLAUX, 3. del nadaljevanke

14.55 SLALOM (Ž), posnetek
15.35 TEDNIK, ponovitev
16.35 POROČILA
16.50 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
17.20 ČLOVEK IN ČAS: DAN POZNEJE, izobraževalna oddaja
17.55 VELESALOM (M), posnetek
18.45 RISANKA
19.01 OBZORNİK
19.18 ZRNO
19.30 DNEVNIK
19.59 ZRCALO TEDNA

20.25 MELBA, 6. del nadaljevanke
21.25 ČAS NEGOTOVOSTI: METRO-POLA, 11. del angl. dok. serije
22.25 DNEVNIK
22.40 ROSE, ameriški film
0.45 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

16.00 Tenis Švedska:ZRN — 19.00 Domači ansambli: Bratje iz Oplotnice — 19.30 Dnevnik — 20.00 Iz koncertnih dvoran — 21.50 Hokey SZ:Kanada

SOBOTA, 17. XII.

7.50 — 0.55 TELETEKST
8.05 VIDEO STRANI
8.15 OTROŠKA MATINEJA
9.55 SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU — SLALOM (M), 1. tek
11.15 150 LET REZIJANSKE FOLKLORNE SKUPINE
12.25 SLAOM (M), 2. tek
13.45 PONOVIITEV ODĐAJ
15.40 MALJAVKIN IN TOVARIŠIJA, 2. del sovjetskega filma

16.45 POROČILA
17.00 KOŠARKA PARTIZAN:CZ
18.25 DA NE BI BOLELO: LEDVIČNI KAMNI
18.45 RISANKA
19.01 KNJIGA
19.30 DNEVNIK
19.59 NAŠ UTIP
20.25 ŽREBANJE 3x3

20.35 DIAMANTNA DINASTIJA, zadnji del nadaljevanke
21.25 PANONSKI MORNAR, zabav-

noglasbena oddaja
22.25 DNEVNIK
22.40 KVARTET RASILEUS, italijanski film
0.45 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

14.00 Tenis za Davisov pokal — 17.30 Otroška predstava — 18.30 Več kot igra (ponovitev 3. dela) — 19.30 Dnevnik — 20.10 Štirje mušketirji (ameriški film) — 21.55 Hokey Kanada:Švedska

NEDELJA, 18. XII.

8.40 — 14.45 in 14.35 — 22.45 TELETEKST
8.55 VIDEO STRANI
9.05 OTROŠKA MATINEJA
9.35 SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU — VELESALOM (Ž), 1. tek
10.45 VRNITEV ANTILOPE, ponovitev
10. dela
11.15 DOMAČI ANSAMBLI
11.45 KMETIJSKA ODĐAJA

12.55 VELESALOM (Ž), 2. tek
13.45 DIAMANTNA DINASTIJA, ponovitev zadnjega dela nadaljevanke

14.50 UJETNIK V DVORCU ZENDE, ameriški film
16.25 KAVARNA
17.20 POROČILA
17.35 KOLO SREČE, ponovitev
18.45 RISANKA
19.01 TV MERNIK
19.30 DNEVNIK
20.10 ČISTO PRAVI GUSAR, 3. del

nadaljevanke
21.00 ZDRAVO
22.30 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

10.00 Danes za jutri — 13.00 Tenis Švedska:ZRN — 16.30 Hokey Finska:SZ — 18.45 Športno zabavno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.00 Poljudnoznanstveni film — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.15 Mali koncert — 21.35 Športni pregled

PONEDELJEK, 19. XII.

9.35 — 12.15 in 16.20 — 22.40 TELETEKST
10.00 MOZAIK
10.00 ZRCALO TEDNA
10.15 NAŠ UTIP
10.30 OD OBALE DO OBALE, ame-

riški film
16.35 POROČILA
16.50 MOZAIK, ponovitev
18.05 ČAS, KI ŽIVI: SPOMINI
18.45 RISANKA
19.01 OBZORNİK
19.18 ZRNO: KOLESARJENJE PO ZIMI

19.30 DNEVNIK
20.10 KAJ PA, ČE BO DEŽ?, zadnji del nadaljevanke
21.05 DINAR
21.45 GLASBENA ODĐAJA
22.15 DNEVNIK
22.30 VIDEO STRANI

TOREK, 20. XII.

9.25 — 14.00 in 15.20 — 23.20 TELETEKST
9.40 VIDEO STRANI
9.55 SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU — SLALOM (Ž), 1. tek
10.45 MOZAIK — ŠOLSKA TV
11.45 ANGLEŠČINA, 58. lekcija
12.55 SLALOM (Ž), 2. tek
15.40 SLALOM (Ž), posnetek
16.10 POROČILA
16.25 MOZAIK, ponovitev
17.25 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
18.15 AŽBETOVA SLIKARSKA ŠOLA, dok. oddaja
19.01 OBZORNİK
19.30 DNEVNIK
20.10 DOM BERGMANOVIH, drama
TV Novi Sad
21.40 OSMI DAN
22.20 DNEVNIK
22.35 VIDEO GODBA
23.30 VIDEO STRANI

PO INKOVSKIH IN SONČNIH POTEH
18.45 RISANKA
19.01 OBZORNİK
19.18 ZRNO
19.30 DNEVNIK
20.10 FILM TEDNA: PRAVICA ZA

VSE, ameriški film
22.10 PLESNI NOKTURNO: ROSETTE
22.25 DNEVNIK
2.40 SOŠKA FRONTA, dok. oddaja
23.10 VIDEO STRANI

SOP Krško, specializirano podjetje za industrijsko opremo, TOZD STORITVE

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA TOZD STORITVE

objavlja prosta dela oz. naloge

KV KLJUČAVNIČARJA 1 delavec

Pogoji:
— končana poklicna šola ključ. stroke
— odslužen vojaški rok
— vozniški izpit B kategorije

Delo je za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in 2-mesečnim poskusnim delom. Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 8 dneh na naslov: SOP Krško, kadrovska služba, 68270 KRŠKO. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

OPEKARNA NOVO MESTO p.o. ZALOG

NOVO — PRODAJA NA OBROKE CENJENI KUPCI!

Ves gradbeni material lahko dobite na 5 mesečnih obrokov:

— vso opeko lastne proizvodnje brezobrestno
— ves ostali material pa na 3 obroke brezobrestno ali na 5 obrokov s 30% obrestmi (prvi obrok brezobrestno)

**POCENI NAKUP
JE TUDI DOBER NAKUP**

Pokličete nas lahko na številki:

(068) 21-403 in (068) 22-291

**GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO**

razpisuje

javno prodajo naslednjih osnovnih sredstev in večjega števila rabljenih motornih žag:

		izklicna cena
1. kombi Zastava 850 AK (letniki 1984, 1982, 1981, 1983), v voznem stanju	5 kom	700.000 — 2.000.000
2. kombi IMV 1600, letnik 1979, v voznem stanju	1 kom	1.200.000
3. kombi zastava AP, letnika 1982 in 1981, v voznem stanju	2 kom	700.000 — 1.100.000
4. osebni avto R-4 v voznem stanju, letnik 1981	3 kom	500.000 — 2.200.000
5. osebni avto Zastava 700, letnik 1980, nevozen	1 kom	600.000
6. avtobus TAM, letnik 1978, vozen	1 kom	7.000.000
7. traktor IMT 558 z vitlom, varnostno kabino, naletno desko, vozen	1 kom	3.000.000
8. traktor IMT 588, nevozen	1 kom	800.000
9. traktor IMT 577, letnik 1987	1 kom	15.000.000
10. motor IMT 558 s kompresorjem in črpalko za gorivo	1 kom	800.000
11. vrtna lafeta Döhler GZ-18	1 kom	1.000.000
12. hidravlična roka Riko	1 kom	1.200.000
13. glavna roka dvigala Liv Javornik, nova	1 kom	6.000.000
14. kason tov. avtomobila TATRA, letnik 1980	1 kom	2.000.000
15. motor FAP, rabljen, s tlačilko za gorivo	1 kom	700.000
16. brusilni stroj	1 kom	600.000
17. trifazni elektromotor 45 KW v okvari	1 kom	200.000
18. elektromotor 7,5 KW	2 kom	200.000
19. elektromotor 5,5 KW, v okvari	1 kom	150.000
20. elektromotor 5,5 KW, nov	1 kom	300.000
21. kotne brusilke v okvari	2 kom	30.000
22. tračna žaga Primultini v obratovanju z vozičkom	1 kom	50.000.000
23. motorne žage Stihl in Husquarna		50.000 — 500.000

Prodaja motornih žag bo dne 26. 12. 1988 ob 9. uri na sedežu GG Novo mesto, Gubčeva 15, prodaja osnovnih sredstev pod zap. št. 1 — 22 pa bo dne 27. 12. 1988 ob 9. uri na obtesovalnici TOZD Straža v Straži. Ogled je možen 2 uri pred prodajo. Pred licitacijo je potrebno položiti pod zap. št. 1 — 21 10-odst. varščino.

Kupec plača prometni davek pod zap. št. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 in 23. Prometni davek od vozil pod zap. št. 1, 2, 3, 4, 5, 6 plačajo kupci v občini stalnega bivališča. Pod zapr. št. 22 je kupec dolžan sam izvršiti demontažo tračne žage in voziček.

Vsa osnovna sredstva in motorne žage so prodana po sistemu videno — kupljeno. Poznejših reklamacij ne upoštevamo. Rok plačila za izlčitirana sredstva je 3 dni. Po tem roku se smatra, da kupec odstopa od nakupa, in mu zapade 10 odst. varščina.

OBRтна ZADRUGA METLIKA 68330 METLIKA Partizanski trg 5

vabi vse zainteresirane strokovnjake s področja

računalništva, gradbeništva, strojništva, ekonomiste ter drugih smeri

na razgovor o možnosti zaposlitve v naši zadrugi.

Nudimo dinamično delo, glede na stimulativno nagrajevanje je zaželen tudi višja in visoka izobrazba. Vse zainteresirane vabimo, da se zglasijo na naši upravi v Metliki, Partizanski trg 5, kjer bodo dobili podrobne informacije.

SOZD MERCATOR - KIT, n. sub. o.

Mercator Standard, Novo mesto, Glavni trg 3

Komisija za delovna razmerja

objavlja

prosta dela in naloge za nedoločen čas, s polnim delovnim časom

GLAVNEGA BLAGAJNIKA

Kandidat mora poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima srednjo ekonomsko šolo in
- 3 leta delovnih izkušenj s področja blagajniškega poslovanja.

Kandidat, ki izpolnjuje objavljene pogoje in meni, da bi navedena dela lahko uspešno opravljal, naj se prijavi pisмено z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15-ih dneh po objavi na naslov: Mercator Standard, Novo mesto, Glavni trg 3. Prijavljeni kandidat bo pisмено obveščen o izbiri najkasneje v 15-ih dneh po preteku roka za prijavo.

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA DELAVSKEGA SVETA DELOVNE SKUPNOSTI ZAVAROVALNE SKUPNOSTI TRIGLAV — DOLENJSKE OBMOČNE SKUPNOSTI NOVO MESTO

objavlja

prosta dela in naloge

zavarovalnega zastopnika za zastop Dolenjske Toplice

Pogoji:

Za objavljena prosta dela in naloge se zahteva uspešno končana šola IV. ali V. stopnje zahtevnosti in 1 leto delovnih izkušenj.

Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Za objavljena prosta dela in naloge je določeno 2-mesečno poskusno delo.

Kandidati naj ponudbe s kratkim lastnoročnim življenjepisom in dokazili o uspešno končani šoli pošljejo v 8 dneh na naslov: Zavarovalna skupnost Triglav — Dolenjska območna skupnost Novo mesto, Cesta herojev 1, 68000 Novo mesto.

Ponudb kandidatov, ki ne bodo priložili zahtevanih dokumentov, komisija ne bo obravnavala.

Sklep o izbiri bo kandidatom vročen v 30 dneh po preteku roka za prijavo.

ČRNOMELJ

delavski svet TOZD OBRT

razpisuje dela in naloge

s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

VODENJE TEMELJNE ORGANIZACIJE

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:

- da imajo visoko, višjo ali srednjo izobrazbo strojne, lesne, gradbene ali temu sorodne smeri
- da imajo 5 let delovnih izkušenj na vodstvenih delih

Drugi pogoji:

— da imajo pozitiven odnos do samoupravljanja, družbenopolitičnih organizacij in socialistične družbene ureditve, da so moralno neoporečni in da izpolnjujejo pogoje, predpisane v 484. členu zakona o združenem delu;

— da ob imenovanju poda program razvoja TOZD.

Pisne prijave kandidatov sprejema razpisna komisija TOZD Obrt v 8 dneh po objavi razpisa.

Rok za izbiro kandidata je 15 dni, za obvestilo kandidata pa 7 dni po izbiri.

Mercator Agrokombinat Krško

TOZD Poljedelstvo-meso Kostanjevica na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja

objavlja

za potrebe delovne enote Farma prašičev v Pristavi naslednja prosta dela in naloge:

1. vodja reprodukcije,
2. vodja pitanja in vzreje,
3. asistent zdravstvene zaštite — 2 izvajalca nalog.

Delovno razmerje pod točko 1. in 2. se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom, delovno razmerje na delih asistenta zdravstvene zaštite pa za določen čas (nadomeščanje delavk na porodniškem dopustu).

Pogoji:

1. visoka strokovna izobrazba veterinarske smeri in 2 leti delovnih izkušenj,
2. visoka strokovna izobrazba živinorejske smeri in 2 leti delovnih izkušenj,
3. srednja strokovna izobrazba veterinarske smeri in 9 mesecev delovnih izkušenj pri enakih ali podobnih delih in nalogah.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Mercator-Agrokombinat Krško, Krško, Cesta krških žrtev 52, kadrovski službi. Rok za viaganje prijav traja 8 dni od dneva objave.

Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh po končanem prijavnem roku.

*Življenje komaj pričeto
mi je bilo tragično vzeto*

ZAHVALA

Kruto in nenadoma se je končalo komaj začeto življenje našega 6-letnega

SAŠKA VARDJANA

Zahvaljujemo se vsem, ki ste sočustvovali z nami in nam kakorkoli pomagali v teh težkih trenutkih.

Žalujoci: mamica, ati in ostali njegovi

V SPOMIN

21. decembra bosta minili dve žalostni leti, odkar nas je za vedno zapustil dragi mož in očka

VINKO DOLENC

Detelova ulica 2, Novo mesto

Vsem, ki ste ga ohranili v lepem spominu in obiskujete njegov grob, se najlepše zahvaljujemo.

Žalujoci: vsi njegovi

novoles

Salon pohištva Novo mesto, C. kom. Staneta 38, telefon 068 25-091

NUDIMO VAM:

- 30 do 40% popust za vse novolesove proizvode, plačane z gotovino
- brezobrestno plačevanje na 9 obrokov (plačilo prvega obroka v višini 25% ob nakupu) za vse novolesove proizvode in proizvode ostalih proizvajalcev

VAS VABI NA UGODEN NOVOLETNI NAKUP DO 31. 12. 1988

tedenski koledar

Četrtek, 15. decembra — Kristina Petek, 16. decembra — Albin Sobota, 17. decembra — Lazar Nedelja, 18. decembra — Radoslav Ponedeljek, 19. decembra — Urban Torek, 20. decembra — Evgen Sreda, 21. decembra — Peter

LUNINE MENE

16. decembra ob 6.40 — prvi krajec

kino

ČRNOBELJ: 15. (ob 19. uri) in 18. 12. (ob 18. uri) ameriški akcijski film Rockerji velemesta. 16. (ob 19. uri) in 18. 12. (ob 20. uri) ameriško vojno avant. film Peklensko taborišče. 20. 12. (ob 20. uri) ameriško-italijanski film Osmiljeni obupanci. KRŠKO: 15. 12. (ob 16. uri) film Ninja in 13 kondorjev; (ob 18. uri) film Pokvarjeni policaji in (ob 20. uri) ameriški film Črna vdova. 18. 12. (ob 18. uri) ameriški akcijski film Brez zlobe. 20. 12. (ob 18. uri) hongkonški akcijski

film Leteča giljotina. 21. 12. (ob 17. uri) risanke in (ob 18. uri) hongkonški akcijski film Karate policaj. MIRNA PEČ: 16. 12. ameriška melodrama Časi neznosti. NOVO MESTO — DOM KULTURE: 15. 12. (ob 18. in 20. uri) filmsko gledališče — ameriški vojni film Narednik York. Od 16. do 18. 12. (ob 18. in 20. uri) ameriški akcijski film Veterani v akciji. 16. in 17. 12. (ob 22. uri) ameriška komedija — nočni kino Kakšna zmeda! 17. 12. (ob 16. uri) ameriški film Legenda o Tarzanu.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 16. do 18. 12. (ob 17. in 19. uri) avstralska komedija Krokodil Dandi. Od 19. do 21. 12. (ob 17. in 19. uri) ameriška drama Usodna privlačnost. SEVNICA: 15. 12. (ob 17. uri) slovenski film Odpadnik. 15. in 16. 12. (ob 19. uri) ameriška komedija Šefova žena. 17. in 18. 12. (ob 19. uri) ameriška športna komedija Ogenj in led. 20. in 21. 12. (ob 20. uri) erotični film Vročje noči Jozefine Muzenbajer. TREBNJE: 17. (ob 19. uri) in 18. 12. (ob 18.30) japonsko-angleški film Srečen božič, gospod Lawrence!

službo dobi

Študenti medicine, želite prodajati zelo iskane izdelke? Zaželen osebni avto. Šifra: »Odlisni zaslužek«. (5693-SD-50) ZAPOSILIMO več ljudi — akviziterko delo — vikendi. Telefon (068) 26-330. (Ček-SD-49) DEKLE zaposlim v gostilni. Hrana in stanovanje. Ponikvar, Dvor 6, tel. (068) 4-124. (P50-43MO)

stanovanja

V CENTRU oddam samski osebni premljeno manjše stan vanje, souporana kopalnice. Telefon 23-975. (5716-5T-50) SOBO oddam dijaku (dijakinji). Tel. (068) 26-330. (P50-41MO)

V okolici Sevnice iščem sobo ali enosobno stanovanje, lahko na kmetiji. Možnost delne pomoči v prostem času. Ponudbe pod šifro: »NUJNO«. (P49-1MO)

motorna vozila

PRODAM 126 P, april 88, tel. 28-768.

GOLF JX diesel, letnik 1986 — avgust, prodam. Cena ugodna. Stane Jarkovič, C. 4. julija 60 a, Krško, tel. 33-854 vsak dan po 15. uri. (P50-12MO)

APN 6 Tomos, star tri leta, dobro ohranjen, prodam. Piletič, Dol, Prekopa 19 a, Kostanjevica. (P50-11MO)

GOLF diesel, letnik 1984, prodam. Tel. (068) 84-112. (P50-16MO)

Z 750, letnik 1981, ugodno prodam. Tel. 23-893. (5721-MV-50)

ZASTAVO 101 GTL 55, letnik 1986, prodam. Mervar, Jablan 8, Mirna peč. (5728-MV-50)

IMV kombi furgon, bencinar, letnik 1981, registriran, prodam ali zamenjam za osebni avto do 10 M. Madunič, Mokronog 63. (P50-22MO)

Z 750 SC, letnik 1980, obnovljeno, registrirano do maja 1989, prodam. Cena 3.2 M. Tel. 27-829. (5739-MV-50)

126 P letnik 1985, prodam. Tel. 25-862. (5725-MV-50)

INVALIDSKI MOTOR (prevoženih 900 km) zelo ugodno prodam — za 30 SM. Leopold Mišmaš, Zeljne 3 c, 61330 Kočevje. (P50-17MO)

Z 750, karamobilirano, prodam za 90 M in 12 metrov bukovih drv. Učman, Vel. Cerovec 1, Novo mesto. (5723-MV-50)

GOLF diesel, letnik 1983, in motorno kolo SLC 15 prodam. Tel. 49-426. (5718-MV-50)

OPEL KADET 1.3 D (bencin), letnik 1984, zelo dobro ohranjen, prodam. Informacije po 15. uri na tel. (0608) 62-188. (P50-20MO)

R 4 GTL, letnik 1984, karamobilirano, prodam. Stane Tršinar, Stara vas 17, 68275 Škocjan. (5720-MV-50)

126 P, letnik 1984, prodam. Majda Bartolj, Dol. Lakovnice 7, 68000 Novo mesto. (5703-MV-50)

ASCONO 16.1 letnik 1975, prodam. Ledeca vas 15, Sentjerne. (5711-MV-50)

ZASTAVO 750, letnik 1985, prevoženih 35.000 km, dobro ohranjen, prodam. Vida Plut, Boldraž, n.h., Metlika, tel. dopoldne 58-170, int. 150. (P50-24MO)

W 1300 dobro ohranjen ugodno prodam. Telefon 25-456. (5714-MV-50)

GARAŽO za osebni avto (pocinkana pločevina) in BMW Isetto prodam. Brane Uhernik, Otočec 48. (5748-MV-50)

AUDI 100 prodam. Marjan Škarja, Sokolska 10, Mirna. (P50-27MO)

ZASTAVO 750 SC, letnik 1980, nujno prodam za 210 SM. Jože Jaklič, Telčice 4, Škocjan. (5736-MV-50)

GOLF JXD, letnik 1986, prodam ali zamenjam za cenejšo vozilo. Ivan Hočvar, Stara vas 6, 68275 Škocjan. (5734-MV-50)

FORD KAPRI, vgrajena plinska naprava, prodam ali zamenjam za manjši avto. Bukovec, Ljubljanska 15, Novo mesto. (5752-MV-50)

GOLF JXD, prva registracija januar 1986, ugodno prodam. Tel. 27-131. (P50-42MO)

SKODO 110 R, letnik 1977, obnovljena, registrirana do septembra, prodam. Tel. 27-796. (P50-36MO)

OPEL KADET, 1.3 S, model D, letnik 1985, prodam. Tel. (0608) 67-231. (P50-37MO)

Z 126 P, letnik november 1986, prodam. Martina Kastelic, Gabrje 100, Brusnice. (5762-MV-50)

GOLF DIESEL, letnik 1983, prevoženih 70.000 km, prodam. Stane Kosiček, Koštalova 30, Novo mesto. (5778-MV-50)

Z 750, letnik 1977, registrirano, in eno Z 750, prevrnjeno, ugodno prodam. Šmarjeta 11, Šmarješke Toplice. (5775-MV-50)

GOLF, letnik februar 1984, 57000 km, prodam. Tel. (068) 26-378. (5775-MV-50)

FIAT 126 P, nov, 900 km, prodam. Ponudbe po 16. uri na tel. (068) 24-832. (P50-49MO)

OPEL KADET — L, letnik 1970, ugodno prodam. Smrke, Slakova 4, Novo mesto. (5767-MV-50)

126 P, letnik 1979, prodam. Tel. 26-393. (5768-MV-50)

GOLF JXD, letnik december 1985, prodam. Tel. 21-087. (5770-MV-50)

GOLF BISTRO, nov, barve metalik, in IMV kamp prikolico prodam. Tel. 21-087. (5770-MV-50)

R 4 GTL, letnik 1986, prodam ali zamenjam za 126 P, letnik 1987. Telefon dopoldne 24-541 int. 91, popoldne 42-

466. (5771-MV-50) • JUGO 45, karamobilirano, letnik 1986, prodam. Tel. 76-332. (P50-44MO)

R 4 GTL, letnik 1986, ugodno prodam. Tel. (068) 23-673. (P50-45MO)

LADO 130 S, letnik 1986, prodam. Gros, Ragovska 17, Novo mesto, tel. 21-974. (5773-MV-50)

Z 101 mediteran, letnik 1979, dobro ohranjen, prodam. Telefon (0608) 33-674. (5774-MV-50)

OPEL ASCONA, letnik 1975, registrirana do novembra 1989, prodam. Nad, Škocjan 66, tel. 76-133. (5749-MV-50)

JUGO 45, letnik 1984, kot nov, prodam. Bevc, Šmalčja vas, Sentjerne. (5745-MV-50)

R 4 GTL, garažiran, letnik december 1985, registrirana do 16. decembra 1989, prodam. Informacije na tel. 22-139, zvečer. (5744-MV-50)

VW 1200 J, letnik 1976, karamobilirano — sprednja leva stran, prodam. Stane Hočvar, Cegelnica 73, Novo mesto. (5741-MV-50)

— RENAULT 4 GTL, letnik 1987, 19000 km;

— AUDI 100, letnik 1974, nevozen, za 300.000 din;

— 3 m dolg transportni trak. Telefon, od 15. ure dalje, (068) 84-313. (5737-MV-50)

Z 750, letnik 1981, prodam. Janez Maznik, Grbe 1, Sentjerne. (P50-31MO)

VW 1200, letnik 1973, registriran do junija, prodam. Cena 4,8 M. Telefon (0608) 82-461. (P50-29MO)

R 18, letnik 1983, prodam. Tel. 25-227, popoldne. (P50-30MO)

JUGO 128 skala 55, star 6 mesecev, prodam. Tel. (0608) 31-283, popoldne. (P50-39 MO)

JUGO 45 L, letnik november 1985, registriran do novembra 1989, prodam. Alojz Brkovec, Vel. Brusnice 76. (5753-MV-50)

VISO II SUPER E, letnik 1982, prevoženih 70.000 km, prodam za 1,5 M. Štarnar, Vrhpeč 8, Mirna peč. (5759-MV-50)

GOLF JXD, november 1986, prodam ali zamenjam za GOLF JGLD, letnik 1985. Tel. 25-047. (5758-MV-50)

JUGO 45 A, letnik maj 1987, višnjevo rdeče barve, prodam. Ugodno prodam tudi francosko posteljo 180 x 190 cm. Tel. 21-193. (5766-MV-50)

PRODAM ali menjam za cenejši avto GOLF diesel, letnik 1983-december. Tel. 46-540, Tina Trlep, Bič 15, 68213 Veliki Gaber. (5760-MV-50)

GOLF DIESEL, letnik 1984, prodam. Damjan Tomc, Ragovska 12, Novo mesto. (5761-MV-50)

FIAT 126 P prodam po delih. Leopold Zabukošek, Stranska vas 14. (5695-MV-50)

ZIMSKE GUME, 4 komade, prodam. Franc Mirtič, Veliki Lipovec 19, Dvor pri Žužemberku. (5696-MV-50)

ZASTAVO 101 GTL 55, letnik 1985, prodam. Ogled po 16. uri. Boštjan Njegač, Dolšec 21, Kostanjevica. (6700-MV-50)

Z 101, letnik 1986, prodam. Učman, Črmošnjice 48, Stopiče. (5693-MV-50)

PO DELIH PRODAM VW 1200 J, letnik 1976, ohranjen, škoda 110, diano, Z 101 in 126 P. Boris Udovič, Cegelnica 22, Novo mesto, tel. 23-529. (5632-MV-50)

MOTOR APN 7, frezo Gorenje Muta s priključki prodam. Tel. 43-820. (5681-MV-50)

APN 6 z dodatno opremo prodam. Tel. 49-374. (5687-MV-50)

Z 101, letnik 1982, dobro ohranjen, prodam. Lužar, Vrh 3, Šentupert. (5688-MV-50)

Z 750, letnik 1979, prodam. Prečna 69, Novo mesto. (5689-MV-50)

prodam

MZ ETZ 250, 1987, nujno prodam 30% ceneje ali zamenjam za video z doplačilom. Prodaj tudi glasbeni stolp »Schneider« 2500 RC z daljinskim za 1,5 M. Ernest Kožar, Vel. Malence 49 a, 68262 Krška vas. (5751-PR-50)

TRAJNO ŽAREČO PEČ magma 10 prodam. Informacije na telefon 27-586, od 16. do 19. ure. (5764-PR-50)

ZAMRZOVALNO OMARO s tremi predali prodam. Je brezhibna, stara tri leta. Tel. 44-473. (P50-40MO)

PRODAM barvni TV in 80-basno harmoniko. Tel. 25-642. (5755-PR-50)

OGRAJO za stopnice prodam ali zamenjam za deske. Tel. 25-195. (5724-PR-50)

PRODAM drobni krompir ter koruzo v strokih in zrnju. Tomič, Loke 10, Straža. (5729-PR-50)

ZELENI MONITOR za računalnik prodam. Tel. 25-046. (5739-PR-50)

SKRINJO (210 l), staro dve leti, prodam. Ivan Žagar, Uršna sela 138. (5735-PR-50)

PRODAM rabljeno spalnico, dnevno sobo in kuhinjo. Telefon 65-647, popoldne. (5740-PR-50)

ZIBELKO za dojenčka z opremo prodam. Tel. 51-190. (5715-PR-50)

PRODAM suha drva ter 3,5 in 5 cm debele hrastove deske. Saje, Daljni Vrh 22, Novo mesto. (5717-PR-50)

KRZNENO JAKNO (lisica) številka 40 prodam. Tel. 21-419. (P49-48MO)

PEČ za centralno ogrevanje, moči 30000 kalorij, kombinirano, nerabljeno, ugodno prodam. Tel. 27-241, popoldne. (5707-PR-40)

PRAŠICE (100 — 170 kg, domača hrana) prodam. Alojz Vovk, Čelovec, Šmarjeta, (5708-PR-50)

PRAŠICA (120 kg) in Z 750, letnik 1977, prodam. Terezija Bratkovič, Gor. Vrhpolje 50, Sentjerne. (P50-8MO)

HLADILNIK, pony kolo in televizor Gorenje prodam. Naslov v upravi lista. (P50-9MO)

SMUČI RC 05, vezi Tirolja 150 ter pancerje Alpina prodam. Tel. 84-437. (P50-10MO)

ELEKTROMOTOR 5,5 KW z 900 obrati in konzolno dvigalo prodam. Zel-

jko Gričar, Dol. Podboršt 1, Trebnje. (5712-PR-50)

MOTORNO ŽAGO Stihl 034, novo, in diatonično harmoniko Slovenska F. prodam. Papež, Hruševska 45/B, Ljubljana. (P50-21MO)

REGAL dnevne sobe (4 m) prodam. Tel. 24-449. (5763-PR-50)

SEDEŽNO GARNITURO prodam za 50 SM. Telefon 27-985, popoldne. (5756-PR-50)

PRODAM eno leto stare otroške smuči (150 cm) elan RC. Ponudbe po 16. uri na tel. (068) 24-832. (P50-49MO)

PONK, ročno prešo, neonske luči in filmsko kamero prodam. Mitrič, Vel. Bučna vas 2 a, Novo mesto. (P50-47MO)

SPALNICO, starejšo, dobro ohranjeno, prodam. Tel. (0608) 32-319. (P50-47MO)

SUHE smrekove plohe, debeline 8 cm, in priključek za prikolico za Z 101 prodam. Tel. 20-464, popoldne. (P50-47MO)

KOTEL za žganjekuho prodam ali izdelam peč po meri. Telefon (061) 552-583. (5772-PR-50)

LADIJSKI POD ugodno prodam. Ludvik Pravne, Selska gora 1, Mirna. (5777-MV-50)

PRODAM enosobno prikolico (4 t), električni bojler (10 l), rabljene radiatorje, gume 155/13,4 kom. Franc Povše, Kleonik 38, Škocjan. (5750-MV50)

PRALNI STROJ Gorenje ugodno prodam. Tel. 27-873. (P50-34MO)

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ (3 kw) ugodno prodam. Gradišar, Trdinova 5/a, Novo mesto, tel. 20-243. (5746-PR-50)

CIRKULAR, nov, s kolesi, ugodno prodam. Tel. (0608) 81-996, po 15. uri. (P50-32MO)

DVE gumi 155x13 Sava best in dve 165x13, novi, ter dve skoraj novi Michelin 145x13 ugodno prodam. Tel. 20-330. (5750-33MO)

ŠIVALNI stroj SLAVICA prodam. Telefon (068) 20-222.

TELICO, brejo 8 mesecev, prodam. Jože Zupančič, Bife Slavček, Ulica Majde Silc, Novo mesto. (P50-51MO)

BARVNI televizor Gorenje (»vakvamarin«) ugodno prodam. Tel. 23-658. (5701-PR-50)

DVIGALNO ROKO za avtomobilski žerjav tip Javornik 9/2100 prodam. Tel. (061) 850-124 od 17. do 22. ure. (5697-PR-50)

BREJO KOBILO prodam. Glavan, Železno l. 68211 Dobrič. (5691-PR-50)

NEMSKO OVČARKO z rodovnikom, staro 19 mesecev, prodam. Tel. (0608) 32-039. (P50-3MO)

kupim

NJIVO v okolici Novega mesta kupim. Ponudbe s ceno pošljite pod šifro: »DOGOVOR«. (5727-KU-50)

KUPIM karamobilirano Z 101, novejši letnik, ali jugo 45. Tel. (068) 42-426. (5757-KU-50)

posest

PRODAM začeto gradnjo (parcela 660 m²) v Primoštenu. Vadej. Ponudbe na tel. (068) 23-850, od 19. do 21. ure. (P50-23MO)

BLIZU Brežic prodam nedograjeno hišo z gospodarskim poslopjem. Lokacija primerna za obrt. Informacije na tel. (0608) 61-026. (P50-19MO)

HIŠO, z gospodarskim poslopjem, primerno za manjšo obrt, v bližini Šmarjeških Toplic prodam. Naslov v upravi lista. (5698-PO-50)

NOVO enodružinsko hišo pri Grosupljem prodam. I. Telban, Rimska 45, 61353 Borovnica. (P49-28MO)

PARCELO za vikend v bližini Šmarjeških Toplic in 4 m² drv prodam. Tel. (068) 73-219. (5699-PO-50)

AKACIJEV GOZD pri Mirni peči (16 arov) poceni prodam. Tel. 26-236. (5682-PO-50)

HIŠO, gospodarsko poslopje in 16 arov zemlje v Krškem, primerno za obrtnika, prodamo. Informacije na tel. (0608) 31-658. (P50-1MO)

kmetijski stroji

TRAKTOR IMT 542 (40 del. ur) prodam ali zamenjam za starejši traktor. Naslov v upravi lista. (5698-KS-50)

KOSILNICO BCS 127 cm (bencin) prodam. Janez Bradač, Trebča vas 2, Dvor pri Žužemberku. (P50-7MO)

KOSILNICO BCS diesel, letnik 1982, prodam. Jože Novak, Gradenc 21, Žužemberk, tel. 84-115. (5684-KS-50)

TRAKTOR TV (21 KM) prodam. Jože Bahor, Vojinska cesta 24, Črnomelj. (5686-KS-50)

UGODNO prodam traktorske brane, plug in grablje za seno. Tel. (068) 84-231. (5690-KS-50)

TRAKTOR Torpedo, star eno leto, prevoženih 130 ur, prodam. Peter Madronič, Drenovec 8, 68344 Vinica, tel. (068) 55-320. (P50-18MO)

IMT 560 (300 delovnih ur) prodam. Tel. 42-381, popoldne. (5710-KS-50)

UGODNO prodam malo rabljeno traktorsko prikolico domače izdelave. Jože Jontez, Sp. Mladetič 7, Krmelj. (5722-KS-50)

TRAKTOR Ursus C 335, skoraj nov, prodam. Ogled vsak dan popoldne. Bebar, Podgolino, 68297 Sentjanž

ZAHVALA

12. novembra, ko je dopolnil 88 let, nas je za vedno zapustil naš dragi stric

LEOPOLD ROŽIČ

iz Nove Loke št. 8 pri Črnomlju

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom za pomoč ter podarjeno cvetje. Posebej se zahvaljujemo kirurškemu oddelku Novomeške bolnišnice, organizaciji ZB za poslovlne besede, tov. Enici za organizacijo, pevskemu zboru ter gospodu župniku in kaplanu za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, babica, prababica in teta

FRANČIŠKA RAVNIH

iz Vel. Orehka 19

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom in vaščanom, ki so nam v težkih trenutkih nudili pomoč, darovali vence in cvetje, izrekli sožalje ter pokojno v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni pevskemu zboru Marijine družbe za zapete žalostinke. Lepa hvala gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 17. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga hčerka in sestra

SUZANA ŽIŽMOND

Selo pri Zagorici 9

Najlepše se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in izrazili sožalje ter darovali cvetje. Pristrčna hvala vaščanom za nesebično pomoč. Posebej se zahvaljujemo govornici za poslovlne besede, g. župniku za lepo opravljeni obred, pevcem za zapete žalostinke, DO Novoteks, DO Žito, Srednji tehniški tekstilni šoli Metlika in Srednji tehniški kovinski šoli Novo mesto. Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

V 63. letu nas je po težki bolezni zapustil dragi mož, ate in stari ate

STANKO RAKOŠE

Sela 23, Straža

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, dobrim sosedom, družinam Franko in Fink za nesebično pomoč, izrečeno sožalje, za cvetje in vence. Hvala vsem zdravnikom in osebju pljučnega oddelka bolnice v Novem mestu, ki so pokojnemu med dolgoletno boleznijo lajšali bolečine. Hvala DO tozd TSP in tozd TDP in gospodu župniku iz Prečne za lepo opravljeni obred. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: hčerki Anica in Majda z družinama

ZAHVALA

Komaj v 39. letu starosti nas je po težki bolezni zapustila naša draga hčerka, sestra, teta in mamica male Simone

KAROLINA BEVEC

iz Ljubljane

Ob boleči izgubi naše drage Karoline se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo v tako velikem številu pospremili k njenemu zadnjemu počitku. Iskrena hvala zdravstvenemu osebju Kliničnega centra iz Ljubljane, DO Dekorativna, vaščanom, posebno Jančevim, Draganovim in Judeževim ter tov. Kočevanju za tople poslovlne besede. Enako g. župniku za lepo opravljeni obred in pevskemu društvu Trebelno. Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala!

Neutolažljivi vsi njeni

V. P. 6485 Črnomelj

objavlja

JAVNO LICITACIJO

za prodajo odpadkov hrane

Izključna cena znaša 150.000 din.
Licitacija bo opravljena 20. 12. 1988 ob 9. uri v vojašnici »Bela krajina«. Interesenti morajo pred pričetkom plačati polog v višini 10% od izključne.

IZOLACIJE

če vam skrinja ali hl. omara ne dela, slabo hladi, ob strani ledeni, spodaj curi, pokličite 24-314

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, brata, strica in botra

ALOJZA CVELBARJA

iz Dol. Prekope 7 pri Kostanjevici

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za podarjene vence in cvetje ter vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti ter nam izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju iz Kostanjevice, GD Prekopa, govorniku za poslovlne besede, pevcem, tov. Ivanu Divjaku ter gospodu župniku za opravljeni pogrebni obred. Vsem, ki ste nam na kakršenkoli način pomagali, pristrčna hvala!

Žalujoci: žena Fanika, hčerki Jožica in Slavica, sestra Pepca ter drugo sorodstvo

*Mama, srečna si bila, kadar smo domov prišli,
sedaj pa žalost je boleča,
ko te več med nami ni.
Ljubezen, zvestoba, delo in trpljenje,
skrb za vse nas tvoje je bilo življenje.*

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je nepričakovano zapustila naša dobra in skrbna mama, stara mama, prababica, sestra in teta

KAROLINA JAKŠE-LUKŠIČ

z Vrha pri Ljubnu 4

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom in znancem za izrečeno sožalje in darovano cvetje ter spremstvo na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo DO Ljubljanske mlekarne, tozd Marketing, Kovinarju Novo mesto, SDK Novo mesto in družini Rus za darovane vence. Zahvala tudi gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat najlepša hvala!

Žalujoci: vsi njeni najdražji

*Zaprta trudne si oči,
spočila žuljave dlani,
ostal boleč spomin bo nam,
za katere si skrbela noč in dan.*

ZAHVALA

V 89. letu starosti nas je zapustila naša draga

MARIJA ŠUŠTARŠIČ

roj. Šali
iz Dolenje Straže

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame in prababice se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v najhujših trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, pokojni darovali vence in cvetje ter jo pospremili k zadnjemu počitku. Zahvaljujemo se sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, posebno pa Mimi Glavan, dr. Živkoviču, sestri Erni, govorniku Slavku Turku in gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Vsi njeni

*Oj zemlja, rodna zemlja,
zelo te je ljubila;
zdaj v naročju tvojem
s teboj se bo spojila.*

Vse življenje od mladosti je s trdim delom zmagovala, v 88. letu starosti pa nas je, strta od krute bolezni, zapustila naša draga mama, babica in prababica

ANA JAKOFČIČ

s Cerkvish 26

Žara s posmrtnimi ostanki bo na dan pogreba v domači hiši na Cerkvish. Pogreb bo v soboto, 17. 12. 1988, ob 11. uri izpred hiše žalosti na pokopališče na Krasincu.

V globoki žalosti: sin Slavko, hčerki Tončka, Pepca, vnuki Verica, Iztok z družinami in Darja, pravnuki Katja, Gregor, Luka ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 83. letu nas je za vedno zapustil naš dragi ata, stari ata, stric in svak

IVAN TRATAR

iz Hrastovice 11

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom in znancem ter OOSKPD Dob pri Mirni, sodelavcem Pohorja, OOS Mercator-Gradišče Trebnje, sodelavkam posl. 7 iz Mokronoga ter Metalki iz Ljubljane za podarjene vence in cvetje in izrečeno sožalje. Še posebej se zahvaljujemo Zdenki Blatnik, Anici Berk za nesebično pomoč, pevskemu zboru iz Mokronoga kakor tudi župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, sestre in tete

EMILJE ŽAGAR

Vina Gorica 15, Trebnje

se zahvaljujemo vsem, ki so pokojno pospremili na zadnji poti, darovali cvetje, vence, nam pomagali in nam izrekli sožalje. Zahvaljujemo se tudi zdravnikom in osebju internega oddelka bolnice v Novem mestu, sodelavcem iz Pionirja Novo mesto, Avtoprevozu Ivančna Gorica, pevskemu zboru, sovaščanom in gospodu župniku za poslovlne besede in lep obred.

Žalujoci: sin Franci in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči, prezgodnji smrti dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

FRANCA GREGORČIČA

železniškega upokojenca
iz Mokronoga 116

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani in kakorkoli pomagali. Posebno se zahvaljujemo Jožetu Tršinarju, Pavletu Jevnikarju, govornikom Tonetu Goletu, Marjanu Novaku in Pavlu Jevnikarju ter govorniku ŽTO Novo mesto. Hvala godbenikom iz Trebnja, pevcem za zapete žalostinke, GD Mokronog in gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Še enkrat vsem skupaj pristrčna hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 95. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

MARIJA MEGLIČ

iz Čelovca 6

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in znancem za darovano cvetje, izrečeno sožalje in pomoč. Zahvala tudi KO ZZB Šmarjeta za podarjeno cvetje in lep govor, Društvu upokojencev in gospodu župniku za lepo opravljeni obred ter vsem, ki ste pokojno spremili na njeni zadnji poti.

Žalujoci: vsi njeni

*Skrb, delo in trpljenje —
tvoje je bilo življenje.
Bolečine in trpljenje si prestala,
zdaj boš v grobu mirno spala.*

ZAHVALA

V 77. letu nas je 6. novembra za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, babica, prababica in teta

VERONA NOSE

roj. Nose
Rumanja vas 12

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje, DO Novoles ter delavcem tozd TVP in DO Saturnus. Posebej se zahvaljujemo medicinski ekipi kirurškega oddelka Splošne bolnice in patronažni sestri Jelki Pirč, govorniku ZZB za izrečene besede, gospodu župniku za opravljeni obred ter vsem, ki ste pokojno tako številno spremili na njeni zadnji poti.

Žalujoci: vsi njeni

JOŽE GLONAR

Profesor Jože Glonar je v svoji dolgoletni karieri prejel že marsikatero medaljo, značko ali priznanje, vendar pravi, da mu bo prav letošnja podelitev, ko je za svoje zasluge pri razvoju novomeške atletike ter pri dolgoletnem sodniškem delu prejel od novomeške ZTKS zlato Bloudkovo značko, ostala v najlepšem spominu. Pa ne zato, ker je prav on prejel priznanje, temveč zato, ker je bilo vzdušje z nagovorom vred, ki ga takoj od novomeških politikov doslej še ni slišal, prav slovesno in ker so z njim vred dobili priznanja tudi mnogi drugi, ki se tako ali drugače ukvarjajo s športom, od osnovnošolcev, športnikov v združenem delu pa do vrhunskih športnikov. Prav množičnost v športu in telesni vzgoji je Jože Glonar vedno zagovarjal, čeprav se je vseskozi tudi zavzemal, da bi tisti, ki so sposobni nadpovprečnih rezultatov, dobili možnosti in pogoje, da dosežke še izboljšajo. Zato mu je tesno pri srcu, ko pomisli, kakšno škodo bo utrpela novomeška atletika s tem, da tekaške steze po prenovitvi stadiona še dolgo ne bodo uporabljene.

»Šport je zame vedno pomenil tudi zdravje,« pripoveduje sedaj že pet let upokojeni novomeški profesor telesne kulture. »Ko sem bil še majhen, tam v prvem ali drugem razredu osnovne šole, sem bil bolehen in vedno so me morali pošiljati na zdravljenje. Potem sem se začel ukvarjati s športom, najprej sem v Ljubljani za Bežigradom, kjer smo stanovali, igral nogomet ter pozimi smučal s smučmi, ki sem si jih napravil sam, potem sem pričel resneje trenirati atletiko pod vodstvom Avstrijca Ota Kleina, razumim pa tek s smučmi. Moram reči, da se mi je zdravje hitro popravilo in od takrat nisem več potreboval zdravnika. Oče dr. Jože Glonar, univerzitetni bibliotekar in priznan jezikoslovec, se s tem mojim nagnjenjem nikakor ni mogel sprijazniti, jaz pa sem vztrajal. Oto Klein je imel za tiste čase naravnost revolucionarne metode treninga, imel je zapisane programe, pomagal si je celo s fotografijo, tako kot si danes z videotehniko, zato rezultati niso izostali. Na prvem balkanskem prvenstvu v Carigradu sem v krosu dobil zlato medaljo, nič pa trenerju ni bilo všeč, da sem se ukvarjal še s smučanjem, saj naj bi pozimi po njegovem atletu počivali.«

Čeprav bi rad mladi Jože študiral medicino, za to v družini s štirimi otroki ni bilo možnosti. Vpisal se je na višjo šolo za telesno kulturo v Beogradu, že po enem letu pa je moral študij zaradi vojne prekiniti. Doštudiral je šele po vojni in to na visoki šoli, potem ko je bil zaposlen v Novem mestu.

Takoj po vojni je v takrat zelo razgibanem Novem mestu postavil temelje novomeški atletiki. »To ni bilo le strokovno delo, dostikrat je bilo treba prijeti za kramp in lopato, da smo ustvarili prostor in možnosti za trening,« se tistih časov z nostalgijo spominja Jože Glonar. »Delal sem pri prvem stadionu v Kandiji, po moji zamisli je bil narejen stadion na Loki, sodeloval pa sem tudi pri načrtovanju tekaške steze na novem stadionu. Zavzeto delo, ki sem ga skupaj z drugimi opravljal — dopoldne službeno, popoldne iz entuziazma, je rodilo sadove. Prva je državni dres od Novomeščanov oblekla Joža Goršin, sledilo pa ji je še precej drugih.«

In kako gleda prof. Glonar na razmere pri nas danes? »Če bi zmanjšali administracijo, vse od zvezne navzdol, bi za šport ostalo več denarja. Z vsaj nekaj tistega navdušenja, kot smo ga imeli včasih mi, bi se dalo doseči precej več.«

1912- TONE JAKŠE

Začetek konca umiranja Rinže?

Z okrogle mize o največjem ekološkem problemu Kočevja in okolice

KOČEVJE — »Reka Rinža je danes zaradi onesnaženosti sramota mesta Kočevje, prizadevali pa si bomo, da bo postala spet ponos mesta. To je sicer visoko postavljen cilj, a je uresničljiv,« je poudaril v uvodu v razpravo za okroglo mizo o Rinži, ki je bila minul teden v Kočevju, predsednik sveta za varstvo okolja pri OK SZDL Kočevje Primož Ogorelec.

Umiranje Rinže se je začelo pred okoli 30 leti, in to ne le zaradi gnojnice in silaznih sokov, ki so pritekali vanjo iz kmetijskih družbenih obratov, ampak tudi zaradi posodabljanja v gospodinjstvih, vedno večje potrebe industrije po vodi, zaradi industrijskih odpadkov, zmanjševanja dotoka vode v Rinžo in še drugih vzrokov. Kopaljšča ob Rinži so izginila.

Po temeljiti razpravi so se udeleženci okrogle mize o Rinži dogovorili, da je potrebno narediti temeljite analize in raziskave, s čimer vse je voda onesnažena (Rinža je že v četrtem, se pravi najslabšem kakovostnem razredu vode), in pripraviti predloge, kako vode očistiti in v Rinžo pripeljati več vode. Prepreči-

preko kanalizacije (ki je v gradnji ali pa je treba za nekatera območja gradnja še začeti) do glavne mestne čistilne naprave, v ta namen pa tudi zagotoviti vsaj del denarja doma, del pa iz drugih virov. Izdelati je potrebno tudi načrt izkoriščanja Rinže.

Prav zaradi odločilnega pomena Rinže za vse, ki žive ob njej, je organizator razprave (SZDL in njegov svet za varstvo okolja) še posebno pogojeval na razgovoru o Rinži predstavnike Območne vodne skupnosti Ljubljana-Sava, ki gospodari tudi z Rinžo, in na odgovorne predstavnike občinske skupščine in njenega izvršnega sveta.

J. PRIMC

USPEH KASETE »DOMAČE 88«

Kaseta z narodno-zabavno glasbo »Sraka 3 — domače 88«, ki sta jo družno izdala novomeški tonski studio Sraka in ljubljanska založba (a), je nalepela na izreden odmev pri ljubiteljih domačih viž. Skladbe priljubljenih ansamblov Cof, Slavček, Ivan Pugelj, Spomin, Novi odmevi in letošnjega najboljšega debitanta na Ptujskem festivalu, Nagelj iz Stahovice na Gorenjskem — v celoti je na kaseti kar osem skladb s Ptujskega festivala — so obnem lepo zaključile prvo leto delovanja studia Sraka, ki v leto 1989 stopa še z večjimi načrti in delovno vmeno. Skladbe za svoje samostojne kasete bodo v prihajajočih mesecih posneli ansamblji Rž, Nagelj, Dobri prijatelji in Cof, v pripravi pa je že nova kasete s po dvema skladbama različnih ansamblov, ki bo izšla ob koncu zime. Zanimati se lahko tudi za podrobne informacije prejmejo v studiu Sraka ali po tel. 23-174. (dv)

Tone Hanezlj z žrebetom Windom

• LABODI SPET V KOČEVJU — Pred dvema letoma je priletela skupina labodov na novo Rudniško jezero pri Kočevju in tam vztrajala več tednov. Izkazalo pa se je, da so bili iz Madžarske, saj je imel največji samec na nogi pritrjeno tablico, ki je to potrdila. Pred nekaj tedni, ko je bilo najbolj mrzlo, je spet od nekd priletela v Kočevje skupina štirih labodov. Tokrat se niso ustavili na Rudniškem jezeru, ampak kar na Rinži sredi mesta. Ko je bilo najbolj mrzlo in je Rinža zaledenela, so se zadrževali v vodi na ovinku Rinže pri Avtu, kjer priteka v Rinžo topla voda iz Kemične tovarne in ni bilo ledu.

ti je potrebno tudi večja izlivanja škodljivih snovi v Rinžo in za primer take večje katastrofe pripraviti čepa za kanalizacijo, plavajoče zavese itd. Dopolniti je potrebno občinske odloke, ki govorijo o onesnaževanju okolja, in jih dosledno izvajati. Prihodnje leto bodo očistili Rinžo v tistem delu, ki teče skozi mesto. Zagotoviti je treba strokovno delo z zapornico. Seveda je potrebno tudi stalno in redno obveščanje občanov o vsem v zvezi z Rinžo. Nadaljevali bodo z zbiranjem in odvajanjem odpadkov iz gospodinjstev, tovarnih in drugih objektov

»Zastrupljeni« s konji

Štirje Belokranjci začeli z rejo čistokrvnih konj — Sodelovanje s Krumperkom — Tudi tekmovanja

ČRNOMELJ — Tone Hanezlj je pred desetimi leti začel rediti delovne konje za zakol, a se je na živali tako navezal, da mu je bilo preveč težko, ko jih je moral oddati v klavnico. Zato se je pred poldrugim letom odločil za rejo športnih konj hanoverancev, čistokrvnih konj z rodovnikom. Za rejo je navdušil še tri Belokranjce: Francija Kremesca in Bojana Valenčiča iz Metlike ter Janka Filaka s Talčjega Vrha pri Črnomlju.

»Zanimanje za rejo čistokrvnih konj je v Beli krajini sicer dokaj veliko, a je začetek s finančne strani zelo težak. Za takšnega konja je danes potrebno odšteti že skoraj toliko kot za manjši avto,« pove Hanezlj, ki ima sedaj v hlevu čistokrvno kobilo in žrebe, iz začetnih časov konjereje pa je obdržal 8-letno kobilo, ki pričakuje že šesto žrebe. »Žrebe in kobile smo nabavili v konje-rejskem centru Krumperk, ki deluje pod okriljem ljubljanske biotehniške fakultete. Razmišljamo pa, da bi tesneje sodelovali s tem centrom in ustanovili podsekcijo Krumperka, pozneje, če se bo konjereja v Beli krajini razširila, pa morda ustanovili tudi samostojen klub. Za sedaj za samostojno delo še nimamo dovolj strokovnega znanja,« pravi Tone.

Osnovni cilj belokranjskih konjerejev je reja konj. Seveda jih bodo pozneje tudi prodajali. Ukvarjali se bodo tudi s športnim jahanjem, morda se bodo udeležili tudi manjših tekmovanj, kakšnih večjih ambicij s tem pa nimajo.

»Seveda je najpomembnejše tisto, kar nas povezuje s konji: ljubezen do teh živali. Ne ljubezen, zastrupljeni smo že z njimi.«

»Ne pričakujemo, da bomo s konjerejo kovali dobičke. Zadovoljni bomo

že, če bomo »pridelali« pozitivno ničlo. Doslej pa smo v čistokrvne konje tako in tako le vlagali. Naložba je toliko večja, ker izhajamo vsi iz nekmečkih družin, tako da moramo celo travnike za košnjo vzeti v najem,« pravi Hanezlj.

M. B.-J.

JUTRI V ZAHODNO NEMČIJO — Dolenjcem dobro znani črnomaljski narodnozabavni ansambel Novi odmevi bo jutri odpotoval v zahodnonemški Stuttgart, kjer bodo belokranjski glasbeniki gostje kluba naših zdomev Triglav. Odmevci bodo s svojimi nastopi obeležili božično in novoletno praznovanje naših zdomev v ZRN.

studio
D

TOP LESTVICA
DOLENJSKEGA LISTA

Ta teden je žreb izbral ZVONKO GODINA z Muhabera ter ji za nagrado, ker je sodelovala pri izboru hitov za lestvico, dodelil kaseto z zabavno glasbo, ki jo podeljuje Studio D. Lestvica je ta teden takšna:

1. Don't be cruel — BOBBY BROWN
2. Teardrops — WOMACK & WOMACK
3. She wants to dance with me — RICK ASTLEY
4. Riding on train — THE PASADENAS
5. Burnt it up — THE BEATMASTERS
6. Rags to riches — KOOL & THE GANG
7. Heaven in my hands — LEVEL 42
8. Desire — U2
9. You came — KIM WILDE
10. Groovy kind of love — PHIL COLLINS

Predlog Studia D za prihodnjo novost: When love comes to town — U 2.

Predlog: za lestvico pošiljajte na naslov: Studio D, pp 103, 68000 Novo mesto, poslušate pa jo lahko na valovih Studia D.

V Šentlovrencu živijo za šolo

120 let šole v tem kraju — Po 1. svetovni vojni še 272 učencev, zdaj 50

ŠENTLOVRENC — »V teh 120 letih je šolski prag prestopilo mnogo učencev, pa tudi veliko učiteljev je službovalo na tej za današnje čase zelo majhni šoli. Zanimivo bi bilo raziskati, kaj vse so dosegli ljudje, ki so dobili osnove prvega znanja na naši šoli. Na pamet vem, da je iz nje izšlo najmanj 5 agronomov, prav toliko gradbenih in strojnih inženirjev, en zdravnik pa nič koliko dobrih kvalificiranih delavcev,« je povedala Marta Grmovšek, vodja podružnične šole v Šentlovrencu.

V kroniko šentlovrenške šole je učitelj Alojzij Jerše zapisal, da je »prvi poduk v branji, pisanji in računstvu prišel podučevati ukažljino mladino fare št. Lovrenške gimnazijalni učitelj Vinko Kmet na očetovem domu v vasi Krtina leta 1864 brezplačno, na željo mnogih staršev, ki so želeli, da bi se njihovi otroci kaj naučili. 1867 pričelo se je zidanje šole ter bilo dokončano v vinotoči l. 1868 in je bil za trdnó nastavljen prvi ljudski učitelj.«

Deset let kasneje se je v domači kraj vrnil Vinko Kmet, ki je predtem že služboval v Smartnem. Pogled v kroniko pove, da je bila leta 1888 velika

KAJ JE POMORIL RAKE? — Pred časom je Filip Robar v potoku Klamfer blizu Šentjošta opazil več poginulih rakov jelševcev. Te rake, ki so bili včasih značilnost Krke in dolenskih potokov, je pred sto leti pomorila račja kuga. Zadnja leta pa jih spet sem in tja opazijo v bolj odročnih in čistih potokih. Robar je zelo lep primer poginulega jelševca odnesel na novomeško ribiško društvo in potem sta si s tajnikom društva še enkrat ogledala kraj, kjer je Robar našel poginule rake, ter vzela tudi vzorce po točnih tal in rastlinja. Za analizo bodo skušali ugotoviti, kaj je pomorilo te redke prebivalce Klamferja.

suša. Učitelj Vinko Kmet je bil šel v kmetijsko šolo k nadaljevalnemu pouku o kmetijstvu na Grm pri Rudolfovem. Kot zanimivost naj omenimo še pod-

Marta Grmovšek, vodja podružnične šole Šentlovrenc

tek, da je bilo v podružnični šoli, kjer danes obiskuje pouk v kombiniranih oddelkih od 1. do 4. razreda 50 učencev, na prelomu stoletja — natanko v šolskem letu 1896/97 število šoloobveznih otrok 206! Na krajevem šolskem svetu so že leta 1901 skušali enorazrednico v Šentlovrencu razširiti v dvorazrednico, a jim je to uspelo šele čez tri leta. Ob pričetku šolskega leta 1918/19 je bilo 113 dečkov in 107 deklic vsakdanje šole in 22 dečkov in 30 deklic ponavljalne šole, vsega skupaj 272 učencev. »Vsled upoklicanih mladeničev in mož k vojakom bilo je veliko

pomanjkanje delavcev pri poljskih delih, šola pričela se je 17. 10. 1918.«

Šentlovrenčani pa se še dobro spominjajo, seveda predvsem domačini v bolj poznih letih, učitelja Antona Puglja, ki je služboval na tamkajšnji šoli kar 33 let, in sicer vse od 1923 do 1956. Bil je res pravi ljudski učitelj, razgledan, napreden, zavzemal se je za kraj in njegov napredek. Z ljudmi je premagoval težave 2. svetovne vojne in sledil napredku v povojnih težavah.

Takoj po osvoboditvi je bilo v šoli 207 učencev, s šolskim letom 1962/63 pa je osnovna šola Šentlovrenc postala podružnična šola osnovne šole Trebnje. Že v letu 1970 so šolo s pomočjo krajevnega samoprispevka prenovili, leta 1982 je krajevna skupnost pri šoli zgradila asfaltno igrišče, lani pa je bila plačnik vseh del in dipnika za napeljavo centralne kurjave. Če ne bi krajani tako živeli s šolo in za njo, bi jo gotovo že davno izgubili. Ravnatelj trebanjske osnovne šole Stefan Kamin je lepo povedal, zakaj niso pozabili 120-letnice šole v Šentlovrencu. Zato, ker se je moral slovenski narod skozi stoletja vedno znova dokazovati in potrjevati, danes pa spet, pa čeprav nekateri trdijo, da ne. Pred leti je grozila nevarnost, da bi zaradi pomanjkanja denarja šolo ukinili. Ta šola ima toliko ran, ki jih je treba pozdraviti, da kraju šolo ohranimo, je rekel Kamin.

P. PERC

POD STOJDRAGO PADEL MEDVED

ČATEŽ OB SAVI — Medved je v tukajšnjem gorjanskem revirju redek lovski plen in tudi ni zaščiten. Po pripovedovanju starešin LD Čatež, Frenka Klemenčiča, so ljudje sredi novembra opazili, da se potikata dva medveda klateža v bližini zaselkov tik pod Stojdrago. Otroci iz Kamenc, Čedma in Izvira si teden dni niso upali v šolo. Nevarnost je zdaj mimo. Enega od obeh medvedov so ustrelili čateški lovci, drugi je izginil s tega območja. Uspešni strellec je bil Franc Les s Čateža. Medved je tehtal 90 kilogramov.

kozerija

ŠE MUTASTI BI SE DOGOVORILI

Ob nedavnem obisku se je Fritz zavalil na kavč. Gledal je v televizijski ekran in vrtil vame:

- Kaj delati vsi ti ljudje na sestanku v Beogradu?
- Dogovarjajo se.
- Pa ti v Ljubljani?
- Tudi ti se dogovarjajo.
- Veliko ljudi videti na sestanku v Zagreb. Kaj delati?
- Dogovarjajo se, Fritz.
- Se dogovarjati tudi ti v Skopje?

- Tudi, Fritz, tudi.
- Pa v Sarajevo?
- Sestanek imajo. Dogovarjajo se.
- Poglej, Priština. Imeti kongres?
- Neko sejo imajo.
- Kaj delati na seji?
- Usklajujejo stališča. Dogovarjajo se.
- To pa se dogajati v Novem Sadu, kajne?
- Da, to je poročilo s sestanka

- pokrajinskega komiteja v Novem Sadu.
- Kaj govoriti?
- Nič pretresljivega. Poročevalci pravi, da se dogovarjajo.
- To počenjati samo danes?
- Ne, Fritz, tako je vsak dan.
- Kaj, kako vsak dan?
- Ja, vsak dan so sestanki, seje, kongresi, izredne konference in kaj vem kaj še vse.
- Kje biti vse to?
- Po vsej Jugoslaviji.
- In samo dogovarjati se?

- Dogovarjajo se, Fritz, ja. Kolikokrat ti bom moral še to povedati?
- Koliko časa že to trajati?
- Leta in leta.
- Jaz nekaj ne razumeti. To-liko dogovarjati, pa nič dogovoriti.
- Je pač tako, kaj hočeš.
- Pri nas v Nemčiji bi se po tolikem dogovarjanju že mutasta in gluha dogovorili.

TONI GAŠPERIČ